

आर्थिक वर्ष २०७० / ७१
को
आय-व्ययको सार्वजनिक जानकारी
वक्तव्य

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
२०७०

२०७० साल आषाढ ३० गते
अर्थ मन्त्री श्री शंकर प्रसाद कोइरालाले
दिनु भएको

आर्थिक वर्ष २०७०/७१
को
आय-व्ययको सार्वजनिक जानकारी वक्तव्य

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
२०७०

Website: <http://www.mof.gov.np>

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू,

१. सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ८८ बमोजिम आजै (१) विनियोजन अध्यादेश, २०७०, (२) आर्थिक अध्यादेश, २०७० र (३) राष्ट्र ऋण उठाउने अध्यादेश, २०७० जारी भएका छन् । यसै अनुरूप वर्तमान मन्त्रिपरिषद्को अर्थमन्त्रीको हैसियतले आगामी आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को आय-व्ययको विवरण समावेश भएको वार्षिक बजेट सार्वजनिक जानकारीको लागि प्रस्तुत गर्दैछु ।
२. सरकारले आगामी मंसिर ४ गते स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय ढंगले दोश्रो संविधानसभाको निर्वाचन गर्ने गरी निर्वाचन मिति घोषणा गरिसकेको छ । निष्पक्ष चुनावी सरकारको अन्तरनिहित सीमालाई मध्यनजर राख्दै सहमतिका राष्ट्रिय साझा विकास कार्यसूचीलाई मैले यो बजेटमा निरन्तरता दिएको छु । पछि आउने निर्वाचित सरकारलाई सहजै स्वीकार्य हुने कार्यान्वयनयोग्य, विकास केन्द्रीत र समृद्धि-उन्मुख गतिशील अर्थतन्त्र हस्तान्तरण गर्ने उद्देश्यले यो बजेट अभिप्रेरित छ ।
३. बजेट निर्माण गर्दा मैले यस अघिका आवधिक विकास योजना र बजेटहरूले अघि बढाएका मूलभूत नीति तथा कार्यक्रमहरू एवम् तेहौं योजनाको आधारपत्रमा उल्लिखित अवधारणालाई समेत आत्मसात गरेको छु । क्रमागत आयोजनाहरूमा पर्याप्त बजेट विनियोजन गरी छिटो सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यसैगरी सहस्राब्दी विकास लक्ष्यहरू हासिल गर्न आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रका लागि यथेष्ट साधनको व्यवस्था गरेको छु । सन् २०२२ सम्ममा नेपाललाई विकासशील मुलुकको दर्जामा स्तरोन्नति गर्ने लक्ष्यलाई पनि मनन गरेको छु । द्विपक्षीय एवम् बहुपक्षीय सहायतामा आएका विकासका कार्यक्रमहरूलाई समेटनुका साथै पर्याप्त समपुरक कोषको प्रबन्ध पनि मिलाएको छु ।
४. दीगो, उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धि, समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व, समावेशी विकास, लगानीमैत्री वातावरण एवम् निजी क्षेत्रको विकास, शान्ति-सुव्यवस्था, सुशासन र प्रभावकारी एवम् सहज सार्वजनिक सेवा प्रवाह जस्ता उद्देश्यले प्रस्तुत बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू,

५. आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को लागि राजस्व र व्ययको वार्षिक अनुमान प्रस्तुत गर्नु अघि मुलुकको वर्तमान आर्थिक स्थिति झल्काउने प्रमुख आर्थिक परिसूचकहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु:-

६. आर्थिक वर्ष २०६९/७० को पहिलो ८ महिनासम्मका प्रमुख आर्थिक परिसूचकहरू समावेश भएको आर्थिक सर्वेक्षण र सार्वजनिक संस्थानहरूको वार्षिक स्थितिको समीक्षा तयार गरी सार्वजनिक गरिसकेको छु । गत आर्थिक वर्षमा प्रत्येक मन्त्रालयलाई विनियोजित रकम, लक्ष्य र प्रगतिको विवरण आजै सार्वजनिक गरेको छु ।
७. आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा आर्थिक वृद्धिदर आधारभूत मूल्यमा ३.६ प्रतिशत पुगेको अनुमान छ । वार्षिक औसत मुद्रास्फीति दर ९.९ प्रतिशत रहने प्रारम्भिक अनुमान छ । २०७० जेठ मसान्तमा रु. ५ खर्ब ११ अर्ब ६९ करोड बराबर विदेशी विनिमयको सञ्चिति रहेको छ । यो सञ्चिति ११ महिनाभन्दा बढीको वस्तु र करिब १० महिनाको वस्तु र सेवाको आयात गर्न पर्याप्त रहेको छ । नगद प्रवाहको स्थिति गत आर्थिक वर्षको अन्त्यमा रु. २३ अर्ब १२ करोड रहेकोमा २०७० आषाढ २१ मा रु. ३२ अर्ब ७१ करोडले धनात्मक रहेको छ ।
८. २०७० जेठ मसान्तसम्म शोधनान्तर स्थिति रु. ५२ अर्ब ६९ करोडले बचतमा रहेको छ । उक्त अवधिमा विप्रेषण आय २१.३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३ खर्ब ८८ अर्ब ४६ करोड पुगेको छ । २०७० जेठसम्ममा वैदेशिक व्यापार घाटा रु.४ खर्ब ३८ अर्ब ६७ करोड पुगेको छ । व्यापार घाटा उच्च भए तापनि सेवा र ट्रान्सफर आयका कारणले चालु खाता बचतमा रहेको छ ।
९. २०७० आषाढ २१ गतेसम्म रु.२ खर्ब ७३ अर्ब ८ करोड राजस्व असुली भएको छ । यो गत वर्षको तुलनामा २१.३ प्रतिशतले बढी हो ।
१०. आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा कूल विनियोजन रु.४ खर्ब ४ अर्ब ८२ करोड रहेकोमा विनियोजनको ९१.४ प्रतिशत अर्थात रु. ३ खर्ब ७० अर्ब १२ करोड खर्च हुने संशोधित अनुमान रहेको छ । यस मध्ये चालु तर्फ रु. २ खर्ब ५८ अर्ब १० करोड अर्थात ९२.५ प्रतिशत, पूँजीगत तर्फ रु. ५३ अर्ब ५७ करोड अर्थात ८१ प्रतिशत र वित्तीय व्यवस्था तर्फ रु. ५८ अर्ब ४५ करोड अर्थात ९७.९ प्रतिशत खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।
११. समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू समग्रमा सन्तोषप्रद नै रहेका छन् । यी परिसूचकहरूले आर्थिक क्रियाकलापको विस्तार गर्न, भौतिक पूर्वाधारका ठूला आयोजना सञ्चालन गर्न र औद्योगिक एवम् सेवा क्षेत्रमा लगानी आकर्षित गर्न आधार निर्माण गरेका छन् । यिनै परिसूचकहरूलाई सुदृढ गर्दै अर्थतन्त्रमा

देखिएका चुनौतिहरू सम्बोधन गरी उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नेतर्फ हाम्रा प्रयासहरू केन्द्रीत हुनुपर्दछ भन्ने मेरो निष्कर्ष रहेको छ ।

अर्थतन्त्रका चुनौतिहरू

१२. **न्यून आर्थिक वृद्धि** : केही वर्ष यतादेखि आर्थिक वृद्धिदर ५ प्रतिशतभन्दा पनि कम रहेको छ । कूल गार्हस्थ उत्पादनका तीन वटै मुख्य क्षेत्रहरू कृषि, उद्योग र सेवाको उत्पादकत्व कम छ । कृषिमा आवश्यक पूर्वाधारको कमी, कृषि प्रविधि एवम् प्रसार सेवाको न्यूनता रहेको छ भने उद्योगको क्षेत्रमा विशेष गरी ऊर्जाको अपर्याप्तता तथा औद्योगिक-श्रम सम्बन्धको समस्या छ । यसैगरी सेवा क्षेत्रमा आवश्यक ज्ञान, सीप, प्रतिस्पर्धा र प्रविधि उपयोग क्षमतामा कमी हुँदा उत्पादकत्व न्यून रहन गएको छ । न्यून लगानी र न्यून उत्पादकत्वको कारणले लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सकिएको छैन ।
१३. **उच्च मूल्य वृद्धि** : आर्थिक वृद्धिदर न्यून हुँदा आपूर्ति व्यवस्थामा समेत प्रतिकूल असर परी मूल्यमा चाप परेको छ । उच्च दरको मुद्रास्फीतिले एकातिर आम जनजीविकालाई कष्टकर बनाएको छ भने अर्कातिर उत्पादन महंगो हुन गई आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्न कठिनाई उत्पन्न भएको छ ।
१४. **आयातमा आधारित उत्पादन संरचना** : सामान्य कृषि सामग्रीदेखि औद्योगिक कच्चा पदार्थ, मेशिनरी, पार्टपूजा, निर्माण सामग्री, पर्यटन लगायतका सेवा व्यवसायका वस्तु आयात गर्नु पर्दा मुलुकको सम्पूर्ण उत्पादन संरचना आयात-निर्भर रहँदै आएको छ । केही वर्षदेखि नेपाली रुपैयाँको अमेरिकी डलरसँग भएको अवमूल्यनले उत्पादन लागत समेत बढेको छ । आयातको उच्च वृद्धिले व्यापार घाटा निरन्तर बढ्न गई बाह्य क्षेत्र सन्तुलनमा राख्ने कार्य चुनौतिपूर्ण हुँदै गएको छ ।
१५. **श्रम बजार संकुचन** : एकातिर आर्थिक क्रियाकलापमा कमी आएको र अर्कोतिर भएका आर्थिक क्रियाकलाप पनि पूँजी प्रधान हुँदै गएको छ । वर्षेनी ४ लाखको हाराहारीमा श्रम बजारमा नयाँ व्यक्तिको प्रवेश हुने र त्यसको एक चौथाई जति मात्रले रोजगारी पाउने भएकाले गरिबी निवारण उन्मुख आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नु चुनौतिपूर्ण हुँदै गएको छ । कृषिमा युवाशक्तिको आकर्षण घट्दै जानु, व्यावसायिक शिक्षा प्रणाली र श्रम बजारमा जनशक्तिको मागबीच तालमेल नरहनु, श्रम प्रधान क्षेत्रहरू विशेष गरी निर्माण र उत्पादन क्षेत्र अपेक्षित रूपमा विस्तार हुन नसक्नु जस्ता कारणले रोजगारी सिर्जना चुनौतिपूर्ण हुँदै गएको छ ।

१६. **भौतिक पूर्वाधार र लागत प्रतिस्पर्धामा कमी :** उच्च आर्थिक वृद्धिका लागि पूर्वशर्तको रूपमा रहेको सडक, विद्युत, विमानस्थल, सिंचाई लगायत ठूला भौतिक पूर्वाधारको निर्माण गति सुस्त छ भने निर्माण भएका संरचनाहरू पनि मर्मत सम्भारको अभावमा पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्न सकिएको छैन । यसबाट व्यवसायको लागत बढेको छ भने थप लगानी आकर्षित गर्न सकिएको छैन ।
१७. **संस्थागत क्षमता र सुशासन :** विकास प्रशासन, सेवा प्रदायक सरकारी संस्थाहरू र अनुगमनकारी निकायहरूको संस्थागत क्षमता अपेक्षित रूपमा बढ्न नसकेकाले निर्णय प्रक्रिया र कार्यान्वयन प्रभावित भई सेवा प्रवाह अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन । कानूनको परिपालना, आर्थिक उत्तरदायित्व, सुशासन प्रवर्द्धन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र प्रशासनिक दक्षता वृद्धि गर्दै राज्यप्रदत्त सेवा प्रवाहलाई जनमुखी र प्रभावकारी बनाउने कार्य चुनौतिपूर्ण रहेको छ ।

बजेटको सोच तथा आधारभूत सिद्धान्त

१८. उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी दीगो, उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धिको आधारशीला विकास गर्दै लगिने छ । आर्थिक वृद्धिको प्रतिफलको वितरणमा सन्तुलन कायम गर्दै समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम राखिने छ ।
१९. निजी क्षेत्र आर्थिक वृद्धिको मुख्य संवाहक हो भन्ने मेरो मान्यता छ । आर्थिक क्रियाकलापमा निजी, सहकारी र सार्वजनिक तीनै क्षेत्रको समन्वयात्मक र प्रवर्द्धनकारी भूमिका रहने छ । बजार अर्थतन्त्रको प्रयोगबाट उत्पन्न हुन सक्ने असमानता र विसंगति हटाउन सरकारको भूमिकालाई सशक्त बनाइने छ । स्थानीयस्तरमा उत्पादन र रोजगारी बढाउनका लागि सहकारी क्षेत्रको भूमिकालाई सबल बनाइने छ ।
२०. विश्व अर्थतन्त्र र छिमेकी ठूला अर्थतन्त्रको आर्थिक विकासको लाभ लिन भौतिक पूर्वाधार, मानव संसाधन विकास र तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाको विकास र प्रवर्द्धन गर्दै लगिने छ ।
२१. कृषिको व्यवसायीकरण र बजारीकरण, जलस्रोत तथा कृषि, वन र खनिजमा आधारित औद्योगिकीकरण, पर्यटन क्षेत्रको विस्तार, सूचना तथा प्रविधिको प्रयोग र अनुसन्धान एवम् विकासमा जोड दिइने छ ।
२२. लगानी वृद्धिका लागि नीतिगत, कानूनी र प्रक्रियागत अवरोधहरू हटाई लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरिने छ । विप्रेषणबाट प्राप्त आय तथा आन्तरिक बचत परिचालन गरी लगानीको लागि थप स्रोत जुटाइने छ । विदेशी लगानीको

सुरक्षाको प्रत्याभूति गरिने छ । भौतिक पूर्वाधारका ठूला आयोजनाहरू सरकारी-निजी-साझेदारी अवधारणामा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।

२३. समावेशी विकास र समन्यायिक वितरण प्रणालीको विकास गर्दै लगिने छ ।
२४. करको दायरा विस्तार, विवेकशील करका दरहरू निर्धारण, राजस्व चुहावट नियन्त्रणको प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण, कर सम्बन्धी कानूनको परिपालना र प्रशासनिक क्षमता बढाई राजस्व परिचालनमा उल्लेख्य वृद्धि गरिने छ ।
२५. वैदेशिक सहायताको प्रभावकारिता बढाउँदै वैदेशिक सहायताप्रतिको निर्भरता कम गर्दै लगिने छ ।
२६. सुशासनको अनुभूति, वित्तीय अनुशासनको परिपालना, सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनमा कुशलता अभिवृद्धि र उपलब्ध स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गरी अर्थतन्त्रलाई गतिशील बनाइने छ ।

बजेटका उद्देश्यहरू

२७. बजेटका उद्देश्य देहाय अनुसार रहेका छन् :-

- (क) आगामी मंसीर ४ गते हुने संविधानसभाको निर्वाचन स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय ढंगले सम्पन्न गर्न सहयोग पुर्याउने
- (ख) सन् २०२२ सम्ममा नेपाललाई अल्पविकसित राष्ट्रबाट विकासशील राष्ट्रको श्रेणीमा पुर्याउन फराकिलो आधार सहितको उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्दै जाने,
- (ग) आर्थिक तथा वित्तीय स्थायित्व कायम गर्ने,
- (घ) सरकार, निजी र सहकारी क्षेत्रबाट मुलुकको आर्थिक क्रियाकलाप सञ्चालन गरी अर्थतन्त्रलाई गतिशील तुल्याउने,
- (ङ) लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरी निजी क्षेत्रको योगदानलाई वृद्धि गर्ने,
- (च) दीगो, सन्तुलित र रोजगारी उन्मुख समावेशी विकासलाई जोड दिने र
- (छ) सार्वजनिक सेवालाई सहज र सर्वसुलभ बनाउने ।

बजेटका प्राथमिकताहरू

२८. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा मैले देहायका प्राथमिकताहरू निर्धारण गरेको छु:-

- (क) जलविद्युत एवम् ऊर्जा क्षेत्रको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धन,
- (ख) कृषिको उत्पादकत्व वृद्धि, व्यवसायीकरण र बजारीकरण,
- (ग) भौतिक पूर्वाधार निर्माण,
- (घ) शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र सरसफाइमा सहज पहुँच तथा गुणात्मक सुधार,
- (ङ) पर्यटन प्रवर्द्धन,
- (च) निजी क्षेत्रको विकासका लागि लगानीमैत्री वातावरण निर्माण,
- (छ) आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन र
- (ज) सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सुधार र सुशासन ।

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू

अब, म आगामी आर्थिक वर्षको बजेटका नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

संविधान सभा निर्वाचन

२९. २०७० साल मंसिर ४ गते संविधानसभाको निर्वाचन सम्पन्न गर्नु सरकारको मुख्य प्राथमिकता हो । निर्वाचनलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय बनाउन सुरक्षा लगायतका आवश्यक सम्पूर्ण व्यवस्थाहरू मिलाइने छ । यसका लागि रु. १६ अर्ब छुट्याएको छु । निर्वाचनमा सहभागी हुन सम्पूर्ण दिदीबहिनी दाजुभाइहरूमा हार्दिक अपील गर्दछु ।

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरू

- ३०. अर्थतन्त्रको जीवनरेखाका रूपमा रहेका ऊर्जा, सडक, रेल, सिंचाई, खानेपानी र पर्यटन क्षेत्रका राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूलाई उच्च प्राथमिकता दिई पर्याप्त बजेट विनियोजन गरेको छु । पशुपति क्षेत्र विकास, लुम्बिनी क्षेत्र विकास, राष्ट्रपति चुरे संरक्षण र भेरी-बबई डाइभर्सन आयोजनाहरूलाई समेत राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा घोषणा गरी बजेट वृद्धि गरेको छु ।
- ३१. राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रमलाई एकीकृत अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने छ । चुरे क्षेत्र संरक्षण र संवर्द्धनको दीर्घकालीन रणनीति तर्जुमा गरिने छ । यो कार्यक्रमका लागि चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा दोब्बर वृद्धि गरेको छु ।
- ३२. आन्तरिक स्रोतबाट निर्माण शुरू गरिएको ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी आयोजनाको निर्माण कार्य तीव्र गतिमा भइरहेको छ । यो

आयोजनाका लागि नेपाल सरकारको तर्फबाट थप रु. २ अर्ब बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३३. काठमाडौँ-तराई-मधेश फास्ट ट्रयाक आयोजनाको ट्रयाक खोल्ने कार्य करिब सम्पन्न भएको छ । यो आयोजनाको निर्माण सरकारी-निजी-साझेदारीमा निर्माण-सञ्चालन-हस्तान्तरण पद्धतिमा गरिने छ ।
३४. मध्यपहाडी लोकमार्गको कूल १,७७६ किलोमिटर ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न भइसकेको छ । यो लोकमार्गको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिन रु. १ अर्ब ९२ करोड विनियोजन गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षमा बागलुङ-बुर्तिवाङ्ग, जोरसाल-मझिमटार, घुर्मी-खुर्कोट, हलेसी-दिक्तेल, हिले-लेगुवाघाट-भोजपुर र गणेशचोक-चियोभञ्ज्याङ्ग खण्डमा कालोपत्रे गरिने छ ।
३५. कोशी, कालीगण्डकी र कर्णाली कोरीडोर हुँदै उत्तर-दक्षिण सीमा जोड्ने लोकमार्गहरूको ट्रयाक खोल्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३६. हुलाकी राजमार्गलाई मैले तराई मधेशको आवतजावतलाई सजिलो पार्ने मात्र नभई आर्थिक समृद्धिको ढोका खोल्ने मार्गको रूपमा लिएको छु । यस आयोजनाका लागि रु. २ अर्ब २१ करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु । यस राजमार्गका कूल १५० सडक पुलमध्ये आगामी आर्थिक वर्षभित्र थप २० पुलसहित ३७ वटा पुल निर्माण सम्पन्न गरिने छ ।
३७. पूर्व-पश्चिम रेलमार्ग आयोजना अन्तर्गत १०८ किलोमिटर लामो वर्दिवास-सिमरा खण्डको रेल्वे लाइन निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्ष शुरु गरिने छ । सिमरा-बुटवल खण्डको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरिने छ । यो आयोजनाका लागि रु. १ अर्ब ४० करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
३८. क्षेत्रीयस्तरका गौतम बुद्ध विमानस्थलको निर्माण र पोखरा विमानस्थलको लागि अधिग्रहण गरिएका जग्गाको मुआब्जा वितरणका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
३९. निजगढमा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण कार्य अघि बढाउन जग्गा अधिग्रहण तथा बस्ती पुनःस्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु । यो विमानस्थल सरकारी-निजी-साझेदारीमा निर्माण-सञ्चालन-हस्तान्तरण पद्धति अनुसार निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइने छ ।
४०. मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको सुरुङ र पानी प्रशोधन गृह निर्माणको लागि यसै वर्ष नयाँ ठेक्का सम्झौता भएको छ । यो आयोजना समयमै सम्पन्न गरी काठमाडौँ

उपत्यकाको खानेपानी समस्या समाधान गर्न रु. ५ अर्ब २४ करोड विनियोजन गरेको छु ।

४१. आगामी वर्ष रानीजमरा कुलरिया सिंचाई आयोजनाको इन्टेक निर्माण कार्य सम्पन्न हुने छ । परम्परादेखि सञ्चालनमा रहेका सिंचाई प्रणालीको आधुनिकीकरण गर्ने कार्यलाई द्रुत गतिमा अगाडि बढाइने छ । यी कार्यका लागि रु. १ अर्ब २५ करोड छुट्याएको छु ।
४२. सिक्टा सिंचाई आयोजनाको लागि रु.१ अर्ब १४ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । आगामी वर्ष यसको ३५ किलोमिटरसम्मको मूल नहर निर्माण सम्पन्न हुने छ ।
४३. बबई सिंचाई आयोजनाको पूर्वी नहर तर्फ मूल नहर विस्तारको कार्य आगामी आर्थिक वर्ष सम्पन्न हुने छ । पश्चिम तर्फको नहरमा आवश्यक संरचना निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिने छ । यी कार्यहरूका लागि रु. ४५ करोड विनियोजन गरेको छु ।
४४. भेरी-बबई डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजनाको सुरुङ्ग निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्ष प्रारम्भ गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
४५. राष्ट्रिय गौरवका ठूला आयोजनाहरूको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न आयोजना प्रमुखसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरिने छ । प्राप्त उपलब्धिलाई कार्य सम्पादन मूल्यांकनसँग आवद्ध गरी पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
४६. राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरूको गुणस्तर कायम गर्न राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रबाट प्राविधिक परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा क्षेत्र विकास, विस्तार र प्रवर्द्धन

४७. जलविद्युतको उत्पादन, प्रसारण लाइनको निर्माण र वितरण प्रणालीमा उल्लेखनीय सुधार ल्याउन ऊर्जा क्षेत्रको लगानी रु. ३० अर्ब पुर्याएको छु ।
४८. नेपालको दोश्रो जलाशययुक्त १४० मेगावाट क्षमताको तनहुँ जलविद्युत आयोजनाको निर्माण कार्य आगामी वर्ष शुरु गरिने छ । यसका लागि रु. १ अर्ब ५ करोड बजेट छुट्याएको छु ।
४९. ६० मेगावाट क्षमताको त्रिशुली तेस्रो 'ए', ४२ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो मोदी, ३२ मेगावाट क्षमताको राहुघाट, ३० मेगावाट क्षमताको चमेलियागाड,

- १४ मेगावाट क्षमताको कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत आयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्न रु. ४ अर्ब ६६ करोड विनियोजन गरेको छु ।
५०. ८७ मेगावाटको तामाकोशी पाँचौं र २० मेगावाट क्षमताको अछामको बुढीगंगा जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी आगामी वर्ष निर्माण कार्य शुरु गर्ने गरी बजेट व्यवस्था गरिएको छु ।
५१. विद्युत प्रसारण लाइनको निर्माण कार्य अभियानको रूपमा अघि बढाइने छु । प्रसारण लाइनसम्बन्धी आयोजनाहरूका लागि कूल रु. १३ अर्ब ५० करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनहरू, उत्तर-दक्षिण कोरीडोर प्रसारण लाइनहरू र पूर्व-पश्चिम प्रसारण लाइनहरूको निर्माणलाई तीव्रता दिइने छु ।
५२. निर्माणाधीन ढल्केवर-मुजफ्फरपुर ४०० के.भी. र कटैया-कुशाहा १३२ के.भी. अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनहरूका लागि रु. १ अर्ब ५८ करोड विनियोजन गरेको छु ।
५३. कोशी, सोलु र मर्स्याङ्दी प्रसारण कोरीडोरहरूको निर्माण कार्य आगामी वर्ष शुरु गरिने छु । कालीगण्डकी प्रसारण कोरीडोरको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य प्रारम्भ गरिने छु । यी आयोजनाहरू सम्पन्न भएपछि उत्तर-दक्षिण तर्फ कूल ४६५ कि.मी. प्रसारण लाइन निर्माण हुने छु । यसबाट विभिन्न क्षेत्रमा उत्पादित विद्युत राष्ट्रिय ग्रीड प्रणालीमा आवद्ध भई प्रसारण र वितरण प्रणालीमा सुधार आउने छु ।
५४. २२० के.भी. का खिम्ती-ढल्केवर र हेटौँडा-भरतपुर प्रसारण लाइन आयोजना, १३२ के.भी. का सिंगटी-लामोसाँघु, डुम्रे-दमौली-मर्स्याङ्दी, बुटवल-कोहलपुर, मोदी-लेखनाथ, हेटौँडा-कुलेखानी-स्यूचाटार, भरतपुर-बर्दघाट र कोहलपुर-महेन्द्रनगर प्रसारण लाइनहरू निर्माण कार्यका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
५५. ६०० मेगावाटको बुढीगण्डकी, ५३० मेगावाटको तमोर, ४०० मेगावाटको नलसिंगाड, ३०० मेगावाटको दूधकोशी र ३०० मेगावाटको उत्तरगंगा जलायशययुक्त जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत डिजाइन र वातावरणीय अध्ययनको लागि रु ३९ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
५६. ३३५ मेगावाटको माथिल्लो अरुण र ४० मेगावाटको माथिल्लो त्रिशुली "बी" जलविद्युत आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य तत्कालै आरम्भ गरिने छु ।

५७. दोश्रो अन्तर्देशीय बर्दघाट -गोरखपुर ४०० के.भी. प्रसारण लाइनको सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरिने छ ।
५८. राष्ट्रिय प्रसारण लाइन नपुगेका ग्रामीण क्षेत्रमा विद्युत आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउन साना तथा मझौला स्तरका जलविद्युत निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ । वर्षा र सुख्खा याममा विद्युत उत्पादन र मागमा रहेको असन्तुलनलाई हटाउन ठूला जलाशययुक्त आयोजनाहरूको निर्माण गरिने छ ।
५९. कालीगण्डकी 'ए' जलविद्युत आयोजना र मर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजना लगायतका १२ वटा आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार गरी पूर्ण क्षमतामा विद्युत उत्पादन गर्न रु. १ अर्ब ९ करोड विनियोजन गरेको छु ।
६०. विद्युत उत्पादन इजाजतपत्रलाई पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउन भू-सूचना प्रणालीमा आधारित लाइसेन्स व्यवस्थापन प्रणाली लागू गरिने छ ।
६१. रोल्पा खुंग्री हरिगाउँ जलविद्युत आयोजनाको कार्यान्वयन अगाडि बढाइने छ ।
६२. सौर्य ऊर्जा र लघु जलविद्युत परियोजनाहरूबाट कार्वन उत्सर्जन न्यूनीकरणमा पुर्यानएको योगदानका सम्बन्धमा अध्ययन गरिने छ ।
६३. जैविक ग्याँस उत्पादन कार्यक्रम, सुधारिएको पानीघट्ट र सुधारिएको चुलो कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
६४. एक मेगावाटसम्म विद्युत उत्पादन गर्ने समुदाय, सहकारी वा संघसंस्थाबाट सञ्चालित लघु जलविद्युत आयोजनालाई दिइँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिन रु. ५४ करोड विनियोजन गरेको छु । यसबाट ४ हजार ५ सय किलोवाट विद्युत उत्पादन भई अति दुर्गम तथा दुर्गम क्षेत्रका ३० हजार घरपरिवारलाई विद्युत सेवा उपलब्ध हुने छ ।
६५. राष्ट्रिय प्रसारण लाइन नपुगेका दुर्गम स्थानमा विगत तीन वर्षदिखि सम्पन्न हुन नसकेका ५०० किलोवाटसम्मका समुदायमा आधारित लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनालाई वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रमार्फत कूल लागतको बढीमा ७० प्रतिशतसम्म थप आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइने छ ।
६६. सौर्य ऊर्जा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु.१ अर्ब ११ करोड बजेट छुट्याएको छु । यसबाट न्यून आय भएका १,२५,००० घरमा सौर्य विद्युत जडान भई ४ हजार किलोवाटसम्म विद्युत उत्पादन हुने छ ।

६७. सौर्य ऊर्जा कार्यक्रमलाई शहरी क्षेत्रमा समेत विस्तार गरिने छ । तोकिएका शहरी क्षेत्रमा घरायसी प्रयोजनका लागि सौर्य ऊर्जा प्रयोगमा प्रोत्साहित गर्न जडान खर्चमा सहयोग उपलब्ध गराइने छ । सौर्य ऊर्जा प्रणालीलाई सरकार, स्थानीय निकाय र उपभोक्ताको लागत साझेदारीमा शहरी क्षेत्रका सडकमा समेत विस्तार गरिने छ । सौर्य ऊर्जा प्रयोग गर्न चाहने एफ. एम. रेडियोलाई तोकिए बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराइने छ । यसका लागि रु. ५० करोड छुट्याएको छु ।

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू,

सडक पूर्वाधार: विकासको आधार

६८. रणनीतिक महत्वका सडक र पुलहरूको निर्माण, मर्मत सम्भार र सडक सुरक्षाका क्षेत्रमा लगानी केन्द्रीत गरिने छ । केन्द्रीय सडक सञ्जालमा आवद्ध हुन बाँकी २ जिल्ला डोल्पा र हुम्लाको सदरमुकामसम्म आगामी आर्थिक वर्षभित्र मोटरबाटो पुर्याउन आवश्यक रकमको व्यवस्था गरेको छु ।
६९. काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार तथा सुधारका सम्पूर्ण कार्यहरू आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरिने छन् । यसको लागि रु १ अर्ब ८१ करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु । सिद्धार्थ राजमार्गको बुटवल-दोभान-तानसेन खण्डको स्तरोन्नति गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु । त्रिभुवन राजपथको नागढुंगा-नौबिसे खण्ड र बुटवल-दोभान सडक खण्डको सिद्धबाबा मन्दिर क्षेत्रमा सुरुङ मार्गको निर्माणका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
७०. सडक पुलहरूलाई रणनीतिक र स्थानीय पुलमा विभाजन गरी स्रोत व्यवस्थापन गरिने छ । यसको लागि रु. ३ अर्ब ५८ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
७१. प्रमुख व्यापारिक मार्गको रूपमा रहेका रानी-इटहरी-धरान, बीरगञ्ज-पथलैया र बेलहिया-बुटवल सडक खण्डलाई ६ लेनमा विस्तार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिन रु. ९४ करोड विनियोजन गरेको छु ।
७२. काठमाडौं उपत्यकाको सवारी चाप व्यवस्थित गर्न चक्रपथको कलंकी-कोटेश्वर खण्डको १० किलोमिटर सडकलाई ८ लेनमा विस्तार गर्ने कार्यका लागि रु. ५१ करोड ६० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
७३. धरान-चतरा-हेटौंडा वैकल्पिक लोकमार्ग, महाकाली, सेती र राप्ती लोकमार्गको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट छुट्याएको छु ।

७४. ३४ किलोमिटर लामो नारायणघाट-मुग्लिङ सडकलाई २ लेनको बनाउन रु. १ अर्ब १२ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । सडक सुधार आयोजना अन्तर्गत निर्माणाधीन विभिन्न सडकहरूको निर्माणका लागि रु. १ अर्ब १० करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
७५. उपक्षेत्रीय यातायात अभिवृद्धि आयोजना अन्तर्गत निर्माणाधीन सडकहरूको लागि रु. १ अर्ब ८७ करोड छुट्याएको छु ।
७६. सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न यातायात सुरक्षा कार्य योजनालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी छुट्टै कार्यक्रम मार्फत कार्यान्वयनमा लगिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षदेखि सार्वजनिक सवारी साधनको जाँचपासलाई वैज्ञानिक बनाउन कम्प्युटरीकृत भेहिकल फिटनेस टेष्ट सेन्टर सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
७७. काठमाडौँ लगायत शहरी क्षेत्रका सडकहरू, रणनीतिक महत्वका सडकहरू र स्थानीय सडकहरूको नियमित, पटके, आकस्मिक मर्मत र पुनःनिर्माण तथा पुनःस्थापना सम्बन्धी कार्यको लागि रु. ४ अर्ब विनियोजन गरेको छु ।
७८. आगामी आर्थिक वर्ष सवारी दर्ता प्रमाणपत्र र सवारी चालक अनुमतिपत्रलाई स्मार्ट कार्डमा परिवर्तन गरिने छ । सवारी साधनहरूमा इम्बोस्ड नम्बर प्लेट राख्ने कार्य आरम्भ गरिने छ ।

कृषिको रूपान्तरण

७९. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरणमा जोड दिइने छ । २० वर्षे कृषि विकास रणनीति र १० वर्षे खाद्य तथा पोषण सुरक्षा योजना आगामी आर्थिक वर्षदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
८०. प्राङ्गारिक र रासायनिक मल, बीउ, प्रविधि र यान्त्रिकीकरणका लागि अनुदान दिन रु. ६ अर्ब ७ करोड विनियोजन गरेको छु । प्राङ्गारिक मल कारखाना स्थापना गर्न ५० प्रतिशत पूँजीगत अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु । रासायनिक मल कारखाना स्थापना गर्न विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
८१. खाद्यान्न न्यून हुने दुर्गम २६ जिल्लाहरूमा मल र बीउ ढुवानीमा दिइँदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिएको छु । यसबाट कृषकहरूले समयमै मल, बीउ र प्रविधि प्राप्त गर्न सक्ने विश्वास लिएको छु ।

८२. कृषिमा व्यावसायिक लगानी आकर्षित गर्न सिंचाई, कृषि सडक, ऊर्जा, प्रशोधन केन्द्र र शीतघर जस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
८३. कृषि अनुसन्धान कार्यक्रमका लागि आगामी वर्ष रु. १ अर्ब ७५ करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु । कृषि अनुसन्धानबाट कृषि प्रविधिमा सुधार, जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण र स्थानीय उत्पादन सम्भाव्यताको उपयोगमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने छ ।
८४. कम्पोष्ट मलको उत्पादन र उपयोग बढाई माटोको उर्वरा शक्तिमा सुधार ल्याउन गोठ सुधार कार्यक्रमलाई ४० जिल्लामा विस्तार गरिने छ ।
८५. तराई मधेशमा सञ्चालित मकै उत्पादन अभियानलाई १६ जिल्लामा विस्तार गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षदेखि मध्यपहाडी जिल्लाहरूमा "बृहत मकै उत्पादन कार्यक्रम" प्रारम्भ गरिने छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषक समूह तथा कृषि सहकारीहरूलाई ५० प्रतिशत मूल्य अनुदानमा ३ सय पावर टिलर उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु । यस कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
८६. प्याजको सुरक्षित भण्डारणका लागि पथलैया, बुटवल र नेपालगञ्जमा भेन्टिलेटेड शीतघर निर्माण गर्न निजी तथा सहकारी संस्थाहरूलाई ५० प्रतिशत पूँजीगत अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
८७. सुन्तलाको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धिका लागि पश्चिमाञ्चलका ८ वटा जिल्लामा सुन्तला बगैँचा सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन गरिने छ । स्याउ, अनार, कागती र केरामा आत्मनिर्भर हुन लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छन् । स्याउ आत्मनिर्भर कार्यक्रम लागू भएका कालीकोट, मुगु, जुम्ला, हुम्ला, डोल्पा, मनाङ र मुस्ताङ जिल्लाहरूमा स्याउ रोप्ने र ३ वर्षसम्म हुर्काउने कृषकहरूलाई प्रति वर्ष प्रति बोट रु.१ सयका दरले नगद अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
८८. इलाम, पाँचथर, ताप्लेजुङ, तेहथुम, संखुवासभा र धनकुटा जिल्लाका अलैंची खेतीमा देखा परेको रोगको उपचार गर्न र बगान प्रतिस्थापन गर्न कृषकहरूलाई सहयोग पुर्याउने बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
८९. तेहथुम, संखुवासभा, काभ्रेपलाञ्चोक, धनकुटा, नुवाकोट, सिन्धुपाल्चोक, म्याग्दी, गोरखा, लमजुङ, सुर्खेत, बैतडी, डडेलधुरा, दैलेख र सल्यान जिल्लामा कार्यान्वयन भइरहेको तरकारी उत्पादन पकेट कार्यक्रमलाई विस्तार गरिने छ ।

९०. मह उत्पादक कृषकहरूलाई मौरी, मौरीघार र मौरीपालन सम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराइने छ । चेपाङ समुदायको परम्परागत पेशाको रूपमा रहेको चिउरीको मह उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरणलाई सहयोग पुर्याउन बजेट व्यवस्था गरेको छ ।
९१. सन् २०२० सम्म सार्क क्षेत्रबाट खोरेत रोग उन्मुलन गर्ने प्रतिबद्धता पूरा गर्न गाई भैंसीमा खोरेत विरुद्ध खोप लगाउने कार्यक्रमलाई विस्तार गरिने छ ।
९२. गाई, भैंसी, भेडा, बाखा र बंगुरको व्यावसायिक उत्पादन बढाउन स्रोत केन्द्रको स्थापना तथा सुदृढीकरण गरिने छ । सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्रको सहकार्यमा ५ वटै विकास क्षेत्रमा उन्नत नश्लका गाई स्रोत केन्द्र स्थापना गर्न पहल गरिने छ । पशु नश्ल सुधार राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रमलाई ४० जिल्लामा विस्तार गरिने छ । कृत्रिम गर्भाधानका लागि सरकारी-सहकारी- निजी-साझेदारी अवधारणामा तरल नाइट्रोजन प्लान्टको स्थापना गरिने छ ।
९३. गैर खाद्यान्नमा आधारित पशु आहार उत्पादन गर्न फरेज मिशन कार्यक्रम २५ जिल्लामा सञ्चालन गरिने छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत ७ हजार ६ सय हेक्टर जमिनमा हिउँदे, वर्षे र बहुवर्षे घाँस उत्पादन हुने छ ।
९४. एक गाउँ एक उत्पादन कार्यक्रमलाई २१ जिल्लाबाट विस्तार गरी ३२ जिल्लामा पुर्यानएको छ । सरकार र निजी क्षेत्रको संयुक्त पहलमा सञ्चालनमा रहेको एक जिल्ला एक उत्पादन कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा १५ जिल्लामा विस्तार गरिने छ ।
९५. साना तथा सहकारी सिंचाई कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लाहरूमा सञ्चालन गरिने छ । यसबाट थप ७ हजार ८ सय ४२ हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा पुग्ने छ । मध्य पहाडी क्षेत्रमा ३ सय वटा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण गरी थोपा सिंचाई मार्फत तरकारी खेती कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
९६. तराई र मध्य पहाडमा माछा उत्पादनको लागि थप ४ सय ७० हेक्टरमा ३ हजार पोखरी निर्माण गर्न कृषकलाई अनुदान उपलब्ध गराइने छ । यस अन्तर्गत १८ करोड माछाका भुरा उत्पादन गरी वितरण गरिने छ ।
९७. व्यावसायिक कृषिमा युवाहरूलाई आकर्षित गर्न तालिम, प्रविधि र बीउपूँजीको व्यवस्था सहित युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

९८. फलफूल, तरकारी र पशुको व्यवस्थित बिक्री वितरणका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा तोकिएका थप १०० स्थानमा सहकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरूको सहभागितामा कृषि उत्पादन संकलन केन्द्र तथा थोकबजार स्थापना गरिने छ ।
९९. उत्कृष्ट कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गर्न राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार स्थापना गरिने छ ।
१००. बर्डफ्लू रोगका कारण हुने हानी नोकसानीबाट किसानलाई राहत पुर्याउन सरकार र कुखुरापालक किसानको सहभागितामा क्षतिपूर्ति कोष स्थापना गर्न रु. ५ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१०१. खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धनका लागि मध्य तथा सुदूर पश्चिमका १९ जिल्लाहरूमा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना र रुकुम, रोल्पा, सल्यान, प्यूठान, अर्घाखाँची र गुल्मी जिल्लामा किसानका लागि उन्नत बीउविजन कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
१०२. व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजनाका लागि रु. १ अर्ब ४५ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । कृषि उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरणमा सहयोग पुर्याउन मागमा आधारित ५ सय वटा आयोजनाहरूलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइने छ ।
१०३. उपभोक्ताहरूको स्वच्छ र पोषणयुक्त खाद्य पदार्थ खान पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्न खाद्य उद्योग, होटल, रेष्टुरेण्ट र बजारहरूको नियमित निरीक्षण र अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।

सिंचाई क्षेत्र विस्तार र सुधार

१०४. सिंचाई सुविधा नपुगेको कृषियोग्य जमिनमा द्रुत सिंचाई सुविधा पुर्याउन ठूला, मझौला तथा साना सिंचाई कार्यक्रम सन्तुलित ढंगले अघि बढाइने छ ।
१०५. महाकाली सिंचाई आयोजनाको तेस्रो चरण अन्तर्गत नहर र संरचनाहरू निर्माण गर्न रु. २० करोड विनियोजन गरेको छु ।
१०६. कर्णाली अञ्चलको सिंचाई क्षेत्र विकासका लागि रु. ५ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०७. सिंचाईको समानुपातिक विकासका लागि मझौला सिंचाई आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ । आगामी आर्थिक वर्ष थप ३५ मझौला सिंचाई आयोजनाहरू पूरा गर्न रु. ८८ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१०८. सतह सिंचाई सुविधा उपलब्ध नभएका तराई मधेश, सुख्खाग्रस्त उपत्यका र टारहरूका कृषियोग्य भूमिमा भूमिगत जलमा आधारित स्यालो तथा डीप ट्यूबवेलहरूको निर्माण गरी सिंचाई सुविधामा विस्तार गरिने छ ।
१०९. भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्यूबवेल कार्यक्रमका लागि रु. ५० करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षमा १२ हजार स्यालो ट्यूबवेल र २६ वटा डीप ट्यूबवेल प्रणाली जडान भई थप करिब ३० हजार हेक्टर जमिनमा सिंचाई सुविधा विस्तार हुने छ ।
११०. वागमती सिंचाई आयोजनाको नहर सुदृढीकरण, सञ्चालन, जग्गा प्राप्ति लगायतका कार्यहरूका लागि रु. ४४ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१११. सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजनाका लागि रु. १ अर्ब ३६ करोड छुट्याएको छु । यस आयोजना अन्तर्गत कन्काई, सुनसरी-मोरङ्ग, नारायणी र महाकाली सिंचाई आयोजनाको २३ हजार १ सय हेक्टर जमिनको सिंचाई प्रणाली व्यवस्थापन समुदायमा हस्तान्तरण गरिने छ । बाँकी २८ सिंचाई आयोजनाहरूको निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने छ ।
११२. ठूला सिंचाई आयोजनाहरूको पुनःस्थापना तथा निर्मित आयोजनाहरूको मर्मत सम्भारका लागि रु. ४६ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । कोशी पम्प नहर, चन्द्र नहर, कमला, नारायणी र नारायणी लिफ्ट सिंचाई आयोजनाहरूको पुनःस्थापना गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु ।
११३. नदी नियन्त्रण, पहिरो व्यवस्थापन र जलाधार संरक्षण आयोजनाहरूका लागि रु. १ अर्ब ७७ करोड बजेट छुट्याएको छु । यसबाट जनताको तटबन्ध कार्यक्रममा परेका १४ वटा नदीहरूको कूल ४६ किलोमिटर तटबन्ध निर्माण सम्पन्न हुने छ । मुग्लिङ्ग-नारायणघाट र सिन्धुली-बर्दिवास सडक खण्डको जलाधार संरक्षण, नदी नियन्त्रण, पहिरो व्यवस्थापन र वस्ती-टार बचावट कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
११४. नदी कटान तथा बाढी पहिरोबाट क्षति पुगेका दार्चुला जिल्ला लगायत देशका विभिन्न क्षेत्रहरूमा पुनःनिर्माणका कार्यहरू सञ्चालन गर्न यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको छु ।

शिक्षा

११५. शैक्षिक क्षेत्रमा लगानी गर्दा मैले आधारभूत शिक्षाको पहुँचमा विस्तार, शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार, व्यावसायिक शिक्षाको विकास र विद्यालय शिक्षाको नतिजाप्रति विशेष ध्यान दिएको छु ।
११६. हालै प्रकाशित सामुदायिक विद्यालयहरूको प्रवेशिका परीक्षाको नतिजाले हामी सबैलाई चिन्तित तुल्याएको छ । विद्यालय शिक्षामा सरकारबाट भएको लगानी र प्राप्त प्रतिफलको गहन विश्लेषण गर्नुपर्ने बेला आएको छ ।
११७. प्रवेशिका परीक्षामा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने प्रत्येक जिल्लाका दुई वटा सामुदायिक विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप रु. ५ लाखका दरले रकम उपलब्ध गराइने छ । यस्तो प्रोत्साहन पाउने विद्यालयहरूले कम नतिजा ल्याउने वरिपरिका अन्य विद्यालयहरूलाई सीप र अनुभव हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
११८. सामुदायिक विद्यालयहरूका प्रधानाध्यापकसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरिने छ । सम्झौतामा निर्धारण गरिएका उपलब्धिहरूको आधारमा विद्यालयलाई थप सुविधा उपलब्ध गराइने छ । स्रोत केन्द्रमा कार्यरत स्रोतव्यक्ति, विद्यालय निरीक्षक तथा जिल्ला शिक्षा अधिकारीहरूको कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्दा सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूको परीक्षाफलसँग आवद्ध गरिने छ ।
११९. आधारभूत शिक्षालाई क्रमशः निःशुल्क र अनिवार्य गरिने छ । अनिवार्य शिक्षालाई राज्यबाट प्रदान गरिने सुविधासँग आवद्ध गर्न कानूनी व्यवस्था मिलाइनेछ । आगामी आर्थिक वर्षदेखि पहिलो चरणमा तोकिएका १० जिल्लामा यो नीति कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
१२०. कक्षा १ देखि ८ सम्म अध्ययन गर्ने सबै छात्रा र दलित छात्र, माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने दुई तिहाई छात्रासहित ६० हजार गरिब तथा जेहेन्दार छात्रछात्रा, कक्षा १ देखि १० सम्म अध्ययन गर्ने लोपोन्मुख तथा सीमान्तकृत वर्ग र अपाङ्गता भएका सबै छात्रछात्रालाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउन रु. १ अर्ब ८७ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१२१. मानव विकास सूचकांकमा पछि परेका १४ जिल्लाका लक्षित क्षेत्रका विद्यालयमा अध्ययनरत २ लाख ३९ हजार ५ सय र कर्णाली अञ्चलका ९६ हजार ८ सय ७८ छात्रछात्रालाई उपलब्ध गराइएको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।

१२२. कक्षा १ देखि १० सम्म अध्ययन गर्ने सम्पूर्ण छात्रछात्रा तथा कक्षा ११ र १२ मा अध्ययन गर्ने लक्षित वर्ग, कर्णाली अञ्चल र अपाङ्गता भएका छात्रछात्रालाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउन रु. १ अर्ब ८५ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१२३. आगामी आर्थिक वर्षमा थप ५ हजार ८ सय १२ विद्यालय भवन र २ हजार विद्यालयमा छात्रा शौचालय निर्माण गरिने छ । १ हजार ५३ विद्यालयमा पुस्तकालय स्थापना र ८ सय ४६ विद्यालय भवन मर्मत गरिने छ ।
१२४. सूचना प्रविधिमा विद्यार्थीहरूको पहुँच पुर्याउन ७ हजार १ सय ४३ सामुदायिक विद्यालयहरूमा कम्प्यूटर र इन्टरनेट सेवा उपलब्ध गराउन रु. १ अर्ब बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१२५. शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउन १ लाख ५३ हजार ३ सय १४ शिक्षकहरूलाई सीप विकास सम्बन्धी तालिम दिइने छ । यसका लागि रु. ७६ करोड छुट्याएको छु ।
१२६. तराई मधेशका १२ जिल्लाका दलित र मुस्लिम छात्राहरू तथा देशभरिका लोपोन्मुख जातिका छात्र-छात्राहरूलाई प्राविधिक शिक्षाको अध्ययनमा दिइँदै आएको छात्रवृत्तिलाई तराई मधेशका थप २ जिल्लामा विस्तार गरेको छु ।
१२७. ३१ हजार ५ सय जना युवालाई बजारको मागमा आधारित छोटो अवधिको प्राविधिक विषयको तालिम प्रदान गर्न रु. ६३ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१२८. रोल्पा र भोजपुरमा पोलिटेक्निक इन्ष्टिच्युट निर्माण सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ । रामेछापमा पोलिटेक्निक इन्ष्टिच्युट स्थापनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
१२९. आगामी दुई वर्षभित्र निरक्षरता उन्मूलन गर्न साक्षर नेपाल अभियान अन्तर्गत १६ लाख ५० हजार निरक्षर व्यक्तिलाई साक्षर बनाउन रु. १ अर्ब बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१३०. मध्य पश्चिम र सुदूर पश्चिम विकास क्षेत्रमा माध्यामिक तहका एक/एक वटा आवासीय विद्यालय स्थापना गरिने छ ।
१३१. प्राकृतिक विपदमा परेका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई तत्काल राहत उपलब्ध गराउन बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

१३२. ६० हजार सडक बालबालिका र एच.आइ.भी. एड्सबाट प्रभावित बालबालिकाहरूलाई निशुल्क आधारभूत तहको शिक्षा उपलब्ध गराउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

स्वास्थ्य सेवामा सुधार

१३३. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालार्ई निःशुल्क बनाउने नीति लिइएको छ । सामाजिक सुरक्षा सेवालार्ई सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य बीमा नीति तयार गरी आगामी पाँच वर्षभित्र देशभर स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम लागू गरिने छ । यो कार्यक्रम आगामी आर्थिक वर्ष १५ जिल्लाबाट शुरु गरिने छ ।

१३४. स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलार्ई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउन सरकारी, निजी र गैरसरकारी अस्पताल, मेडिकल कलेज, डेन्टल कलेज र स्वास्थ्य प्रतिष्ठानहरूको समन्वयमा विशिष्टीकृत सेवालार्ई चरणबद्ध रूपमा विस्तार गर्न संयन्त्र निर्माण गरिने छ ।

१३५. अञ्चल, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रीयस्तरका अस्पतालहरूबाट सर्ने र नसर्ने रोगको रोकथाम तथा उपचार सेवा विस्तार गरिने छ ।

१३६. देशभरका बर्थिङ्ग सेन्टरहरूमा जन्मने नवजात शिशुको स्वास्थ्य र दीर्घायुका लागि बच्चाहरूको न्यानो कपडा सहितको शिशु स्याहार सामग्री वितरण गरिने छ ।

१३७. पाँच सय उप-स्वास्थ्य चौकीहरूलार्ई आगामी वर्ष मापदण्डको आधारमा स्वास्थ्य चौकीमा स्तरोन्नति गरिने छ ।

१३८. खोप सेवा कार्यक्रमलार्ई दीगो र व्यवस्थित गर्न कानूनी संयन्त्र निर्माण गरिने छ । आगामी वर्ष राष्ट्रिय खोप कोष स्थापना गरिने छ ।

१३९. आगामी आर्थिक वर्षमा स्वास्थ्य क्षेत्र पूर्वाधार निर्माणलार्ई विस्तार गरिने छ । जिल्ला अस्पताल, जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, हेल्थपोष्ट, बर्थिङ्ग सेन्टर समेत गरी थप २ सय ३८ वटा स्वास्थ्य संरचनाहरू निर्माण हुने छन् ।

१४०. ७५ वर्ष नाघेका ज्येष्ठ नागरिक र १५ वर्षमुनिका बालबच्चाको मुटुरोगको निःशुल्क उपचार गरिने छ । मृगौलाको निःशुल्क डायलासिस सेवा क्षेत्रीयस्तरसम्म विस्तार गरिने छ । स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा वृद्धि गर्न केही अस्पतालहरूमा ज्येष्ठ नागरिक वार्ड स्थापना गरी विस्तार गरिने छ ।

१४१. महिलाको गर्भावस्थादेखि नवजात शिशु १ हजार दिन नपुग्दासम्म पोषिलो खानेकुरा र औषधि सेवनबाट पर्ने सकारात्मक प्रभावको विषयमा सचेतना जगाउने "सुनौला हजार दिन कार्यक्रम" कुपोषण प्रभावित १५ जिल्लामा सञ्चालन गरिने छ ।
१४२. आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिलाई प्रवर्द्धन गर्न प्राकृतिक चिकित्सा, योग, होमियोप्याथी, युनानी, अक्युपन्क्चर र आम्ची सेवालाई निरन्तरता दिएको छु । आयुर्वेदको क्षेत्रमा जडीबुटीको दीगो व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई सरोकारवाला निकायको सहकार्यमा अगाडि बढाइने छु ।
१४३. महामारीको रूपमा देखा पर्ने रोगहरू भाइरल एभियन इन्फ्लुएन्जा, स्वाइन फ्लू, बर्डफ्लू, डेंगू जस्ता रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि आवश्यक औषधि उपकरणहरू खरिद गरी बफर स्टकमा राख्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१४४. प्राथमिक विद्यालयमा १ देखि ५ कक्षासम्म अध्ययनरत अवधिमा प्रत्येक विद्यार्थीले कम्तीमा १ पटक स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
१४५. नर्सिङ होम तथा निजी अस्पतालबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवा तथा प्रयोगशालाको गुणस्तर र शुल्क निर्धारण एवम् फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
१४६. स्वास्थ्य सेवाको पहुँचबाट बाहिर रहेका विपन्न, दलित, सिमान्तकृत र पिछडिएका जातजातिहरूलाई लक्षित गरी स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम विस्तार गरिने छ । दुर्गम जिल्लाहरूमा विशेषज्ञ सेवा सहितको घुम्ती शिविरहरू सञ्चालन गरिने छ । विकट जिल्लाहरूमा स्वास्थ्यकर्मीहरूको अभाव हुन नदिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१४७. आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । स्वास्थ्य संस्थामा समयमा नै पुग्न नसकी प्रसव वेदनाबाट प्रताडित गर्भवती महिलाहरूलाई नजिकको बर्थिङ्ग सेन्टरमा पुर्याईउने व्यवस्था मिलाइने छ ।

खानेपानी र सरसफाइ

१४८. सबै जनतालाई आधारभूत स्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्य अनुरूप खानेपानी र सरसफाइ क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१४९. ग्रामीण खानेपानी आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न रु. ३ अर्ब ९९ करोड बजेट छुट्याएको छु । रामेछाप, काभ्रेपलाञ्चोक र पाँचथर जिल्लाका सुख्खाग्रस्त क्षेत्रहरूमा खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्न रु. २५ करोड विनियोजन गरेको

छु । तानसेन बजारको खानेपानी समस्या समाधान गर्न सम्भाव्य विकल्पहरूको अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।

१५०. स्थानीय निकाय, उपभोक्ता समिति र खानेपानी विभागको लागत साझेदारीमा खानेपानी तथा सरसफाइ सह-लगानी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । यो कार्यक्रमका लागि रु. ३० करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१५१. निर्माण सम्पन्न भएका खानेपानी आयोजनाहरूको गुणस्तर सुधार तथा तराईका २० जिल्लाहरूमा आर्सेनिक न्यूनीकरण कार्यक्रमको लागि बजेट छुट्याएको छु ।
१५२. वागमती नदी क्षेत्रको अतिक्रमण रोक्न, ढलमुक्त बनाउन र वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्न रु. ५६ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१५३. पानीको भूमिगत स्रोत नभएका स्थानहरूमा खानेपानीको व्यवस्था गर्न वर्षातको पानी संकलन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

आवास र शहरी विकास

१५४. सुरक्षित, व्यवस्थित, किफायती र वातावरणमैत्री आवास प्रणाली विकास गर्न सरकारी, सहकारी र निजी आवास आयोजनाहरू कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
१५५. सार्वजनिक-निजी-साझेदारीको अवधारणा अनुसार शहरी पूर्वाधार विकासमा निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गरिने छ ।
१५६. विपन्न परिवारलाई आवास सुविधा प्रदान गर्न सञ्चालित जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । यस अन्तर्गत आगामी वर्ष थप १ हजार ५ सय घर निर्माण हुने छन् ।
१५७. मध्य पहाडी लोकमार्गमा पर्ने फिदिम, वसन्तपुर, खुर्कोट, गल्छी-बैरनी, डुम्रे-भन्सार, बुर्तिवाङ्ग, चौरजहारी, राकम कर्णाली, साँफेवगर, बैतडी-पाटन गरी दश स्थानहरूमा नमूना शहर विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्ष आठ शहरी कोरिडोर विकासका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१५८. आगामी आर्थिक वर्ष भित्र विराटनगर चक्रपथको ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न गरी स्तरोन्नति कार्य शुरु गरिने छ । पाल्पाको माडी फाँटमा चक्रपथ निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
१५९. पाल्पा, बागलुङ, लेखनाथ, इटहरी, धनकुटा र मेचीनगर नगरपालिकामा शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ३८ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१६०. विराटनगर, वीरगन्ज, भैरहवा र नेपालगन्जमा आगामी वर्ष नेपाल भारत सीमा एकीकृत जाँच चौकीको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१६१. विपद् व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनःस्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत बाढी, पहिरो तथा भूकम्प पीडित परिवारहरूको पुनःस्थापना र पुनःनिर्माणका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
१६२. काठमाडौं उपत्यकाको समष्टिगत विकासको पूर्वाधार निर्माणलाई व्यवस्थित गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु । पूर्वाधार विकासका लागि जग्गा एकीकरण गर्न उक्त काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरणलाई ऋण लगानी गर्ने व्यवस्था समेत मिलाएको छु । बाहिरी चक्रपथको निर्माण कार्यलाई अघि बढाइने छु ।
१६३. नुवाकोटको बञ्जरेडाँडा ल्यान्डफिल्ड साइट निर्माण र पहुँच मार्ग निर्माण गर्न रु. ३३ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१६४. बुटवलमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सामाजिक सुरक्षा र समावेशी विकास

१६५. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका सबै व्यक्ति र लोपोन्मुख जातिहरूलाई भत्ता उपलब्ध गराउन रु. ११ अर्ब १ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१६६. पाँच वर्षमुनिका देशभरका सम्पूर्ण दलित बालबालिका र कर्णाली अञ्चल तथा बझाङ्ग र बाजुरा जिल्लाका सबै जातिका बालबालिकालाई दिइँदै आएको बाल संरक्षण अनुदानलाई निरन्तरता दिएको छु ।
१६७. दलित, जनजाति, लोपोन्मुख, सिमान्तकृत समूह, मुक्त कर्मैया, वादी, हरूवा, चरुवा, शहिदका छोराछोरी, द्वन्द्व पीडित बालबालिका एवम् छात्राहरू र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई दिइँदै आएको छात्रवृत्ति तथा प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिएको छु ।
१६८. महिला, आदिवासी, जनजाति, पिछडिएका तथा विपन्न वर्गलाई लक्षित गरी आय आर्जन हुने खालका पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

१६९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी पाँच वटै विकास क्षेत्रमा लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समुदायमा आधारित पुनःस्थापना र क्षमता अभिवृद्धि लगायतका लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१७०. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि नमूनाको रूपमा मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी-साझेदारीमा दिवा सेवा तथा आवासीय पुनःस्थापना केन्द्रको स्थापना र सञ्चालन गरिने छ ।
१७१. आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख जाति; उपेक्षित, उत्पीडित र दलित वर्ग; मधेशी पिछडा वर्ग; मुस्लिम तथा वादी समुदायको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक उत्थानका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु । कर्णाली रोजगार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
१७२. विकास निर्माणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा गठन हुने उपभोक्ता समितिमा गरिब, महिला, दलित, आदिवासी, जनजाति, मधेशी, अपाङ्गता भएका, विपन्न एवम् पिछडिएका समुदायको अनिवार्य प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१७३. दलित र गैर-दलितबीचको विवाहलाई प्रोत्साहित गर्न यस्तो अन्तरजातीय विवाह गर्ने जोडीलाई रु. १ लाख अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिएको छु ।
१७४. तराई मधेशका दलित, विपन्न, मुसलमान महिलालाई लक्षित गरी सञ्चालनमा रहेको प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
१७५. गरिबी निवारण कोषमार्फत सञ्चालन भएका आयमूलक कार्यक्रम, सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम, नवीन सोचमा आधारित सिर्जनशील कार्यक्रम र सामाजिक परिचालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । यी कार्यक्रमहरूको लागि रु. ३ अर्ब ७ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१७६. असहाय र अपहेलित ज्येष्ठ नागरिकहरूको जीवनको उत्तरार्द्धलाई सुखमय बनाउन पाँचै विकास क्षेत्रमा कम्तीमा १/१ वृद्धाश्रम र ज्येष्ठ नागरिक ग्राम स्थापना गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु । सार्वजनिक-निजी साझेदारीमा काठमाडौंमा दुई वटा ज्येष्ठ नागरिक ग्राम स्थापना गरिने छ ।
१७७. गरिब घरपरिवार पहिचान तथा परिचयपत्र व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।

श्रम तथा रोजगार

१७८. श्रमिकको हक, हित, श्रम लचकता र सामाजिक सुरक्षालाई सुनिश्चित गर्दै सुमधुर औद्योगिक श्रम सम्बन्ध निर्माण गर्न आगामी आर्थिक वर्षभित्र नयाँ श्रम सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिने छ ।
१७९. युवा रोजगारी बढाउन २२ हजार युवाहरूलाई सीप विकास, उद्यमशीलता विकास तथा स्वरोजगारमूलक तालिम प्रदान गर्न रु. १६ करोड बजेट विनियोजन गरेको छ ।
१८०. सन् २०१६ सम्म निकृष्ट प्रकृतिका बालश्रम उन्मूलन र सन् २०२० सम्म सबै प्रकारका बालश्रम अन्त्य गर्ने प्रतिबद्धता अनुरूप जारी भएको बालश्रम निवारण राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०१०-२०) कार्यान्वयन गरिने छ ।
१८१. रोजगार सूचना केन्द्रलाई रोजगार सूचना विनिमय केन्द्रको रूपमा विकसित गरिने छ । यो केन्द्रले श्रम बजारको माग, बेरोजगार र बेरोजगारको सीपको सूची बनाई माग र आपूर्तिकर्ताबीच सूचना आदान प्रदान गर्नेछ ।
१८२. योगदानकर्ता कर्मचारी कामदारहरूको हित प्रवर्द्धन गर्न स्थापित सामाजिक सुरक्षा कोषलाई छुट्टै कानून तर्जुमा गरी सञ्चालन गरिने छ । स्थायी सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूतिका लागि पहिलो चरणमा कार्यस्थल दुर्घटना, प्रजनन स्वास्थ्य, बेरोजगार र स्वास्थ्य बीमा लागू गरिने छ ।
१८३. वैदेशिक रोजगारीबाट हुने बचतलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्नका लागि उपयुक्त माध्यमको व्यवस्था गरिने छ । विप्रेषण आप्रवाहलाई संस्थागत माध्यमबाट न्यून लागतमा भित्र्याउन सहज वातावरणको निर्माण गरिने छ ।
१८४. कामदार तथा वैदेशिक रोजगार व्यवसायीले वैदेशिक रोजगार विभाग समक्ष आई तलब तथा सेवा सुविधा सम्बन्धमा करारपत्र गर्नुपर्ने व्यवस्थाको थालनी गरिने छ । पहिलो चरणमा कुवेत, संयुक्त अरब इमिरेट्स र ओमान जाने कामदारका लागि नमूनाको रूपमा यो व्यवस्था लागू गरिने छ ।
१८५. वैदेशिक रोजगार सेवालार्ई क्षेत्रीय तहसम्म विस्तार गर्न वैदेशिक रोजगार विभागको पुनःसंरचना गरिने छ ।

युवा स्वरोजगार

१८६. युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्ने अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने छ । यो कार्यक्रमले कामको खोजीमा विदेश पलायन हुन बाध्य युवा जनशक्तिलाई स्वदेशमा रोजगारीका अवसर उपलब्ध गराउनेछ ।
१८७. ५० हजार युवायुवतीहरूलाई व्यवसाय अभिमुखीकरण तालिम उपलब्ध गराइने छ । १० हजार जनालाई सीपमूलक तालिम दिइने छ । सीपमूलक तालिम लिएका ४ हजार जनालाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम दिइने छ ।

महिला विकास र बालकल्याण

१८८. महिला सशक्तिकरणको माध्यमबाट लैङ्गिक समानता अभिवृद्धि गर्न प्रत्यक्ष लैङ्गिक उत्तरदायी बजेटको आकार वृद्धि गरी २१.७५ प्रतिशत पुर्याएको छ ।
१८९. आगामी आर्थिक वर्षमा महिला विकास कार्यक्रमलाई थप १६५ गाउँ विकास समिति र १ हजार ५ सय २७ वडामा विस्तार गरिने छ । विद्यालयविमुख किशोरी र बैकल्याको बहुआयामिक सशक्तिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छ । कमलरीहरूको क्षमता विकास तथा सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छ ।
१९०. समूह निर्माण, सीप विकास तथा व्यावसायिक तालिम र व्यवसाय सञ्चालनका लागि महिला समूहलाई अनुदान स्वरूप बीउ पूँजी प्रदान गरिने छ । यसबाट ४५ हजार ८ सय ९३ महिला समूह सदस्यलाई स्वरोजगारीको अवसर प्राप्त हुने छ ।
१९१. लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरण गर्न समुदायस्तरमा महिला समूहहरूको सशक्तिकरण गरिने छ । हिंसा प्रभावितहरूको संरक्षण र सुरक्षाको लागि अल्पकालीन आश्रय सहितका सेवा केन्द्रहरू सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
१९२. लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरण र हिंसा प्रभावितहरूलाई कानूनी उपचार गर्न स्थापित लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषका लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छ ।
१९३. एकल महिलाको विकास र सशक्तिकरणका लागि स्थापना गरिएको एकल महिला सुरक्षा कोषमा रु. ३ करोड विनियोजन गरेको छ ।
१९४. मानव बेचबिखनबाट पीडित र प्रभावितहरूको लागि स्थापित पुनःस्थापना कोषलाई थप जिल्लाहरूमा विस्तार गर्दै लगिनेछ । यस कोषका लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छ ।

१९५. निजामती सेवालाई समावेशी बनाउन लोकसेवा आयोगबाट लिइने परीक्षामा राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीका महिला उम्मेदवारहरूका लागि पाँचै विकास क्षेत्रमा विशेष तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
१९६. सरकारीस्तरबाट सञ्चालित बाल कल्याण गृहहरूलाई मापदण्ड अनुकूल सञ्चालनमा ल्याइने छ । थप आठ जिल्लामा बाल न्याय इजलास सञ्चालन गरी ४८ जिल्लामा सेवा विस्तार गरिने छ । केन्द्रीय आपतकालीन बाल उद्धार कोषका लागि थप रु. २ करोड विनियोजन गरेको छु ।
१९७. निजामती कर्मचारीका शिशुहरूका लागि थप चार विकास क्षेत्रमा दिवा शिशु स्याहार केन्द्रहरू स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

भूमि व्यवस्थापन

१९८. राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति अनुरूप भू-उपयोग नक्शा तयार भएका जिल्लाहरूमध्ये आगामी वर्ष पाँच विकास क्षेत्रका पाँचवटा जिल्लामा भू-उपयोगका आधारमा जग्गाको वर्गीकरण सम्पन्न गरिने छ । भू-उपयोग सम्बन्धी नक्शांकन कार्यलाई विस्तार गरिने छ ।
१९९. मुक्त कर्मैया तथा हलियाहरूको पुनःस्थापना र सीप विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ३२ करोड बजेट छुट्याएको छु ।
२००. आगामी तीन वर्षभित्र सबै मालपोत र नापी कार्यालयहरूमा रहेका तथ्याङ्क र नापी नक्शाहरूको डिजिटल डाटाबेस तयार गरी वेबसाइटमा राखिनेछ । यो व्यवस्थाबाट जग्गा धनीहरूले एकीकृत जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा प्राप्त गर्नेछन् । आफ्नो जग्गा सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्न र निवेदन प्रस्तुत गर्न अनलाइन सेवा उपलब्ध हुने छ ।

पर्यटन तथा संस्कृति संवर्द्धन

२०१. नेपाललाई आकर्षक र सुरक्षित पर्यटन गन्तव्यस्थलको रूपमा विस्तार गरिने छ । देशका पाँच वटै विकास क्षेत्रलाई समेट्ने गरी श्रीअन्तु, टिष्टुड, ढोरपाटन, रानीमहल, रारा, खप्तड, रामारोशन र चिसापानी क्षेत्रमा पर्यटन पूर्वाधार विकास गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२०२. विमानस्थलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, निर्माण, स्तरोन्नति र जग्गा अधिग्रहणका लागि रु. १ अर्ब ८१ करोड विनियोजन गरेको छु । टीकापुर, डोल्पा, रुकुम, इलाम, लामीडाँडा र भोजपुर विमानस्थलहरूको निर्माण र स्तरोन्नति गरिने छ ।

रारा, सिमीकोट र लुक्ला विमानस्थललाई साधन सम्पन्न बनाइने छ । जनकपुर विमानस्थलको टर्मिनल भवन तथा टावर निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । पाल्पा तानसेनमा पर्यटकीय विमानस्थल र त्रियुगा विमानस्थल, उदयपुरको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।

२०३. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा हवाई उडान सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न नयाँ राडार लगायतका अन्य अत्याधुनिक प्रणाली जडान गरिनुका साथै यसको क्षमता विस्तारमा जोड दिइनेछ । विराटनगर, जनकपुर, नेपालगञ्ज र सुर्खेत विमानस्थलहरूलाई हब विमानस्थलको रूपमा स्तरोन्नति गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२०४. पर्यटक पदमार्ग र हरियाली क्षेत्र विकास लगायतका पूर्वाधार निर्माण गरी हरित र वातावरणमैत्री पर्यटन प्रवर्द्धन गरिने छ । यसका लागि रु. ६३ करोड बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
२०५. आन्तरिक पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्न प्रथम चरणमा नाफामा सञ्चालित सबै सार्वजनिक संस्थानहरू र 'क' तथा 'ख' वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई प्रत्येक वर्ष एक पटकमा सात दिनका लागि नेपालभित्रका पर्यटकीयस्थलहरूमा त्यस्ता संस्थाहरूकै खर्चमा अनिवार्य भ्रमण गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२०६. पूरातात्विक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण धार्मिक तथा सांस्कृतिक स्थलहरू प्यूठानको स्वर्गद्वारी, गोरखाको मनकामना, सुर्खेतको काँक्रेविहार, पाल्पाको भैरवस्थान तथा ऋषिकेश, सुनसरीको बराहक्षेत्र, गुल्मीको रेसुङ्गा, धनुषाधाम, देवघाट र खोटाङ्गको हलेसी महादेवको जिर्णोद्धार, संरक्षण र संवर्द्धनका लागि रु. १३ करोड विनियोजन गरेको छु ।
२०७. मुस्ताङ्ग जिल्लाको लोमान्थाङ्गलाई विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गर्न पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइने छ ।
२०८. ऐतिहासिक, धार्मिक र पूरातात्विक सम्पदाहरू एवम् विभिन्न जातजाति र भाषाभाषीहरूको पहिचान झल्किने कला, संस्कृति, सीप र सामग्रीहरूको खोज, संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन गरिने छ । सांस्कृतिक प्रतिष्ठान र संग्रहालयहरूको सुदृढीकरणका लागि रु. ४३ करोड बजेट छुट्याएको छु ।

२०९. आगामी आर्थिक वर्ष अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरूको जिल्लागत प्रोफाइल तयारीको कार्य शुरु गरिने छ । सांस्कृतिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्न मूर्त र अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण र विकास गरिने छ ।
२१०. भाषा, साहित्य, कला संस्कृतिको संरक्षण, संवर्द्धन एवम् प्रवर्द्धनका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा थप लगानी गर्ने नीति लिएको छु । आदिकवि भानुभक्त आचार्यको द्विशतवार्षिकी र वी. पी. कोइरालाको शतवार्षिकी समारोह मनाउनका लागि रु. १/१ करोड छुट्याएको छु ।

लगानीमैत्री वातावरण : निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन

२११. सरकारले निजी क्षेत्रलाई आर्थिक वृद्धिको मुख्य संवाहकको रूपमा लिएको छ । निजी लगानी वृद्धिका लागि भौतिक पूर्वाधार विकास तथा सरकारी-निजी-साझेदारीलाई अघि बढाइने छ । ठूला आयोजनाहरूको लगानीलाई एकद्वार प्रणाली मार्फत सहजीकरण गर्न गठन भएको लगानी बोर्डलाई स्रोत साधन सम्पन्न बनाइने छ ।
२१२. निर्यातजन्य उद्योगहरूलाई विशेष सहूलियत उपलब्ध गराई निर्यात प्रवर्द्धन गर्न विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था मिलाइनेछ । भैरहवामा निर्मित विशेष आर्थिक क्षेत्र आगामी आर्थिक वर्ष सञ्चालनमा ल्याइने छ । पाँचखाल र विराटनगरमा जग्गा प्राप्त गरी पूर्वाधार निर्माण गरिने छ । सिमरामा पूर्वाधार विकास गरिने छ । नवलपरासी, कैलाली, दाङ र सुर्खेतमा औद्योगिक क्षेत्र सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ । तिनाउको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिने छ ।
२१३. औद्योगिक क्षेत्रमा लोड सेडिङको समयमा पनि निश्चित समय तालिका बनाई विद्युत आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२१४. लगानी फिर्ता लैजाने र कम्पनी बन्द गर्ने प्रक्रियालाई सरल बनाइने छ । रु. १ अर्ब भन्दा बढी लगानी गर्ने लगानीकर्तालाई प्रधानमन्त्री उद्यमी सम्मान पुरस्कारबाट सम्मानित गरिने छ ।

औद्योगिक विकास

२१५. औद्योगिक नीति अनुकूल नयाँ औद्योगिक व्यवसाय ऐन तर्जुमा गरिने छ । कम्पनी ऐन र विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐनमा संशोधन गरिने छ ।

२१६. गरिब, विपन्न र सीमान्तकृत समुदायको स्वरोजगार क्षमता विकास गर्न हाल ४५ जिल्लामा सञ्चालित गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्ष थप ५ जिल्लामा विस्तार गरिने छ ।
२१७. पचहत्तरै जिल्लाको औद्योगिक प्रोफाइल तयार गरिने छ । सल्यान, जाजरकोट र रुकुम जिल्लाको भौगर्भिक अध्ययन तथा नक्शांकन गरिने छ । खनिज, युरेनियम, बहुमूल्य पत्थर र पेट्रोलियमको अन्वेषण कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने छ । काठमाडौंमा प्राकृतिक ग्याँसबाट विद्युतको परीक्षण उत्पादन गरिने छ । यसका लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
२१८. महिला उद्यमशीलता विकास कोष, प्रविधि विकास कोष र लघु उद्यम विकास कोषका लागि थप रकमको व्यवस्था गरेको छु ।
२१९. स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको उपयोग गरी नेपाली कला र संस्कृति झल्किने वस्तुहरूको उत्पादन गर्ने व्यवसायलाई थप संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिने छ ।
२२०. औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने नीति अनुरूप मुलुकका विभिन्न स्थानमा निर्माणाधीन सिमेन्ट उद्योगहरूमा पहुँच सडक, विद्युत प्रसारण लाइन र सब-स्टेशन निर्माण गर्न रु १ अर्ब २३ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षभित्र ५ वटा सिमेन्ट उद्योगको पहुँच सडक निर्माण कार्य सम्पन्न हुने छ ।
२२१. काठमाडौंमा हाल अन्तर्राष्ट्रियस्तरको उपयुक्त औद्योगिक एवम् व्यापारिक प्रदर्शनीस्थलको अभाव रहेको हुँदा प्रदर्शनीस्थल निर्माणका लागि चोभारमा जमिनको व्यवस्था मिलाएको छु । सुख्खा बन्दरगाह निर्माण समेतका लागि सोही स्थानमा आवश्यक जमिनको व्यवस्था गर्न बजेट छुट्याएको छु ।
२२२. सरकार र निजी क्षेत्रको संयुक्त पहलमा काठमाडौंमा एउटा नेपाल इण्डष्ट्रियल सेन्टर फर एक्सलेन्स स्थापना गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२२३. स्वदेशमै उत्पादित औद्योगिक वस्तुहरू सरकारी निकायहरूले उपयोग गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गर्न आवश्यक थप कानूनी एवम् प्रक्रियागत व्यवस्था मिलाइने छ ।
२२४. काठमाडौंमा एउटा घरेलु प्रदर्शनी एवम् विक्री कक्ष स्थापना गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिने छ । सार्क हस्तकला तथा डिजाइन सेन्टर स्थापनाको कार्य शुरु गरिने छ । पाँचै विकास क्षेत्रमा एक-एक वटा हस्तकला ग्राम तथा वस्तु संकलन केन्द्र स्थापना गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सहकारी

२२५. सहकारी क्षेत्रलाई सरकार र निजी क्षेत्रको सेतुको रूपमा विकास गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिएको छ । स्थानीय तहमा उत्पादन, प्रशोधन, वितरण तथा बचत परिचालन मार्फत रोजगारी सिर्जनामा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने सहकारी अभियानलाई गरिबी न्यूनीकरण र आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणको माध्यमको रूपमा अघि बढाइने छ । सहकारी अभियानमा सबै वर्ग, क्षेत्र र समुदायको पहुँच वृद्धि गर्नका लागि सबै गाउँ विकास समितिमा सहकारीको संयन्त्र पुर्याउने छ ।
२२६. तरकारी, फलफूल, चिया, कफी, अदुवा प्रशोधन र जडीबुटी खेती, प्रशोधन र बजारीकरण गर्न चाहने सहकारीहरूलाई परियोजना प्रस्तावका आधारमा पूँजीगत अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
२२७. सरकार-सहकारी साझेदारीमा व्यवसायजन्य सहकारी उद्यम स्थापना गर्न महिला सहकारी, दलितका परम्परागत पेशालाई व्यावसायिक उद्यमको रूपमा स्थापना गर्ने सहकारी र कृषि फार्म स्थापना गर्ने कृषि सहकारीलाई बीज पूँजीका रूपमा पूँजीगत अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
२२८. दलित, लोपोन्मुख र सिमान्तकृत समुदायका पराम्परागत पेशालाई सहकारीमा संगठित गरी आधुनिक व्यवसायका रूपमा रूपान्तरण गर्न अनुदान उपलब्ध गराइने छ ।
२२९. सहकारी मार्फत पशुपालन गर्ने कृषकलाई नश्व सुधार, पशु बीमा र ब्याजमा अनुदान दिइने छ । कृषि, ग्रामीण र लघुकर्जा विस्तारका लागि राष्ट्रिय सहकारी बैंकको क्षमता विकास गरिने छ ।
२३०. कृषि उपज लगायत दैनिक उपभोग्य वस्तुको आपूर्ति प्रक्रियामा सहकारी क्षेत्रको संलग्नता बढाउन प्रोत्साहन गरिने छ । काठमाडौँ उपत्यकामा कृषि सहकारी बजार विस्तारका लागि सहकारी बहुउद्देश्यीय व्यावसायिक कम्प्लेक्स निर्माण गरिने छ ।
२३१. पशु उत्पादनको बजार सुनिश्चित गर्न सहकारीको माध्यममा इटहरी, लाहान, निजगढ, जितपुर, भरतपुर, खैरनीटार, बुटवल, कोहलपुर, भुरीगाउँ र अत्तरियामा पशुबजार निर्माण गरिने छ ।

२३२. केन्द्रीय सहकारी अनुगमन सूचना प्रणालीको स्थापना गरी सहकारी संघ संस्थालाई प्रतिस्पर्धी र पारदर्शी बनाउन अनुगमन व्यवस्थालाई सघन र परिणाममुखी बनाइने छ ।
२३३. सहकारी संस्थाहरूको दर्ता, सुपरीवेक्षण र अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानुनी एवम् संस्थागत व्यवस्था गरिने छ । थप २० जिल्लामा सहकारी कार्यालय स्थापना गरिने छ ।

निर्यात व्यापार

२३४. बढ्दो व्यापार घाटाले मलाई चिन्तित तुल्याएको छ । तुलनात्मक लाभ र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताका वस्तु र सेवाहरूको उत्पादन गरी निर्यात वृद्धि गर्नुको विकल्प छैन । निर्यातयोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तरीय उत्पादन, प्रयोगशालाको स्तरोन्नति, प्याकेजिङ तथा लेबलिङमा सुधार र व्यापार सहजीकरण गर्न सकिएमा निर्यातमा उल्लेखनीय वृद्धि आउने मेरो विश्वास छ ।
२३५. निर्यात प्रवर्द्धनमा निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्न सरकारको तर्फबाट उपलब्ध गराउनुपर्ने सेवा सुविधाहरूलाई छिटो छरितो र सरल ढंगले उपलब्ध गराउन फाष्ट ट्र्याक सेवा प्रणालीको विकास गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । तेश्रो मुलुकमा निर्यात गरी प्राप्त भएको भुक्तानीको आधारमा निकासीकर्तालाई दिइँदै आएको निर्यात प्रोत्साहनलाई निरन्तरता दिन रु. ३० करोड विनियोजन गरेको छु ।
२३६. नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०१० ले पहिचान गरेका वस्तुहरूको उत्पादन, विस्तार, विविधिकरण र बजारीकरण गर्न आगामी आर्थिक वर्षका लागि चालु आर्थिक वर्षको भन्दा दोब्बर बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२३७. नेपाल-चीन व्यापार विस्तारका लागि सिन्धुपाल्चोकको लार्छामा निर्माणाधीन सुख्खा बन्दरगाहको निर्माण कार्य आगामी वर्ष ५० प्रतिशत सम्पन्न हुने छ । रसुवा नाका र कञ्चनपुरको चाँदनी-दोधारामा सुख्खा बन्दरगाह निर्माणको लागि प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिने छ ।
२३८. अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा चिया र कफीको सामूहिक व्यापार चिन्ह दर्ता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । गलैँचा, अलैँची र अदुवाको सामूहिक व्यापार चिन्ह निर्माण गरिने छ । ब्राजिल, दक्षिण अफ्रिका, रसिया, चीन र संयुक्त अरब इमिरेट्समा पश्मिनाको ट्रेडमार्क दर्ता गरिने छ ।

२३९. कृषि सहकारी र कृषक समूहहरूलाई अलैंची उत्पादनका लागि बीउ विजन खरिद गर्न र उत्पादित अलैंची प्रशोधनका लागि ड्रायर मेशिन खरिद गर्न पूँजीगत अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छ ।
२४०. निजी क्षेत्रसँगको लागत साझेदारीमा सुर्खेतमा जडीबुटी संकलन र नेपालगञ्जमा अक्शन हाउस तथा प्रशोधन केन्द्र र झापामा चियाको अक्शन हाउस स्थापना गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
२४१. झापा र पाल्पामा अदुवा प्रशोधन उद्योग स्थापना गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ ।
२४२. नेपाल पारवहन तथा गोदाम व्यवस्था कम्पनी लिमिटेड अन्तर्गत भारतको कोलकाटामा गोदाम घर निर्माण गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छ । यसबाट आयात-निर्यातकर्ताहरूले बुझाउनुपर्ने महंगो गोदाम शुल्कमा सहूलियत प्राप्त भई व्यापार लागतमा कमी ल्याउन सहयोग पुग्ने छ ।

स्थानीय विकास

२४३. स्थानीय निकायहरूको मागमा आधारित भौतिक पूर्वाधारहरूको संरचना निर्माण गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छ । आगामी आर्थिक वर्षभित्र स्थानीय निकायको समेत निर्वाचन सम्पन्न गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छ ।
२४४. स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउन रु.१२ अर्ब ६८ करोड विनियोजन गरेको छ । गाउँ विकास समितिहरूलाई न्यूनतम शर्तको मूल्यांकनका आधारमा पूँजीगत अनुदान उपलब्ध गराइने छ । साथै न्यूनतम अनुदान रु.१५ लाख कायम राख्दै अधिकतम पूँजीगत अनुदानको सीमा वृद्धि गरेको छ ।
२४५. स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान उपलब्ध गराउँदा अवलम्बन गरिने न्यूनतम मापदण्ड, कार्यसम्पादन सूचक र आधारहरूलाई समायानुकूल परिमार्जन गरिने छ । स्थानीय निकायमा जाने अनुदानको निश्चित प्रतिशत विपद व्यवस्थापन कार्यका लागि छुट्याउनुपर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
२४६. बालमैत्री, वातावरणमैत्री, लैङ्गिक र विपद व्यवस्थापनका लागि स्थानीय निकायमा अनुदान प्रवाह हुने गरी अनुदान निर्देशिका परिमार्जन गरिने छ ।

२४७. नमुना गाउँ विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सूचकहरू तयार गरिने छ । स्थानीय निकाय, विषयगत कार्यालय, विकास साझेदार, गैर-सरकारी संस्था, समुदाय र नेपाल सरकारको स्रोत साधनलाई एकीकृत गरी उपयोगमा ल्याइने छ ।
२४८. तुइनलाई झोलुङ्गे पुलले विस्थापित गर्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा अगाडि बढाउन चालु आर्थिक वर्षको बजेटलाई दोब्बर गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्ष कम्तीमा ४०० झोलुङ्गे पुलको निर्माण गरिने छ ।
२४९. स्थानीय निकायको क्षमता विकास, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण र गरिबी न्यूनीकरणका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम दोश्रो चरण सञ्चालन गरिने छ । यसका लागि रु. ४ अर्ब ८२ करोड विनियोजन गरेको छु ।

वातावरण संरक्षण र दिगो विकास

२५०. विज्ञान प्रविधि र वातावरण क्षेत्रको विकास, प्रवर्द्धन र स्तरोन्नतिका लागि न्यानो प्रविधि नीति तर्जुमा गरी लागू गरिने छ ।
२५१. जैविक प्रविधि केन्द्र र अन्तरिक्ष केन्द्र स्थापना एवम् सञ्चालनको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्न आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गरेको छु ।
२५२. प्रतिभाशाली वैज्ञानिक तथा सिर्जनशील प्रतिभालाई प्रोत्साहन गर्न विद्वत वृत्ति उपलब्ध गराइने छ ।

वन तथा भू-संरक्षण

२५३. समृद्धिका लागि वन भन्ने दीर्घकालीन सोचलाई कार्यान्वयन गर्न वन क्षेत्रको दीगो र वैज्ञानिक व्यवस्थापन, व्यावसायीकरण, पर्या-पर्यटनको विकास र रोजगारी सिर्जना हुने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छन् ।
२५४. वनक्षेत्रको संरक्षण, संवर्द्धन र दीगो उपयोगको स्पष्ट मार्गचित्र तयार गर्न आगामी आर्थिक वर्षभित्र वन विकास रणनीति तथा वन सुरक्षा योजना तर्जुमा गरिने छ । हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा वनको नक्शांकन गरिने छ । वनक्षेत्रमा पाइने रुखविरुवाको किसिम समेत खुल्ने गरी जिल्लागत वन प्रोफाइल तयार गरिने छ । यसको लागि रु. ३७ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२५५. भू तथा जलाधार संरक्षणमा टेवा पुर्‍याउन पोखरा उपत्यकामा रहेका तालहरूलाई राम्रार सूचीमा सूचीकृत गरी संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।

२५६. साझेदारी वन व्यवस्थापनको क्षेत्रलाई थप ५० हजार हेक्टरमा विस्तार गरिने छ । यसबाट तराई र मधेशको वन व्यवस्थापन र स्रोतको उपयोगमा स्थानीय समुदायको पहुँचमा वृद्धि हुने छ ।
२५७. वन डढेलोबाट पर्ने आर्थिक, मानवीय र वातावरणीय क्षति न्यूनीकरण गर्न उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रहरूमा जनचेतना, रोकथाम, नियन्त्रण र पुनःस्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२५८. आगामी वर्ष तराई तथा भित्री मधेशका १० हजार हेक्टर वन क्षेत्रको अतिक्रमण हटाई तारबारसहितको वृक्षरोपण गरिने छ । रुख प्रजातिका १ करोड २४ लाख र जडीबुटी प्रजातिका ८२ लाख गरी कूल २ करोड ६ लाख विरुवा रोपिनेछ । स्थानीय सहभागितामा रोपिएका विरुवाहरू हुर्काउने व्यक्तिलाई प्रति विरुवा तोकिएको नगद उपलब्ध गराउने नमूना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२५९. वन क्षेत्रमा हुने अवैध कटान, चोरी निकासी र वन्यजन्तु विरुद्धका अपराधहरूलाई नियन्त्रण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने र सूचना दिने सर्वसाधारण तथा कर्मचारीहरूलाई तोकिएबमोजिम नगद पुरस्कार उपलब्ध गराइने छ ।
२६०. राष्ट्रिय निकुञ्जभित्रको पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु । यसै आर्थिक वर्षभित्र २० वटा नयाँ सुरक्षा पोष्टहरूको निर्माण र १४८ वटा पोष्टहरूको मर्मत सम्भार गरिने छ । मानव र वन्यजन्तु बीचको द्वन्द्व न्यूनीकरणका लागि उच्च जोखिममा रहेका क्षेत्रहरूमा विद्युतीय तारबार र ट्रेञ्चहरूको निर्माण गरिने छ ।
२६१. आगामी वर्ष उच्च मूल्यका जडीबुटीहरूको अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरिने छ । यसबाट जडीबुटीको उत्पादन र निर्यातमा उल्लेख्य वृद्धि हुने अपेक्षा गरेको छु ।
२६२. भू तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रम तथा नदी उकास क्षेत्र संरक्षण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट छुट्याएको छु ।
२६३. वन विकास कोषमा जम्मा भएको रकम कार्यविधि बनाई वन क्षेत्रको विकासमा उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

खेलकूद र युवा परिचालन

२६४. तेहौं दक्षिण एशियाली खेलकूदको लागि पूर्वाधार विकास गर्न रु. ३० करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु । यसबाट अन्तर्राष्ट्रियस्तरको रङ्गशाला, बहुउद्देश्यीय कवर्डहलहरू र खेल एकेडेमीको निर्माण कार्य शुरु हुने छ ।
२६५. खेलकूद पूर्वाधार निर्माणलाई निरन्तरता दिन रु. २१ करोड छुट्याएको छु । काठमाडौंको मूलपानी र भैरहवामा निर्माणाधीन क्रिकेट मैदानको लागि रु. ५ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । जिरी र लुक्लामा हाई अल्टिच्युड पोर्टस् ट्रेनिङ्ग सेन्टर स्थापना गरिने छ ।
२६६. स्थानीय युवा साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । युवा क्षमता विकास, युवा जनशक्ति परिचालन र युवा सूचना केन्द्र सञ्चालनका लागि बजेट छुट्याएको छु । खेलकूद संहिताको निर्माण गरी लागू गरिने छ ।
२६७. विद्यालय खेलकूद कार्यक्रम अन्तर्गत राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड, नेत्रहीन एवम् बहिरा क्रिकेट र टेबलटेनिस तथा पारा ओलम्पिक खेलकूदहरू सञ्चालन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सूचना, संचार र प्रविधि

२६८. सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न कम्प्युटर फोरेन्सिक प्रयोगशालाको स्तरोन्नतिका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२६९. सन् २०१७ सम्ममा नेपाल टेलिभिजनको एनालग प्रविधिलाई डिजिटल प्रविधिमा लैजान प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिने छ । आगामी आर्थिक वर्ष नेपाल टेलिभिजनको तेस्रो च्यानलको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ र इटहरी र कोहलपुरमा क्षेत्रीय प्रसारण केन्द्र सञ्चालन गरिने छ ।
२७०. मुद्रण विभागमा अत्याधुनिक सुरक्षण मुद्रण सम्बन्धी यन्त्र उपकरणहरू जडान गरी सुरक्षण मुद्रणको कार्य प्रारम्भ गरिने छ । वि.सं. २००८ सालदेखि हालसम्मका राजपत्रहरूको विद्युतीय अभिलेखीकरणको कार्य सम्पन्न गरिने छ ।
२७१. सरकारी सञ्चार माध्यमहरूको व्यवहार कम गर्न रेडियो नेपाल, नेपाल टेलिभिजन, गोरखापत्र संस्थान र राष्ट्रिय समाचार समितिले साझा स्ट्रीन्जर प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२७२. बनेपा-वर्दिवास सडक खण्डमा अप्टिकल फाइबर विस्तार गर्ने र भवन सहितका ३० वटा कम्युनिटी ई-सेन्टर निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने छ ।

२७३. दोलखा जिल्लामा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको चलचित्र नगरी निर्माणको प्रारम्भिक कार्य गरिने छ ।
२७४. हुलाक सेवालाई समयानुकूल परिमार्जन गर्दै हुलाक बचत बैकलाई व्यवस्थित गरिने छ ।
२७५. सूचना प्रविधि गुरुयोजना तयार गरिने छ । हेटौडामा डाटा सेन्टर स्थापनाका लागि अत्याधुनिक मेशिन खरिद गर्न रु. ५ करोड विनियोजन गरेको छु । वी. पी. प्लानेटोरियम भवन निर्माण गर्न रु. १२ करोड छुट्याएको छु ।
२७६. विश्व दूरसञ्चार युनियनले अन्तरिक्षमा उपलब्ध गराएको स्थानमा आफ्नै भू-उपग्रह स्थापनाका लागि अध्ययन गरिने छ ।
२७७. लोककल्याणकारी विज्ञापनका लागि हाल उपलब्ध गराउँदै आएको बजेटमा २५ प्रतिशतले वृद्धि गरेको छु ।

आपूर्ति प्रणालीमा सुधार

२७८. खाद्यान्न उत्पादनको जिल्लागत प्रोफाइल तयार गरी आपूर्तिको कार्ययोजना बनाइने छ । दुर्गम तथा विकट क्षेत्रमा खाद्यान्न आदानप्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२७९. खाद्यान्न तथा नुनको ढुवानीका लागि रु.६९ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु । यसबाट विकट तथा दुर्गम जिल्लाहरूमा १५ हजार मेट्रिक टन खाद्यान्न र ४० हजार मेट्रिक टन नुनको ढुवानी हुने छ । सडक सञ्जाल र पहुँचको आधारमा ढुवानी अनुदान प्रदान गरिने जिल्लाहरूको पुनःवर्गीकरण गरिने छ ।
२८०. कृत्रिम मूल्य वृद्धि, कार्टेलिड, सिण्डीकेट जस्ता आपूर्ति प्रणालीका विसंगतिहरू नियन्त्रण गर्न बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइने छ । वाणिज्य तथा आपूर्ति व्यवस्थापन विभागलाई स्रोत र साधन सम्पन्न बनाइने छ ।
२८१. प्राकृतिक प्रकोपका कारणबाट सिर्जना हुन सक्ने खाद्यान्न संकटलाई सम्बोधन गर्न सार्क खाद्य सुरक्षा भण्डार र राष्ट्रिय खाद्यान्न सुरक्षा भण्डारको क्षमता वृद्धि गरिने छ ।
२८२. पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यलाई अन्तर्राष्ट्रिय बजार मूल्य बमोजिम स्वतः समायोजन हुने प्रणालीको विकास गरिने छ ।

वैदेशिक सम्बन्ध

२८३. छिमेकी मित्र राष्ट्र तथा अन्य मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय हित प्रवर्द्धन हुने गरी सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्दै लगिने छ ।
२८४. राष्ट्रिय हितको निरन्तर रक्षा र प्रवर्द्धन, राष्ट्रिय विकास एवम् उत्थानमा वैदेशिक सम्बन्धलाई प्रभावकारी बनाउन परराष्ट्र मन्त्रालय र विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरूको सुदृढीकरण गरिने छ । आर्थिक कूटनीतिका कार्यक्रमहरूलाई सशक्त ढंगबाट सञ्चालन गरी थप परिणाममुखी, समन्वयात्मक र प्रभावकारी बनाइने छ । कूटनीतिक सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि गर्न विदेशी भाषा तालिमको विशेष कार्यक्रमका लागि पर्याप्त बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।
२८५. नेपाल सरकारको स्वामित्वमा काठमाडौं त्रिपुरेश्वरमा अवस्थित जमिनमा राहदानी विभाग तथा कन्सुलर सेवा विभागका निमित्त उपयुक्त भवन निर्माण गरिने छ ।
२८६. आगामी आर्थिक वर्ष दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क) को अठारौं शिखर सम्मेलन आयोजना गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
२८७. मेशिन रिडेबल पासपोर्ट प्राप्त गर्नका लागि ७५ जिल्ला प्रशासन कार्यालय र सबै नेपाली नियोगहरूमा अनलाइन फाराम पेश गर्न मिल्ने सफ्टवेयर जडान गरिने छ । सन् २०१५ सम्म ई-पासपोर्ट प्रणाली लागू गरिसक्ने प्रतिबद्धता कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिने छ ।

वैदेशिक सहायता

२८८. राष्ट्रिय प्राथमिकताका ठूला आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न वैदेशिक सहायता परिचालन गरिने छ । वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय बजेट प्रणालीमा ल्याई यसको परिचालनलाई पारदर्शी र जवाफदेही बनाइनेछ । वैदेशिक सहायता नीतिलाई समयानुकूल बनाइने छ ।
२८९. नेपाललाई सन् २०२२ सम्ममा अतिक्रम विकसित राष्ट्रबाट विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति गर्न सहयोग पुग्ने गरी वैदेशिक सहायता परिचालन गरिने छ ।
२९०. वैदेशिक सहायता व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना प्रणालीलाई बजेट तथा वित्तीय सूचना प्रणालीसँग आवद्ध गरिने छ ।

सार्वजनिक संस्थान सुधार

२९१. सार्वजनिक संस्थानहरूमा संस्थागत सुशासन कायम गरिने छ । सार्वजनिक संस्थानहरूको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता र व्यावसायिकता अभिवृद्धि गरिने छ । संस्थान प्रमुखहरूसँग कार्य सम्पादन सम्झौता गरिने छ ।
२९२. सरकारी स्वामित्वका उद्योग व्यवसायहरू व्यवस्थापन करार वा लामो अवधिको लागि लिजमा सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
२९३. सम्भाव्यताका आधारमा मिल्दो कार्य प्रकृति भएका सार्वजनिक संस्थानहरूलाई गाभ्ने नीति लिइनेछ । सार्वजनिक संस्थानहरूको शेयर सर्वसाधारण लगानीकर्तामा विनिवेश गरिने छ । कृषि विकास बैंक लिमिटेड र नेपाल दूरसंचार कम्पनी लिमिटेडमा व्यवस्थापन सुधारका लागि रणनीतिक साझेदार भित्र्याउन आवश्यक तयारी गरिने छ ।

वित्तीय क्षेत्र सुदृढीकरण

२९४. वित्तीय स्थायित्व कायम गर्ने, वित्तीय पहुँच बढाउने र वित्तीय क्षेत्रको विकास एवम् विस्तारबाट द्रुत आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सघाउ पुर्याउने र बैंक वित्तीय संस्थाहरूको गुणात्मक विकास एवम् पूँजीबजार तथा वीमा क्षेत्रको समग्र पक्षलाई सुदृढ बनाउन वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति तयार गरिने छ ।
२९५. वित्तीय स्थायित्व कायम गर्ने कार्यमा नेपाल राष्ट्र बैंकको भूमिका अझ प्रभावकारी बनाउन, वित्तीय क्षेत्रमा संस्थागत सुशासन अभिवृद्धि गर्न र वित्तीय अपराध नियन्त्रण गर्न नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन र बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन लगायत वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धित कानूनहरूमा आवश्यक संशोधन गरिने छ ।
२९६. बैंक शाखा तथा शाखारहित बैंकिङ्ग प्रणालीका माध्यमबाट निवृत्तिभरण र सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
२९७. लघुवित्तलाई ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय सेवाको पहुँच विस्तार गर्ने सशक्त माध्यमको रूपमा विकास गरिने छ । दुर्गम, ग्रामीण तथा विपन्न क्षेत्रमा लघु वित्तीय र सहकारी संस्थाहरूमार्फत वित्तीय साधन र सेवाको पहुँच बढाउन ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको वित्तीय क्षमता वृद्धि गरिने छ ।
२९८. ग्रामीण वित्त क्षेत्र क्लष्टर कार्यक्रम अन्तर्गत हिमाली र विकट पहाडी क्षेत्रका २५ जिल्लाका २० हजार गरिब तथा विपन्न परिवारलाई वित्तीय सेवा प्रवाह

गरिने छ । चिया, कफी र पुष्प खेती कर्जामा दिइँदै आएको ब्याज अनुदानलाई निरन्तरता दिएको छु ।

२९९. बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूको नियमन, अनुगमन र सुपरिवेक्षणको लागि छुट्टै नियामक निकायको स्थापना नभएसम्म बाषिर्क रु. ५० करोडभन्दा बढीको कारोवार गर्ने संस्थाहरूको नेपाल राष्ट्र बैंकको विशेषज्ञ सहयोगमा सहकारी विभागबाट विशेष अनुगमन गरिने छ । रु. ५० करोडसम्मको कारोवार गर्ने संस्थाहरूको अनुगमनका लागि सहकारी विभागको क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।
३००. समस्याग्रस्त ठूला बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरूको समस्या समाधानका लागि बचतकर्ता शेरधनी समेत रहेको अधिकारसम्पन्न व्यवस्थापन समिति गठन गरी संवसाधारण बचतकर्ताहरूको बचत सुरक्षण गरिने छ ।
३०१. एक आपसमा गाभिन चाहने बैंक, वित्तीय संस्था र बीमा कम्पनीहरूलाई प्रोत्साहन गरिने छ । ग्रामीण विकास बैंकहरूको पुनर्संरचना गरिने छ ।
३०२. स्वदेशमै पुनर्बीमा कम्पनी स्थापना गर्न आवश्यक कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्थाको थालनी गरिने छ ।
३०३. बीमा सेवा प्रदायकहरूलाई लघु विमाका क्षेत्रमा सेवा विस्तार गर्न उत्प्रेरित गरिने छ । कृषि, फलफूल, तरकारी, पशुपंक्षी र माछा व्यवसायको बीमा प्रिमियममा ५० प्रतिशत अनुदान दिन बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
३०४. निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण निगमको पूँजी वृद्धि गर्नुका साथै कानूनी र संरचनागत सुधार गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।
३०५. कृषि क्षेत्रको विकासका लागि कृषकहरूलाई थप प्रोत्साहित गर्न कृषि तथा पशुपालनमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले प्रदान गर्ने कर्जाको व्याजदरमा अनुदानका लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
३०६. सरकारी संलग्नतामा सञ्चालित बैंकहरूको पूँजी सुदृढीकरण गर्ने कार्यलाई पूर्णता दिइनुका साथै सरकारी क्षेत्रको बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई सम्भाव्यताका आधारमा एक आपसमा गाभ्ने कार्य अघि बढाइने छ । ठूला पूर्वाधार आयोजनाहरूका लागि दीर्घकालीन पूँजी जुटाउन संस्थागत व्यवस्था गरिने छ ।
३०७. नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेको एनआइडिसी विकास बैंकलाई पूँजी वृद्धि एवम् क्षमता विस्तार गरी पूर्वाधार विकास बैंकको रूपमा रूपान्तरण गर्ने कार्य थालनी गरिने छ ।

पूँजीबजार

३०८. पूँजीबजारमा सहभागिता बढाउन धितोपत्र कारोवारलाई सरल र सहज बनाइने छ । नेपाल स्टक एक्सचेन्जको कारोवारलाई विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गरिने छ । पूँजीबजारमा संस्थागत तथा गैर आवासीय नेपालीहरूको लगानी आकर्षित गरिने छ ।
३०९. ठूला पूर्वाधार आयोजनाहरूमा दीर्घकालीन लगानीका लागि उच्चस्तरको क्रेडिट रेटिङ्ग भएका अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूलाई स्थानीय मुद्रामा ऋणपत्र जारी गर्न दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३१०. कमोडिटी बजारको नियमन नेपाल धितोपत्र बोर्डले गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

योजना, बजेट प्रणाली र सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापन

३११. बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सुनिश्चितता ल्याउन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता र नतिजामूलक बनाउन बजेट व्यवस्थापन तथा जवाफदेही सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरिने छ ।
३१२. मन्त्रालयहरूको मध्यमकालीन बजेट संरचना तयार गरिने छ । यसबाट बजेट तर्जुमा तथा खर्च गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालयहरूको सक्रियता बढ्ने र बजेटले लिएका लक्ष्यहरू हासिल गर्न सहज हुने विश्वास लिएको छ ।
३१३. स्रोतको उपलब्धता र खर्चको मापदण्ड सुनिश्चित गरेर मात्र आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने विषयमा प्रतिवद्धता जनाउने र निर्णय गर्ने नीति लिइने छ । अनुत्पादक चालु खर्च र गैर बजेटरी खर्चलाई नियन्त्रण गरिने छ । पूँजीगत खर्च वृद्धि गर्न जोड दिइने छ । खर्च प्रणालीको सुधारका लागि बैशाख महिनापछि कार्यक्रम संशोधन गर्न रोक लगाइने छ ।
३१४. योगदानमूलक निवृत्तिभरण कोषको व्यवस्था लागू गर्न कानूनी व्यवस्था मिलाइने छ ।
३१५. सरकारी खरिद प्रणालीलाई पारदर्शी र पूर्ण प्रतिस्पर्धी बनाउन ई-गभर्नेन्स प्रोक्चुरमेन्ट प्रणाली लागू गरिने छ । रु.६० लाखभन्दा बढीको सार्वजनिक खरिद गर्दा ई-टेण्डर गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गरिएको छ ।
३१६. आगामी आर्थिक वर्षभित्र सबै जिल्लाहरूमा एकल खाता कोष प्रणाली लागू गरिने छ ।

३१७. आगामी आर्थिक वर्ष संस्थागत शिक्षण संस्थाहरूको सर्वेक्षण, रियलस्टेट तथा कोल्ड स्टोरेज सम्बन्धी सर्वेक्षण, पर्यटन व्यवसाय सर्वेक्षण, राष्ट्रिय लेखा तथ्यांकको आधार वर्ष परिवर्तनका लागि बेञ्चमार्क सर्वेक्षण, वार्षिक घरपरिवार सर्वेक्षण र नेपाल मल्टिपल इन्डिकेर्टस क्लष्टर सर्वेक्षण सञ्चालन गरिने छ । विद्यमान लेखा प्रणालीलाई समसामयिक परिमार्जन गरिने छ ।
३१८. विद्युतीय अनुगमन पद्धतिको विकास गरी अनुगमनलाई स्वचालित र प्रभावकारी बनाउने कार्य शुरु गरिने छ । वैदेशिक सहायतामा सञ्चालित विकास आयोजनाहरूको तेस्रो पक्षबाट प्रभाव मूल्यांकन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।

राहत, सद्भाव र पुनःनिर्माण

३१९. द्वन्द्वको क्रममा मृत्यु भएका र वेपत्ता पारिएकाहरूमध्ये आर्थिक सहायता पाउन बाँकी रहेका हकवालालाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउन बजेट व्यवस्था गरेको छु । अंगभंग भई अपाङ्ग भएका र विस्तृत शान्ति सम्झौता पश्चात घटेका सशस्त्र घटनामा परी मृत्यु भएकाको हकदारलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छु । जनआन्दोलनका शहीदका परिवार एवम् घाइतेलाई जीवन निर्वाह भत्ता र जनआन्दोलनका शहीदका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
३२०. द्वन्द्वको क्रममा क्षतिग्रस्त भई पुनःनिर्माण भइरहेका भौतिक संरचनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु । मध्य-पश्चिमाञ्चल र सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रका द्वन्द्व प्रभावित जिल्लाहरूमा सञ्चालित द्वन्द्व प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
३२१. शान्ति कोषको रकमलाई संविधानसभाको दोस्रो निर्वाचन तथा दीगो शान्तिका विषयगत कार्यक्रमहरूमा परिचालन गरिने छ ।
३२२. द्वन्द्व प्रभावित क्षेत्रका तालिम दिन बाँकी १ हजार २७ एकल महिलाहरूलाई रोजगारमुखी तालिम दिइने छ । द्वन्द्व प्रभावित व्यक्तिहरूको पुनःस्थापना एवम् पुनःएकीकरणमा सघाउ पुग्ने गरी रोजगार/स्वरोजगार तथा मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालन गर्न बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
३२३. स्थानीय स्तरमा हुने द्वन्द्वलाई न्यूनीकरणका लागि गठित स्थानीय शान्ति समितिहरूलाई निरन्तरता दिएको छु ।
३२४. शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित योजनाहरू सम्पन्न गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।

शान्ति सुरक्षा र सार्वजनिक सेवा प्रवाह

३२५. सुशासन र विकासको लागि शान्ति सुरक्षा पूर्वशर्त हो भन्ने मान्यता प्रति म पूर्ण सजग छु । सुरक्षा व्यवस्थालाई सुदृढ बनाई जनतालाई भयमुक्त वातावरणको अनुभूति गराउन सरकार प्रतिवद्ध छु ।
३२६. गृह प्रशासन सुदृढीकरण योजना क्रमशः कार्यान्वयन गरिने छ । योजना कार्यान्वयनमा गृह प्रशासनको संस्थागत क्षमता विकास गरिने छ । सबै नेपाली नागरिकहरूलाई युनिक नम्बर सहितको बायोमेट्रिक स्मार्ट कार्डको रूपमा राष्ट्रिय परिचयपत्र वितरण गर्न प्रारम्भ गरिने छ । आगामी वर्ष नमुनाको रूपमा एक निर्वाचन क्षेत्रमा परिचयपत्र वितरणको कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
३२७. कारागारहरूलाई सुधार गृहमा रूपान्तरण गर्न भौतिक संरचनामा सुधार गरिने छ । आगामी वर्ष नेपालगञ्जमा खुला कारागार निर्माणको कार्य शुरु गरिने छ ।
३२८. शहरी सुरक्षाको लागि सुरक्षित शहरको नयाँ कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । शहरी सुरक्षा प्रणालीलाई यान्त्रिकीकरण गर्दै लैजाने सन्दर्भमा प्रमुख शहरका संवेदनशील क्षेत्रहरूमा सी.सी.टि.भी. जडान गरिने छ ।
३२९. सार्वजनिक सेवालाई छिटो छरितो, स्वच्छ, पारदर्शी र जवाफदेहीपूर्ण बनाइने छ । नागरिकता र यसको अभिलेखलाई यान्त्रिकीकरणमा लैजाने कार्यलाई आगामी आर्थिक वर्ष ७५ वटै जिल्लामा विस्तार गरिने छ । नेपाल प्रहरीबाट उपलब्ध गराइने चारीत्रिक प्रमाणपत्र लिन अनलाइनबाटै निवेदन दिन सक्ने व्यवस्था मिलाएको छु । यस्तो प्रमाणपत्र निवेदन गरेको ७२ घण्टाभित्र प्रदान गरिने छ ।
३३०. त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको भौतिक पूर्वाधारहरू सुधार तथा विस्तारलाई सरकारले प्राथमिकतामा राखेको छ । अध्यागमन, भन्सार, प्रहरी, राष्ट्रिय अनुसन्धान, श्रम र नागरिक उड्डयन कार्यालयका कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि विशेष तालिम प्रदान गरिने छ । विमानस्थलभित्रका कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवासँग सम्बन्धित कार्य प्रक्रियालाई सरलीकरण गरिने छ । यी कार्यालयहरू बीच एकीकृत सूचना प्रणाली विकास गरी कार्य समन्वयको वातावरण बनाइने छ ।
३३१. नेपाली सेनाको संस्थागत क्षमता वृद्धि तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि पर्याप्त बजेट व्यवस्थागरेको छु । बङ्करदेखि व्यापक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३३२. नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरीको व्यावसायिक दक्षता अभिवृद्धि गरिने छ ।

३३३. क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक बडापत्रलाई प्रत्यक्ष सेवा प्रवाहमा संलग्न छानिएका थप कार्यालयहरूमा विस्तार गरिने छ ।

न्याय प्रशासन

३३४. सम्मानित सर्वोच्च अदालत र अन्तर्गत अदालतहरूलाई स्रोत साधनले सम्पन्न तुल्याइने छ । न्यायपालिकालाई विनियोजन गर्ने बजेट क्रमशः वृद्धि गर्दै कूल विनियोजनको एक प्रतिशतसम्म पुर्याउने नीति लिइनेछ । आगामी आर्थिक वर्ष न्यायपालिकाका लागि यथेष्ट बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३३५. न्यायपालिकाको सुदृढीकरणका लागि रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार स्रोत साधनमा कमी हुन नदिन सरकार प्रतिवद्ध छ । गरिब एवम् असहायलाई न्यायमा सहज पहुँच पुर्याउन निःशुल्क कानूनी सहायता उपलब्ध गराउन विशेष ध्यान दिइने छ ।

३३६. निवर्तमान अति विशिष्ट व्यक्तित्व र सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीशहरूलाई क्रमशः एकीकृत आवास सुविधा उपलब्ध गराउन बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

३३७. अदालतबाट भएका फैसलाहरूको कार्यान्वयन गर्ने निकायको क्षमता विकास गरिने छ । फैसला कार्यान्वयनको एकीकृत अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३३८. महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र मातहतका सरकारी वकील कार्यालयहरूको संस्थागत सुदृढीकरण र जनशक्तिको क्षमता विकासका लागि रणनीतिक योजना कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिएको छु ।

३३९. न्यायपरिषद्लाई स्रोत साधनले सम्पन्न बनाइने छ ।

सुशासन/भ्रष्टाचार नियन्त्रण

३४०. सार्वजनिक प्रशासनलाई परिणाममुखी, उत्तरदायी, स्वच्छ र पारदर्शी बनाउन सिर्जनात्मक सोचमा आधारित कार्यक्रम प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा छनौट गरी सञ्चालन गरिने छ ।

३४१. निजामती कर्मचारीहरूको रु. ५ लाखसम्मको स्वास्थ्य बीमा गरिने छ । निजामती कर्मचारीका पति/पत्नी र १८ वर्ष नपुगेका नाबालक सन्तति दुर्घटनामा परी वा बिरामी भई ३ दिनभन्दा बढी अस्पतालमा भर्ना भई गरेको उपचारमा लागेको खर्च बीमाबाट व्यहोर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

३४२. सुशासन प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रसेवकको क्षमता विकास गर्ने उद्देश्यले "सबैका लागि तालिम कार्यक्रम" सञ्चालन गरिने छ । सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने हेतुले सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
३४३. उच्च पदमा नतीजामा आधारित कार्य सम्पादन प्रणाली लागू गरिने छ । मन्त्रालयहरूको कार्य सम्पादन सूचकहरू बनाई कार्यान्वयन गरिने छ । उच्च पदमा नेतृत्व मूल्यांकन प्रणाली शुरू गरिने छ ।
३४४. भ्रष्टाचार विरुद्धको संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धि कार्यान्वयनको राष्ट्रिय कार्ययोजना प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
३४५. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको क्षमता विकासका लागि आवश्यक स्रोत साधन उपलब्ध गराइने छ । साथै पाँचै विकास क्षेत्रमा आयोगका क्षेत्रीय कार्यालयहरू स्थापना गरिने छ ।
३४६. भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरी भ्रष्टाचारमा संलग्न हुने उपरको कारवाहीलाई तीव्रता दिइने छ । भ्रष्टाचार विरुद्ध कारवाही गर्ने संस्थाहरूको क्षमता विकास गरिने छ ।
३४७. कानूनको शासन, मानव अधिकारको संरक्षण र दण्डहीनताको अन्त्य सरकारको सर्वाधिक प्राथमिकताको विषय हो । यसका लागि स्वतन्त्र न्यायपालिका, प्रभावकारी सरकार र निष्पक्ष एवम् स्वच्छ शासकीय शैलीको विकास गरिने छ ।
३४८. हालको महंगीलाई समेत दृष्टिगत गरी निजामती, जंगी, प्रहरी, शिक्षक लगायतका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च राखी सदाचार प्रवर्द्धन गर्न नेपाल सरकारका मुख्य सचिवको संयोजकत्वमा गठित समितिको सिफारिसका आधारमा वर्तमान आधारभूत तलबमानमा १८ प्रतिशतले वृद्धि गरेको छु । साथै सम्पूर्ण राष्ट्रसेवकहरूलाई समान रूपमा मासिक रु. १ हजार भत्ता दिने व्यवस्था मिलाएको छु । यसबाट कार्यसम्पादनमा सकारात्मक प्रभाव परी सेवा प्रवाह थप प्रभावकारी हुने अपेक्षा गरेको छु । स्थानीय भत्ता, सावधिक जीवन बीमा, फिल्ड भत्ता, वार्षिक ग्रेड वृद्धि, संचित बिदा, पोशाक भत्ता, पर्यटन काज, दैनिक तथा भ्रमण खर्च, टेलिफोन सुविधा जस्ता सहूलियत एवम् सुविधाका सन्दर्भमा अध्ययन गरी राय सुझाव पेश गर्न विषयविज्ञको संयोजकत्वमा कार्यटोली बनाइ प्रतिवेदन लिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू

अब म आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को राजस्व नीति तथा कार्यक्रमको बारेमा संक्षिप्त प्रस्तुत गर्दछु ।

३४९. राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा राजस्व परामर्श समिति, उद्योग व्यवसाय क्षेत्रका संघ संस्थाहरू, वस्तुगत संघ संस्थाहरू, पेशाविद् एवं विज्ञहरूले दिएका प्रतिवेदन एवं सुझावहरू र नेपालले विश्व व्यापार संगठन, दक्षिण एशियाली स्वतन्त्र व्यापार संगठन एवं द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि सम्झौताहरूमा गरेको प्रतिवद्धताहरूलाई समेत आधार मानी उत्पादन तथा लगानीको वातावरणमा सुधार ल्याउने विषयलाई उच्च प्राथमिकता दिएको छु ।

राजस्व नीतिको प्रमुख उद्देश्य

३५०. आर्थिक वर्ष २०६९/७० मा राजस्व नीति तथा कार्यक्रम र करका दरहरूमा कुनै परिवर्तन गरिएन । आर्थिक ऐन, २०६८ अनुसार नै राजस्व संकलन गरियो । यस वर्षपनि राजस्वका पूर्ववत व्यवस्थालाई यथावत राख्दै केही दरहरूमा मात्रै सामान्य संशोधन, समायोजन एवं मिलान गरेको छु । राजस्व नीतिलाई स्थिरता प्रदान गर्दै करको दायरा विस्तारको माध्यमबाट राजस्व संकलनमा जोड दिने गरी राजस्व नीति तयार गरेको छु ।

३५१. आन्तरिक स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालनबाट मुलुकमा लगानीको वातावरण तयार गर्दै दिगो, निजी क्षेत्र मैत्री, पारदर्शी र समतामूलक कर प्रणालीको विकास गर्ने उद्देश्य राजस्व नीतिले लिएको छ ।

राजस्व नीति तथा कार्यक्रम

राजस्व नीति

३५२. मुलुकको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा सरकारको लगानी वृद्धि भई सार्वजनिक खर्चको आकार बढ्दै गएकोले त्यसका लागि दिगो र भरपर्दो वित्तीय स्रोत उपलब्ध गराउन एवं मुलुकमा निजी क्षेत्रको आर्थिक क्रियाकलाप विस्तार हुने वातावरण सिर्जना गर्न करदातामैत्री, स्वच्छ र पारदर्शी कर प्रणालीको विकास गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा देहायको राजस्व नीति अवलम्बन गरिने छ :-

(क) निजी क्षेत्रको भूमिकालाई आत्मसात् गर्दै स्वेच्छिक कर सहभागिता, कर तिर्ने सहज वातावरणको निर्माण, आर्थिक कारोवारका नयाँ क्षेत्रको पहिचान

- र कर सम्बन्धी कानूनको परिपालनाको माध्यमबाट करको आधार र दायरा विस्तार गर्ने,
- (ख) लगानी मैत्री वातावरणको माध्यमबाट स्वदेशी एवं विदेशी पूँजीलाई आकर्षित गर्ने,
- (ग) मुलुकको औद्योगिकरणको विकासबाट व्यापारमा आधारित अर्थतन्त्रलाई उत्पादनमूलक अर्थतन्त्रमा रूपान्तरण गर्ने,
- (घ) भन्सारको आधुनिकीकरण र प्रकृयागत सरलीकरणबाट व्यापार सहजीकरण गर्ने,
- (ङ) विदेशी मुद्राको अपचलन नियन्त्रण र सम्पत्ति शुद्धीकरणको अनुसन्धानलाई तीव्रता दिने, राजस्व चुहावट नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन जिम्मेवार निकायहरूको संगठनात्मक सुदृढीकरण, क्षमता विस्तार, अन्तर-निकाय समन्वय र सूचनामा आधारित अनुसन्धानमा जोड दिने,
- (च) गैरकर राजस्वका थप स्रोतहरूको पहिचान गरी गैरकरका दरहरूलाई लागत प्रभावी बनाउनुको साथै गैरकर राजस्व संकलन गर्ने निकायहरूलाई जिम्मेवार तुल्याई राजस्व संकलन प्रक्रियालाई सरल र पारदर्शी बनाउने,
- (छ) आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी सूचना संकलन एवं विश्लेषण गर्न र विभिन्न निकायहरूबीच सूचना आदानप्रदानलाई नियमित एवं भरपर्दो बनाउन प्रभावकारी राजस्व सूचना प्रणालीको विकास गर्ने,
- (ज) राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि राजस्व प्रशासनलाई सक्षम बनाउन संगठन पुनःसंरचना, सूचना प्रविधिको उच्चतम उपयोग र कर्मचारीको क्षमता विकास गर्ने,

३५३. उल्लिखित राजस्व नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न निम्न बमोजिमका रणनीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछन् ।

कर प्रणाली सुधार

३५४. अनौपचारिक क्षेत्रमा रहेको आर्थिक कारोवारलाई करको दायरामा ल्याई तिर्नुपर्ने कर र तिरिरहेको कर बीचको अन्तर कम गर्ने उद्देश्यले कर प्रणाली सुधार वर्षको अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३५५. मूल्य अभिवृद्धि कर लागू भएको पन्ध्र वर्ष पूरा भइसकेको र नयाँ आयकर ऐन तथा अन्तःशुल्क ऐन लागू भएको बाह्र वर्ष पुग्न लागेको सन्दर्भमा कर प्रणालीमा समय सापेक्ष सुधारका लागि अध्ययन तथा विश्लेषण गर्न विज्ञसहितको एक उच्चस्तरीय कर प्रणाली पुनरावलोकन सुझाव आयोग गठन गरिने छ ।

३५६. समग्र कर प्रणालीमा सुधार र आधुनिकीकरणको प्रक्रियालाई निरन्तरता दिन आन्तरिक राजस्व विभागको "पाँचवर्षीय रणनीतिक योजना" र "तीनवर्षीय सुधार योजना" तथा भन्सार विभागको "चौथो भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरण रणनीति एवं कार्ययोजना" लाई प्रभावकारी ढंगबाट कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
३५७. भन्सार सुधार तथा आधुनिकीकरणको मार्गचित्रको रूपमा रहेको संशोधित क्योटो को पक्ष राष्ट्र बन्न आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण प्रक्रिया पूरा गरिने छ ।
३५८. विश्व भन्सार संगठनले वस्तु वर्गीकरण प्रणालीमा गरेको पाँचौं संशोधन-२०१२ बमोजिम नेपालको भन्सार महशुल वर्गीकरण प्रणालीमा परिमार्जन गरिएको छ ।
३५९. मालवस्तुको ओसारपसार गर्ने ढुवानीकर्ताले ढुवानी साधन गन्तव्यतर्फ प्रस्थान गर्नु अगावै आपूर्तिकर्ता र खरिदकर्ता, मालवस्तुको विवरण, परिमाण एवं मूल्य सम्बन्धी विभिन्न सूचनाहरू अनलाईन कम्प्युटर सूचना प्रणालीमा अनिवार्य रूपमा प्रविष्ट गर्ने व्यवस्था गर्न राजस्व अनुसन्धान विभागमा केन्द्रीय सूचना प्रणालीको निर्माण गरिने छ । त्यस्ता मालवस्तु ओसारपसारमा प्रयोग हुने सबै ढुवानीका साधनहरूमा तिनीहरूको भूअवस्थिति देखाउने यन्त्र जडान गर्ने व्यवस्था गरी ढुवानीका साधनहरूलाई कम्प्युटर प्रणालीको माध्यमबाट अनलाइन अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

करको दायरा विस्तार

३६०. उद्योग, व्यापार, पेशा, व्यवसायको नियमनकारी निकायहरू उद्योग विभाग, बाणिज्य तथा आपूर्ति व्यवस्थापन विभाग, सहकारी विभाग, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, नगरपालिका, गाउँ विकास समिति लगायतका निकायहरू र कर प्रशासन बीच विद्युतीय माध्यमबाट व्यवसायको सूचना प्राप्त गरी करमा दर्ता गरेर मात्र कारोवार गर्न पाइने व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाई करको दायरा विस्तार गरिने छ ।
३६१. स्थायी लेखा नम्बर नलिएका चिकित्सक, कलाकार, इन्जिनियर, कानून व्यवसायी, लेखापरीक्षक, व्यापारी, उद्योगी, लगानीकर्ता, परामर्शसेवा प्रदायक, कमिसन एजेण्ट, सेवानिवृत्त वा वहालवाला सार्वजनिक पदधारण गरेका पदाधिकारी, कर्मचारी, शिक्षक, प्राध्यापक लगायत जुनसुकै व्यक्ति वा निकायले आर्थिक वर्ष २०६८/६९ भन्दा अगाडिका वर्षमा कर लाग्ने आय आर्जन गरेको तर त्यसरी आर्जित आयमा कर दाखिला नगरेको भएमा स्थायी लेखा नम्बर लिई आर्थिक वर्ष २०६७/६८ र २०६८/६९ को आय विवरण र सोमा लाग्ने कर २०७० साल

- पौष मसान्तसम्म दाखिला गरेमा उल्लिखित अवधि भन्दा अधिका आय वर्षको आयकर, शुल्क र व्याज छुट हुने व्यवस्था गरेको छु ।
३६२. बुझाउन बाँकी शिक्षा सेवा शुल्क विवरण सहित २०७० साल पौष मसान्तभित्र बुझाएमा सो शुल्क निर्धारण गर्दा लागेको व्याज एवं जरिवाना र बक्यौता रकममा लाग्ने व्याज तथा जरिवाना मिन्हा हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३६३. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ वा सो भन्दा अधिको आय विवरण पेश नगर्ने वार्षिक २० लाखसम्म कारोवार भएका कुनै पनि व्यक्तिले आर्थिक वर्ष २०६७/६८ र २०६८/६९ को विवरण र सोमा लाग्ने आयकर २०७० साल पौष मसान्तभित्र बुझाएमा उल्लिखित अवधिभन्दा अधिका वर्षको आयकर, शुल्क र व्याज मिन्हा हुने छ ।
३६४. मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएका आर्थिक वर्ष २०६८ /६९ सम्मको आयकरतर्फ पूर्वानुमानित कर विवरण बुझाइसकेका व्यक्तिहरूले २०७० साल पौष मसान्तसम्म मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भई आर्थिक वर्ष २०६८ /६९ सम्मको कारोवारमा फरक परेको बिक्री अंक स्वयं घोषणा गरी लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर र आयकर वापत निश्चित प्रतिशत रकम बुझाएमा करदाताले घोषणा गरेको हदसम्मको सो कर अन्तिम हुने विशेष व्यवस्था मिलाएको छु ।
३६५. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ बमोजिम दर्ता हुनुपर्ने कर्तव्य भएका तर दर्ता नभई कारोवार गरिरहेका इट्टा उद्योगहरूले २०७० साल असोज मसान्तभित्र मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएमा दर्ता हुनु पूर्वको कारोवारमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर, थप दस्तुर, व्याज र जरिवाना मिन्हा हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३६६. सहकारी संस्था वा संघहरूले आय वर्ष २०६७/६८ र २०६८/६९ को आय विवरण र सोमा लाग्ने आयकर, स्रोतमा करकट्टी गरी बुझाउनु पर्ने ब्याज कर, बहालकर तथा अग्रीम आयकर लगायत कट्टी गर्नुपर्ने अन्य करको रकम २०७० साल पौष मसान्तसम्म दाखिला गरेमा र स्थायी लेखा नम्बर नलिएकाले स्थायी लेखा नम्बर लिई करको दायरामा आएमा सो भन्दा अगाडिका वर्षहरूको आय विवरण पेश गर्नु नपर्ने र सोमा लाग्ने कर, शुल्क तथा ब्याज छुट हुने व्यवस्था गरेको छु ।
३६७. पत्रकार, पत्रपत्रिका एवं संचार तथा प्रकाशन गृहले आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को आय विवरण र सो बमोजिम तिर्नुपर्ने कर २०७० साल पौष मसान्तभित्र बुझाई स्थायी लेखा नम्बर लिएमा सो अवधिभन्दा अधिका वर्षहरूमा लाग्ने कर, शुल्क तथा ब्याज समेत छुट हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३६८. मदिरा, वियर र चुरोटमा लागि आएको अन्तःशुल्कमा सामान्य वृद्धि गरेको छु ।

निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, छुट तथा सहूलियत र व्यावसायिक लागत कम गर्ने

३६९. कर परिपालना लागत घटाउनका लागि कर दाखिला गरेको रकम तथा बाँकी बक्यौता रकम समेत विद्युतीय प्रणालीबाट हेर्न सक्ने व्यवस्था गरिने छ । साथै कुनै पनि बैंकका शाखामा राजस्व जम्मा गर्न सक्ने र विद्युतीय भुक्तानी मार्फत राजस्व दाखिला गर्न सक्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

३७०. बैंक, बित्तीय र वीमा व्यवसाय संचालन गर्ने संस्था एक आपसमा गाभिने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न आवेदन दिने र एक आपसमा गाभिनु पर्ने अवधि क्रमशः २०७१ असार र २०७२ असार मसान्तसम्म बढाएको छु ।

३७१. वण्डेड वेयर हाउस अन्तर्गत बैंक ग्यारेन्टीमा पैठारी गरिएको कच्चा पदार्थबाट उत्पादित मालवस्तु विदेशमा निकासी गर्न नसकेमा तिर्नुपर्ने महशुलमा थप २५ प्रतिशत जरिवाना लाग्ने व्यवस्थालाई न्यून गरी १० प्रतिशत मात्र लाग्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३७२. भन्सारबाट जाँचपास भएका मालवस्तुहरूलाई गन्तव्य स्थानसम्म पुर्याउिनगरिने ढुवानी व्यवस्थालाई सुरक्षित, भरपर्दो र मर्यादित बनाउन आर्थिक वर्ष २०७०/७१ देखि सिलवन्दी कन्टेनर मार्फत ढुवानी गर्ने व्यवस्था प्रमुख भन्सार नाकामा बिस्तार गरिने छ । यस प्रयोजनका लागि पूराना ढुवानी साधनहरूलाई कन्टेनर बनाई ल्याएमा र नयाँ कन्टेनर तथा तिनका चेसिस पैठारी गरेमा भन्सार महशुल छुटको व्यवस्था गरेको छु ।

३७३. वैदेशिक रोजगारमा गई न्यूनतम एक वर्षको अवधिपछि फर्केर आउने नेपाली कामदारहरूले आफ्नो साथमा ल्याउने तीस इन्च सम्मको एक थान टेलिभिजनमा लाग्ने सम्पूर्ण महशुल छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

३७४. नेपालबाट विदेशमा निकासी हुने मालवस्तुको प्रति प्रज्ञापनपत्र वापत लाग्दै आएको भन्सार सेवा दस्तुर छ सय रुपैयाँबाट घटाएर एक सय रुपैयाँ मात्र लाग्ने व्यवस्था गरेको छु । प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र वातावरणीय सुरक्षाको दृष्टिकोणले नकारात्मक सूचीमा रहेका वस्तुहरू वाहेक सत्ताइस वस्तुहरूको निकासीमा लाग्दै आएको निकासी महशुल हटाएको छु । यसबाट निर्यातकर्ताको निकासी लागत घट्न गई निर्यात प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

३७५. सवारी साधनका धनीले नियमानुसार लाग्ने सवारी साधन कर प्रचलित दरका आधारमा एकमुष्ट रूपमा पाँच वर्षको अग्रिम बुझाई नविकरण गराएमा लाग्ने सवारी साधन करमा दश प्रतिशत छुट हुने व्यवस्था गरेको छु ।
३७६. साहित्य, कला, संस्कृति, खेलकुद, पत्रकारिता, विज्ञान प्रविधि तथा सार्वजनिक प्रशासनका क्षेत्रमा योगदान पुर्यासएवापत प्राप्त हुने राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरको रु. पाँच लाखसम्मको पुरस्कारमा आकस्मिक लाभकर नलाग्ने व्यवस्था गरेको छु ।
३७७. सफा टेम्पोको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्न सोमा प्रयोग हुने डिप साइकल लिड एसिड ब्याट्रीमा एक प्रतिशत मात्र भन्सार महशुल लाग्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३७८. सञ्चार गृहहरूले पत्रिका प्रकाशन गर्न आवश्यक पर्ने परिमाणसम्मको अखवारी कागज (न्यूज प्रिन्ट) पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महशुलमा ५० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३७९. आम जनताले प्रयोग गर्ने साइकलको पैठारीमा एक प्रतिशत मात्र भन्सार महशुल लाग्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३८०. क्यान्सर रोगको निदानका लागि रोगीहरूलाई निःशुल्क वितरण गरिने क्यान्सरको औषधिको पैठारीमा लाग्ने भन्सार महशुल पूर्ण रूपमा छुट दिने व्यवस्था गरेको छु ।
३८१. चलचित्रघरहरूले २०७० साल आषाढ मसान्तसम्मको चलचित्र विकास शुल्क वापतको बक्यौता रकम २०७० साल पौषसम्ममा बुझाएमा सोमा लाग्ने जरीवाना तथा व्याज मिन्हा हुनेछ । यस्तो बक्यौता रकम बुझाउने चलचित्र घरहरूले नविकरण दस्तुर र सो बराबरको थप दस्तुर तिरी २०७० पौष मसान्त सम्ममा इजाजतपत्र नविकरण समेत गर्नसक्ने व्यवस्था गरेको छु ।

राजस्व प्रशासनमा सुधार

३८२. आन्तरिक राजस्व विभागको कार्यसम्पादनलाई कागजरहित बनाउँदै लैजान विद्यमान सूचना प्रविधि संजाल लाई थप सुदृढ गर्नुको साथै संस्थागत विकासमा जोड दिइने छ ।
३८३. भन्सारमा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको भौतिक पूर्वाधार विकास गर्न "पूर्वाधार विकास गुरुयोजना" कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
३८४. विश्व व्यापारमा आएको परिवर्तन र आन्तरिक आवश्यकता तथा व्यापार सहजीकरण समेतलाई ध्यानमा राखी क्रमशः स्वचालित भन्सार प्रणालीको विकास गर्दै लगिने छ ।

३८५. भन्सार मूल्यांकन प्रणालीलाई विवादरहित र यथार्थपरक बनाउन विद्युतीय माध्यमबाट भन्सार मूल्य निर्धारण भएका मालवस्तुको मूल्यको अभिलेख अद्यावधिक गरी कार्यालयको पहुँचमा पुर्यातइनेछ । अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य सूची, आयातकर्ताको मूल्य घोषणाको आधार र वस्तुगत मूल्यको आधारका सूचनाहरू अभिलेखन गरी मूल्यांकन प्रणालीलाई यथार्थपरक बनाइने छ ।
३८६. करदातालाई आफुले तिर्नुपर्ने करको गणना गर्न सहज र सरल हुने कर गणना विधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
३८७. राजस्व प्रशासनमा काम गर्ने कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न नयाँ प्रविधि, अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारका अभ्यास, कर सम्बन्धी नवीन मान्यता, अनुसन्धान लगायतका विषयमा तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छन् । यसको लागि राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्रको हालको भौतिक संरचना र जनशक्ति व्यवस्थापनमा सुधार गरी केन्द्रलाई आधुनिकीकरण गर्दै लगिने छ ।
३८८. विगत लामो समयदेखि विभिन्न कारणले राजस्व बक्यौता अभिलेखमा रहेका छन् । करदाता फेला नपरेको, विवरण अद्यावधिक हुन नसकेको, कर मिलान हुन नसकेको एवं कारोवार एकिन हुन नसकेको जस्ता कारणले बक्यौता रकम असुली हुन कठिनाई हुँदै गएकोले यस्ता बक्यौताहरूको टुङ्गो लगाउन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

राजस्व चुहावट नियन्त्रण

३८९. कर कानूनको परिपालना नगर्ने करदाताहरूको तेश्रो पक्षबाट सूचना लिने व्यवस्था गरी संकलित सूचनाको विश्लेषणको आधारमा कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गरिने छ । व्यवसायको प्रकृति अनुरूप विभिन्न निकायमा दर्ता भएका वा कारोवार गरेका व्यक्तिहरूको सूचनालाई एकीकृत गर्न करदाता सूचना संजाल स्थापना गरिने छ ।
३९०. न्यून विजकीकरण गरी मालवस्तु पैठारी हुने कारणले बजारमा समेत सोही अनुसार न्यून विजकीकरण भई कर छली हुने अवस्था देखिएकोले यस्तो प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न राजस्व अनुसन्धान विभागबाट समेत त्यस्ता वस्तु खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ ।
३९१. सीमा क्षेत्रबाट हुने चोरी निकासी पैठारी, राजस्व चुहावट तथा अवैध मालवस्तुको ओसार पसार नियन्त्रण गर्न अन्तर विभागीय समन्वय कायम गरी अभियानकै रूपमा कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइने छ । साथै, भन्सार कार्यालयका प्रमुखको

निर्देशन र जिम्मेवारीमा भन्सार राजस्व गस्ती परिचालन हुने व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।

३९२. अन्तःशुल्क चुहावटमा नियन्त्रण गर्न सूतीजन्य तथा पानमसलाको बाहिरी पोक्रामा समेत स्टीकर लगाउने व्यवस्था मिलाएको छ ।
३९३. विगत लामो समयदेखि विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई प्रदान गरिदै आएको राजस्व छुटको प्रभाव मूल्यांकन गर्न विज्ञ समूहद्वारा अध्ययन गराई त्यस्तो छुट व्यवस्थामा आवश्यक पुनरावलोकन गरिने छ ।
३९४. भन्सार बिन्दुबाट जाँचपास भएका सामानहरूलाई विभिन्न ठाउँमा चेकजाँच गर्ने कार्यबाट व्यावसायिक लागत बढ्न जाने भएकोले जोखिममा आधारित चेकजाँच एवं अनुसन्धान प्रणालीको अवलम्बन गरिने छ । यसै सिलसिलामा राजस्व अनुसन्धान विभाग अन्तर्गत हाल कायम रहेका थानकोट र धूलिखेल चेकपोष्टहरू आजैका मितिदेखि खारेज हुने व्यवस्था मिलाएको छ । ती चेकपोष्टहरू खारेज भएपछि राजस्व अनुसन्धान विभागबाट राजस्व चुहावट नियन्त्रणका लागि सूचना प्रविधिमा आधारित सघन गस्ती संचालन गरिने छ । काठमाडौं उपत्यकाभित्रको आर्थिक गतिविधिको अनुगमन गरी चुहावट नियन्त्रण गर्न चालु आर्थिक वर्षभित्र नै राजस्व अनुसन्धान विभाग अन्तर्गत छुट्टै संरचना तयार गरिने छ ।

गैरकर राजस्व

३९५. आन्तरिक राजस्व परिचालनमा गैरकर राजस्वको योगदान वृद्धि गर्न गैरकरका नयाँ स्रोतहरूको परिचालन, सरकारी सम्पत्तिको उपयोग, वस्तु तथा सेवाको मूल्य पुनरावलोकन र गैरकर राजस्व संकलनको संस्थागत जिम्मेवारी समेतको अध्ययन गरी सुझाव दिन गैरकर राजस्व प्रणाली सुधार कार्यदल गठन गरिने छ ।

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण

३९६. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपालको प्रतिबद्धता पूरा गरिने छ । यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था, रणनीति तथा कार्ययोजना र मापदण्डको पालना गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारणसंग सम्बन्धित कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आवश्यक नियमावली तथा कार्यविधिहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

३९७. सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागको प्रशासनिक तथा कानूनी क्षमता अभिवृद्धि गरी अवैध आर्जनबाट सिर्जित सम्पत्ति शुद्धीकरण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गरिने छ ।

आदरणीय दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरू,

आगामी वर्षको बजेट विनियोजन र स्रोत व्यवस्था देहाय बमोजिम गरेको छु ।

३९८. आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को बजेटको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्रोत समितिबाट उपलब्ध बजेट सीमा रु. ५ खर्ब २० अर्ब भित्रै रही बजेट तर्जुमा गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षका लागि कूल रु. ५ खर्ब १७ अर्ब २४ करोड विनियोजन गरेको छु । सरकारी वित्तीय तथ्याङ्कको नयाँ वर्गीकरण अनुसार कूल विनियोजन मध्ये चालु खर्च रु. ३ खर्ब ५३ अर्ब ४२ करोड अर्थात ६८.३३ प्रतिशत, पूँजीगत खर्च रु. ८५ अर्ब १० करोड अर्थात १६.४५ प्रतिशत, वित्तीय व्यवस्था तर्फ रु. ७८ अर्ब ७२ करोड अर्थात १५.२२ प्रतिशत रहेको छ । यो खर्च अनुमान चालु वर्षको संशोधित अनुमानको तुलनामा ३९.७५ प्रतिशतले बढी हो ।

३९९. कूल विनियोजन मध्ये विकास कार्यक्रमको लागि रु. २ खर्ब ४१ अर्ब ५८ करोड अर्थात ४६.७ प्रतिशत र साधारण प्रशासन तर्फ रु. २ खर्ब ७५ अर्ब ६६ करोड अर्थात ५३.३ प्रतिशत रहेको छ ।

४००. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोत मध्ये राजस्वबाट रु. ३ खर्ब ५४ अर्ब ५० करोड, साँवा फिर्ता प्राप्तबाट रु. ५ अर्ब ५० करोड र वैदेशिक अनुदानबाट रु. ६९ अर्ब ५४ करोड व्यहोर्दा रु. ८७ अर्ब ७० करोड न्यून हुने छ । यो न्यून पूर्ति गर्न वैदेशिक ऋणबाट रु. ४३ अर्ब ७० करोड जुटाइने छ । राजस्व परिचालन र वैदेशिक सहायता परिचालन गर्दा पनि रु. ४४ अर्ब न्यून रहन जाने छ । यो रकम आन्तरिक ऋणबाट व्यहोरिने छ ।

४०१. यो बजेटको कार्यान्वयनबाट समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरूमा सुधार आउने अपेक्षा गरेको छु । आगामी आर्थिक वर्षमा आर्थिक वृद्धिदर ५.५ प्रतिशत हुने अनुमान गरिएको छ । मुद्रास्फीति दर ८ प्रतिशतमा सीमित रहने छ ।

४०२. बजेट तर्जुमाको क्रममा सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूबाट प्राप्त मार्गनिर्देशन र प्रेरणाका लागि हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । बजेट निर्माणमा मन्त्रपरिषद्का सम्माननीय अध्यक्षज्यूबाट प्राप्त निर्देशन र निरन्तरको हौसलाप्रति हार्दिक आभार

व्यक्त गर्दछु । राजनीतिक दलका शीर्ष नेतृत्वबाट प्राप्त मार्गदर्शनका लागि विशेष आभार व्यक्त गर्दछु । यस क्रममा माननीय मन्त्रीज्यूहरूबाट प्राप्त सहयोग र सद्भावप्रति विशेष धन्यवाद दिन्छु । बजेट निर्माणकै दौरानमा पूर्व अर्थ मन्त्रीज्यूहरूबाट प्राप्त भएको अमूल्य सुझावप्रति विशेष धन्यवाद दिन्छु । यसैगरी राष्ट्रिय योजना आयोगका माननीय उपाध्यक्ष, नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर र नेपाल सरकारका मुख्य सचिवलाई बजेट निर्माणको क्रममा पुर्यारउनु भएको सहयोग र योगदानका लागि हार्दिक धन्यवाद दिन्छु । बजेट तर्जुमाका सन्दर्भमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग पुर्यानउनु हुने करदाता , व्यावसायिक तथा पेशागत संघसंस्था, संचारजगत, नागरिक समाज, बुद्धिजिवी, अर्थशास्त्री र राष्ट्रसेवक कर्मचारी सबैलाई हार्दिक धन्यवाद दिन्छु । नेपालको विकासमा निरन्तर सहयोग पुर्यातउँदै आएका विकास साझेदारहरूलाई धन्यवाद दिन्छु । आगामी आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनमा पनि सबै क्षेत्रको उत्साहजनक र सक्रिय सहयोगको अपेक्षा राखेको छु ।

धन्यवाद ।

आय व्ययको विवरण

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -१
(रू. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
राजस्व तथा अनुदान	२,८५,१८,४३,८०	३,३७,५७,९२,२१	४,२४,०३,६१,०३	३,५४,५०,००,००	६९,५३,६१,०३	
राजस्व	२,४४,३७,४०,९९	२,९५,७२,९०,२५	३,५४,५०,००,००	३,५४,५०,००,००		
कर	२,११,७२,२६,११	२,५९,५७,२९,६७	३,१४,६३,९९,९८	३,१४,६३,९९,९८		
अन्य राजस्व	३२,६५,१४,८८	३६,१५,६०,५८	३९,८६,००,०२	३९,८६,००,०२		
अनुदान	४०,८१,०२,८१	४१,८५,०१,९६	६९,५३,६१,०३	०	६९,५३,६१,०३	
वैदेशिक अनुदान	४०,८१,०२,८१	४१,८५,०१,९६	६९,५३,६१,०३	०	६९,५३,६१,०३	
खर्च	२,९५,८५,०७,२४	३,११,६७,३५,०४	४,३८,५१,७२,०७	३,५०,७५,३९,८४	६६,९२,४९,०५	२०,८३,८३,१८
चालु खर्च	२,४३,४६,००,०७	२,५८,१०,३७,६४	३,५३,४१,७४,७६	२,९४,७९,७१,५५	४८,४०,३२,४४	१०,२१,७०,७७
पारिश्रमिक / सुविधा	६५,९६,५५,३०	६९,१३,१२,९३	९०,१३,८५,१९	८९,८१,३९,०४	३२,४०,४२	५,७३
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	२३,७५,१०,०४	२७,७५,९९,९३	५२,२७,४७,२४	३६,२७,५४,८०	१५,३०,९४,६७	६८,९७,७७
व्याज र सेवा खर्च	१५,१६,०८,२७	१३,८०,९५,२४	१८,५७,१४,९७	१८,५७,१४,९७		
सहायता (सन्सीडी)	४,६४,०४,५९	४,६३,४०,४७	२,१९,७५,९९	१,६३,६८,९९	५६,०७,००	
अनुदान (ग्रान्ट्स)	१,०३,६७,९९,१६	१,०५,१०,७१,६६	१,४७,७५,५१,९३	१,०८,१९,१८,०७	३०,०३,६६,५९	९,५२,६७,२७
सामाजिक सुरक्षा	३०,१४,०२,८१	३७,४३,३८,१०	४२,२४,४१,३६	४०,०७,१७,६०	२,१७,२३,७६	
अन्य खर्च	१२,१९,९०	२२,७९,३१	२३,५८,०८	२३,५८,०८		
पूँजीगत खर्च	५१,३९,०७,१७	५३,५६,९७,४०	८५,०९,९७,३१	५४,९५,६८,२९	१८,५२,१६,६१	१०,६२,१२,४१
पूँजीगत खर्च	५१,३९,०७,१७	५३,५६,९७,४०	८५,०९,९७,३१	५४,९५,६८,२९	१८,५२,१६,६१	१०,६२,१२,४१
बजेट बचत (-) न्यून (+)	९,६६,६३,४४	-२५,९०,४७,१७	१४,४८,११,०४	-३,७४,६०,१६	-२,६१,११,९८	२०,८३,८३,१८
वित्तीय व्यवस्था	-३,३७,१९,६७	२३,४५,५८,२५	-१४,४८,११,०४	३,७४,६०,१६	२,६१,११,९८	-२०,८३,८३,१८
खुद ऋण लगानी	११,८७,६६,८८	१२,८२,२६,६७	२४,५२,६२,१८	२,३१,०२,६७	१,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
आन्तरिक ऋण लगानी	१२,०६,३६,९३	१३,२८,२६,६७	३०,०२,६२,१८	७,८१,०२,६७	१,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
आन्तरिक ऋण लगानी फिर्ता(घटाउने)	१८,७०,०५	४६,००,००	५,५०,००,००	५,५०,००,००		
खुद शेयर लगानी	१२,०९,३८,०५	९,३१,९०,९४	७,१८,५८,२६	३,९२,५०,००	१,२४,२५,००	२,०१,८३,२६
आन्तरिक शेयर लगानी	१२,०९,३८,०५	५,७५,१६,८२	७,१८,५८,२६	३,९२,५०,००	१,२४,२५,००	२,०१,८३,२६
वैदेशिक शेयर लगानी	०	३,५६,७४,१२	०			
खुद वैदेशिक ऋण	२,४४,९३,५५	-६७,१२,८६	-२७,३६,०२,०९	१६,३४,३६,८८		-४३,७०,३८,९७
वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१३,५३,२४,२७	१४,८४,५७,१३	१६,३४,३६,८८	१६,३४,३६,८८		
वैदेशिक ऋण प्राप्ति(घटाउने)	११,०८,३०,७२	१५,५१,६९,९९	४३,७०,३८,९७			४३,७०,३८,९७
खुद आन्तरिक ऋण	-२९,७९,१८,१५	१,९८,५३,५०	-१८,८३,२९,३९	-१८,८३,२९,३९		
आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	६,६२,६८,३६	२१,००,५३,५०	२५,१६,७०,६१	२५,१६,७०,६१		
आन्तरिक ऋण प्राप्ति(घटाउने)	३६,४१,८६,५१	१९,०२,००,००	४४,००,००,००	४४,००,००,००		
बचत (-) न्यून (+)	६,२९,४३,७७	-२,४४,९८,९२	०	०	०	०

राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -२
(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ आय	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
कर	२,११,७२,२६,११	२,५९,५७,२९,६७	३,१४,६३,९९,९८	३,०९,१२,०२,३०	५,५१,९७,६८
आय, मुनाफा तथा पूंजीगत लाभमा लाग्ने कर	५१,३०,३२,३०	६३,२५,२८,२७	७५,१९,३१,३९	७४,८२,४१,५०	३६,८९,८९
एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	१२,२९,२८,९३	१४,३५,५३,७९	१९,६०,६६,४८	१९,४८,४१,०५	१२,२५,४३
१११११ एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आयमा लाग्ने कर	५,५६,०४,८९	५,६७,६६,२२	९,०९,५२,०५	९,०३,८३,५९	५,६८,४६
११११२ पारिश्रमिक कर	६,१७,४६,६६	७,८३,७०,८५	९,५०,२७,२०	९,४४,३३,२८	५,९३,९२
११११३ पूंजीगत लाभ कर	५५,७७,३८	८४,१६,७२	१,००,८७,२३	१,००,२४,१८	६३,०५
निकायको आयमा लाग्ने कर	३०,४९,४४,३९	३६,०३,११,९६	४३,९७,०९,०८	४३,७९,७०,६२	१७,३८,४६
१११२१ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-सरकारी संस्थान	१,४५,७७,२१	४,६३,४५,०२	३,२०,९०,०६	३,१८,८९,५१	२,००,५५
१११२२ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-पब्लिक लि. कम्पनी	१५,६८,५१,०९	१४,२९,९९,३६	१७,५५,५३,७७	१७,५०,१९,४९	५,३४,२८
१११२३ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर- प्राइभेट लिमिटेड कम्पनी	११,२३,४४,२३	१४,२१,४७,७७	१८,६७,०१,४२	१८,५९,६७,००	७,३४,४२
१११२४ निकायको मुनाफामा लाग्ने कर-अन्य संस्था	२,४८,०४,९०	२,७०,८४,७०	४,३०,९४,८४	४,२८,२५,६३	२,६९,२१
१११२५ पूंजीगत लाभ कर - निकाय	५,६६,९६	१७,३५,८१	२२,६८,९९	२२,६८,९९	०
लगानीको आय तथा अन्य आयमा लाग्ने कर	८,५१,५८,९८	१२,८६,६२,५२	११,६१,५५,८३	११,५४,२९,८३	७,२६,००
१११३१ सम्पत्ति बहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर	१,६७,२४,०४	४,१५,६३,८९	२,३१,४२,६५	२,२९,९८,००	१,४४,६५
१११३२ व्याजमा लाग्ने कर	५,३८,२९,८२	६,२१,५२,६७	६,५७,६३,०९	६,५३,५२,०६	४,११,०३
१११३३ लामांशमा लाग्ने कर	१,०२,५०,२७	१,९७,४७,१७	२,१०,७१,७५	२,०९,४०,०५	१,३१,७०
१११३४ लगानी सम्बन्धी अन्य आयमा लाग्ने कर	२०,५६	६६,६६	६०,५३	६०,१४	३९
१११३५ आकस्मिक लाभ कर	४,३३,३५	६,२१,६४	८,५०,४८	८,४५,१७	५,३१
१११३६ अन्य आयमा लाग्ने कर	३९,००,९४	४५,१०,४९	५२,६७,३३	५२,३४,४१	३२,९२
पारिश्रमिकमा आधारित कर	१,५५,५०,०२	१,६७,३२,८४	२,०१,५४,९१	२,०१,५४,९१	०
पारिश्रमिकमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कर	१,५५,५०,०२	१,६७,३२,८४	२,०१,५४,९१	२,०१,५४,९१	०
११२११ पारिश्रमिकमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कर	१,५५,५०,०२	१,६७,३२,८४	२,०१,५४,९१	२,०१,५४,९१	०
सम्पत्ति कर	३,५८,८४,६७	३,५४,७९,३५	४,५२,७६,४६	४,४९,९४,८५	२,८१,६१
अचल सम्पत्तिमा लाग्ने कर	२,९४,४६	४१,९२	२,१९,२०	२,१९,२०	०
११३११ वार्षिक सम्पत्ति कर	२,९४,४६	४१,९२	२,१९,२०	२,१९,२०	०
वित्तीय र पूंजीगत कारोबारमा लाग्ने कर	३,५४,९०,२१	३,५४,३७,४३	४,५०,५७,२६	४,४७,७५,६५	२,८१,६१
११३४१ घर जग्गा रजिष्ट्रेशनमा लाग्ने कर	३,५४,९०,२१	३,५४,३७,४३	४,५०,५७,२६	४,४७,७५,६५	२,८१,६१
वस्तु तथा सेवामा आधारित कर	१,१०,५६,१२,०३	१,३०,५६,६७,७६	१,६१,६०,०५,८१	१,६०,६६,९२,९८	९३,१२,८३
मूल्य अभिवृद्धि कर (मू. अ. क.)	७०,९३,०४,४०	८४,०३,६८,६३	१,०३,०५,९३,७७	१,०२,४५,५३,७३	६०,४०,०४
११४११ मू. अ. क. -उत्पादन	८,४३,७२,९१	९,३५,१८,७९	१०,६५,२०,३४	१०,५८,५४,५८	६,६५,७६
११४१२ मू. अ. क. -आयात	४४,९६,७०,७९	५५,६२,३२,८४	७०,२१,४२,००	६९,८०,९१,०८	४०,५०,९२
११४१३ मू. अ. क. -वस्तु विक्री र वितरण	५,५८,९७,७४	६,४६,४२,१६	७,५०,०२,८६	७,४५,३४,०९	४,६८,७७
११४१४ मू. अ. क. -परामर्श तथा ठेक्का	४,८३,००,८३	५,७३,२९,८५	६,३३,६५,२८	६,२९,६९,२५	३,९६,०३
११४१५ मू. अ. क. -पर्यटन सेवा	१,०५,७४,३५	१,२६,२७,०४	१,५१,२३,९०	१,५०,२९,३७	९४,५३
११४१६ मू. अ. क. -संचार सेवा, विमा, हवाई उडान र अन्य सेवा	५,०८,९१,८६	४,३१,१९,०९	५,३०,८६,८७	५,२८,०५,१६	२,८१,७१
११४१७ मू. अ. क. -वेदतावाला संकलन गर्ने	९६,२५,९२	१,२८,९८,८६	१,५३,५२,५२	१,५२,७०,२०	८२,३२
अन्तः शुल्क	३०,०१,६१,३८	३६,१५,४७,५८	४४,९४,३४,३३	४४,६५,२९,२०	२९,०५,१३
११४२१ सुर्तिजन्य पदार्थ	४,९७,९६,०२	५,५४,७९,०९	६,८२,५१,८९	६,७७,८४,३९	४,६७,५०
११४२२ मदिरा	८,०१,५७,९०	७,६०,१०,०१	१०,६७,०८,०३	१०,६०,४१,११	६,६६,९२
११४२३ बियर	३,९२,७१,३७	४,६३,१२,८३	५,६९,५१,३५	५,६५,४०,१६	४,११,१९
११४२४ अन्य औद्योगिक उत्पादन	२,५९,१४,९०	२,९७,६८,२४	३,७५,१४,१०	३,७२,७९,६४	२,३४,४६
११४२५ अन्तः शुल्क आयात	१०,५०,२१,१९	१५,३९,७७,४१	१८,००,०८,९६	१७,८८,८३,९०	११,२५,०६
विशेष सेवामा लाग्ने कर	४९,०२,८९	७२,४९,७७	७६,२५,०१	७६,०१,१२	२३,८९
११४४१ वैदेशिक रोजगार सेवा कर	७,३५	६,४९	६,१०	६,१०	०
११४४२ स्वास्थ्य सेवा कर	२६,६४,१०	३९,७३,९३	३७,९३,८४	३७,९३,८४	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ आय	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
११४४३ शिक्षा सेवा शुल्क- शैक्षिक संस्था	१८,८४,०७	२६,६६,१२	३२,१४,८२	३१,९४,७४	२०,०८
११४४४ शिक्षा सेवा शुल्क- वैदेशिक अध्ययन	३,४७,३७	६,०३,२३	६,१०,२५	६,०६,४४	३,८१
पूर्वाधार सेवाको उपयोग तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर	९,१२,४३,३६	९,६५,०१,७८	१२,८३,५२,७०	१२,८०,०८,९३	३,४३,७७
११४५१ सवारी साधन कर	३,७९,१३,६९	४,८०,६६,३९	५,५०,०३,१०	५,४६,५९,३३	३,४३,७७
११४५२ पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१,०६,०२,१०	१,५६,०३,४६	२,७७,००,९८	२,७७,००,९८	०
११४५३ सडक मर्मत तथा सुधार दस्तुर	३,०७,६१,५१	१,५४,०१,३९	२,७०,५७,२७	२,७०,५७,२७	०
११४५४ सडक निर्माण तथा संभार दस्तुर	१,१९,६६,०६	१,७४,३०,५४	१,८५,९१,३५	१,८५,९१,३५	०
वैदेशिक व्यापारमा आधारित कर	४३,३९,०८,०६	५८,८२,९४,४६	६९,३५,३८,८१	६५,१६,९८,३७	४,१८,४०,४४
आयातमा लाग्ने भंसार महसुल	४०,९०,५९,६९	५६,२३,६९,८५	६५,९८,१८,४०	६१,८५,७९,७४	४,१२,३८,६६
११५११ भंसार महसुल - आयात	३७,२२,०२,८४	५२,८२,५३,८७	६५,९८,१८,४०	६१,८५,७९,७४	४,१२,३८,६६
११५१२ भारतीय अन्तःशुल्क फिर्ता	३,६८,५६,२३	३,४०,९९,०१	०	०	०
११५१३ आयातमा लाग्ने स्थानीय विकास शुल्क	६२	१६,९७	०	०	०
भंसार महसुल -निर्यात	८६,१५,७४	४०,५३,८६	७३,०१,९५	६७,००,१७	६,०१,७८
११५२१ भंसार महसुल -निर्यात	८१,०६,६०	३९,०४,४२	६०,९८,३९	६०,९८,३९	०
११५२२ निर्यात सेवा शुल्क	५,०९,१४	१,४९,४४	१२,०३,५६	६,०१,७८	६,०१,७८
वैदेशिक व्यापारमा आधारित अन्य कर	१,६२,३२,६३	२,१८,७०,७५	२,६४,१८,४६	२,६४,१८,४६	०
११५६१ कृषि सुधार शुल्क	१,१७,०५,४८	१,७७,३७,५९	२,०४,८३,३०	२,०४,८३,३०	०
११५६२ भंसार सम्बन्धी अन्य आय	४५,२७,१५	४१,३३,१६	५९,३५,१६	५९,३५,१६	०
अन्य कर	१,३२,३९,०३	१,७०,२६,९९	१,९४,९२,६०	१,९४,९२,६९	७२,९१
व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	५२,६७,३४	६६,५१,८७	७७,०४,२४	७७,०४,२४	०
११६११ कम्पनी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५०,९५,४५	६४,५३,५६	७४,३२,७९	७४,३२,७९	०
११६१२ एजेन्सी रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,७१,८९	१,९६,३१	२,७१,४५	२,७१,४५	०
व्यवसाय बाहेक अन्यले भुक्तानी गर्ने	७९,७१,६९	१,०३,७५,१२	१,१७,८८,३६	१,१७,१५,४५	७२,९१
११६२१ सवारी चालक अनुमति पत्रको इजाजतपत्र दस्तुर,सवारीको दर्ता किताब(ब्लू बुक) दस्तुर	७९,०६,२९	१,०२,७२,५०	१,१६,६६,६६	१,१५,९३,७५	७२,९१
११६२२ हातहतियारको इजाजतपत्र दस्तुर	६५,४०	१,०२,६२	१,२१,७०	१,२१,७०	०
वैदेशिक अनुदान	४०,८१,०२,८१	४१,८५,०१,९६	६९,५३,६१,०३	६९,५३,६१,०३	०
द्विपक्षीय वैदेशिक अनुदान	२०,२४,०७,७६	१८,३१,६२,००	३२,९३,१२,०८	३२,९३,१२,०८	०
चालु अनुदान	१५,०६,७९,३०	१४,७०,४८,९०	२३,१५,९४,६१	२३,१५,९४,६१	०
१३१११ चालु अनुदान	१५,०६,७९,३०	१४,७०,४८,९०	२३,१५,९४,६१	२३,१५,९४,६१	०
पूँजीगत अनुदान	५,१७,२८,४६	३,६१,१३,१०	९,७७,१७,४७	९,७७,१७,४७	०
१३१२१ पूँजीगत अनुदान	५,१७,२८,४६	३,६१,१३,१०	९,७७,१७,४७	९,७७,१७,४७	०
वहुपक्षीय वैदेशिक अनुदान	११,९७,७०,०२	१६,३३,६९,५५	२५,३७,४२,४४	२५,३७,४२,४४	०
चालु अनुदान	८,३७,२९,६१	१०,३२,५९,२९	१४,८७,४८,१९	१४,८७,४८,१९	०
१३२११ चालु अनुदान	८,३७,२९,६१	१०,३२,५९,२९	१४,८७,४८,१९	१४,८७,४८,१९	०
पूँजीगत अनुदान	३,६०,४०,४१	६,०१,१०,२६	१०,४९,९४,२५	१०,४९,९४,२५	०
१३२२१ पूँजीगत अनुदान	३,६०,४०,४१	६,०१,१०,२६	१०,४९,९४,२५	१०,४९,९४,२५	०
वैदेशिक अन्य अनुदान	८,५९,२५,०३	७,१९,७०,४१	११,२३,०६,५१	११,२३,०६,५१	०
चालु अनुदान	८,३७,८६,२९	५,४३,२४,२३	१०,३६,८९,६४	१०,३६,८९,६४	०
१३३११ चालु अनुदान	८,३७,८६,२९	५,४३,२४,२३	१०,३६,८९,६४	१०,३६,८९,६४	०
पूँजीगत अनुदान	२१,३८,७४	१,७६,४६,१८	८,८६,१६,८७	८,८६,१६,८७	०
१३३२१ पूँजीगत अनुदान	२१,३८,७४	१,७६,४६,१८	८,८६,१६,८७	८,८६,१६,८७	०
अन्य राजस्व	३२,६५,१४,८८	३६,१५,६०,५८	३९,८६,००,०२	३९,८०,०२,९९	५,९७,०३

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ आय	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
सम्पत्तिबाट प्राप्त आय	१७,६५,२५,७०	१५,९९,८८,५०	१७,३२,४१,७७	१७,३२,४१,७७	०
व्याज	१,७५,०२,५२	३०,४२,९१	१,७८,७७,३९	१,७८,७७,३९	०
१४१११ वित्तीय निकायबाट प्राप्त व्याज	२६,०७,७८	१५,०३,३७	२८,१६,५३	२८,१६,५३	०
१४११२ व्यापारिक निकायबाट प्राप्त व्याज	४१,२६,६३	४९,६६	१९,५९,९९	१९,५९,९९	०
१४११३ औद्योगिक निकायबाट प्राप्त व्याज	१,१६,७३	१,११	३,१७,९९	३,१७,९९	०
१४११४ सेवामुलक निकायबाट प्राप्त व्याज	१,०६,४३,९३	१५,८३,४२	१,२७,६४,६८	१,२७,६४,६८	०
१४११५ अन्य निकायबाट प्राप्त व्याज	७,४५	५,३५	१८,२०	१८,२०	०
लाभांश	९,४२,९७,५८	९,४९,१७,८४	७,८८,२७,६६	७,८८,२७,६६	०
१४१२१ वित्तीय निकायबाट प्राप्त लाभांश	३,२२,३४,३३	५,०४,७०,५९	४,९०,०५,२७	४,९०,०५,२७	०
१४१२२ व्यापारिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	६२,०७	८,०५	१२,५०	१२,५०	०
१४१२३ औद्योगिक निकायबाट प्राप्त लाभांश	२,२७,५०	२,९६,९६	३,५०,८३	३,५०,८३	०
१४१२४ सेवामुलक निकायबाट प्राप्त लाभांश	६,१७,५८,०४	४,४१,४१,४७	२,९४,४९,५१	२,९४,४९,५१	०
१४१२५ अन्य निकायबाट प्राप्त लाभांश	१५,६४	७७	९,५५	९,५५	०
भाडा र रोयल्टी	६,४७,२५,६०	६,२०,२७,७५	७,६५,३६,७२	७,६५,३६,७२	०
१४१५१ सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	१९,६२,५८	२२,८६,७७	३६,१५,१५	३६,१५,१५	०
१४१५२ क्यासिनोबाट प्राप्त रोयल्टी	१४,९४,४३	११,७०,६९	१२,५२,४७	१२,५२,४७	०
१४१५३ खानी रोयल्टी	३,५८,५८	६,४८,६०	६,१८,३८	६,१८,३८	०
१४१५४ जलस्रोत क्षेत्रको आय तथा रोयल्टी	२,६७,९२,८९	१,०२,२०,७६	२,१४,२६,११	२,१४,२६,११	०
१४१५५ वन तथा वन पैदावार बिक्री बापत प्राप्त आय तथा वन रोयल्टी	१,१३,८२,२०	१,२०,९७,९५	१,४५,९६,६०	१,४५,९६,६०	०
१४१५६ अन्य रोयल्टी	२,२७,३४,९२	३,५६,०२,९८	३,५०,२८,०१	३,५०,२८,०१	०
वस्तु तथा सेवा बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६,९१,३१,१६	१२,३२,८१,४७	१२,६८,६०,६३	१२,६४,७३,०५	३,८७,५८
वस्तु तथा बिक्रीबाट प्राप्त रकम	४,६०,४३,०४	५,४९,१५,७२	६,०४,५४,९३	६,००,९५,९०	३,५९,०३
१४२११ कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	८,७३,५२	८,९६,९७	१२,५४,४४	१२,५४,४४	०
१४२१२ सरकारी सम्पत्तीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६,६२,२३	६,०९,४९	७,३६,५७	७,३६,५७	०
१४२१३ अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	४,५४,३२	५,८३,८२	९,८५,३८	९,८५,३८	०
१४२१४ दूर संचार सेवा शुल्क	३,४३,४९,११	४,३५,४३,२५	४,७५,४६,३९	४,७२,४९,२३	२,९७,१६
१४२१५ टेलिफोन स्वामित्वको शुल्क	९६,६२,२०	९२,६७,२७	९८,९७,६७	९८,३५,८०	६१,८७
१४२१६ निजी धारा बापतको शुल्क	२३,६८	५,३४	१५,८४	१५,८४	०
१४२१७ नहर तथा कुलो उपयोग बापतको शुल्क	१३,९९	५,८४	१२,१४	१२,१४	०
१४२१८ विद्युत सेवा शुल्क	३,९९	३,७४	६,५०	६,५०	०
प्रशासनिक सेवा शुल्क	२,३०,८८,१२	६,८३,६५,७५	६,६४,०५,७०	६,६३,७७,१५	२८,५५
१४२२१ न्यायिक दस्तूर	४४,७५,७७	५३,६०,३०	६१,७५,२१	६१,७५,२१	०
१४२२२ हुलाक सेवा शुल्क	२२,२५,१५	२६,४९,२६	३०,२१,५३	३०,२१,५३	०
१४२२३ शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	३६,५७,७१	४६,१०,६६	५५,५५,२७	५५,५५,२७	०
१४२२४ परीक्षा शुल्क	२९,०३,२४	४६,४६,८४	४५,६५,७१	४५,३७,१६	२८,५५
१४२२५ यातायात क्षेत्रको आम्दानी	१८,२७,८८	१७,५३,२७	२५,२१,२१	२५,२१,२१	०
१४२२६ आयात निर्यात इजाजत पत्र दस्तूर	५,१९,१४	६,०२,६४	७,५६,६७	७,५६,६७	०
१४२२७ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	७४,७९,२३	४,८७,४२,७८	४,३८,१०,१०	४,३८,१०,१०	०
दण्ड जरिवाना र जफत	३१,५६,४९	३२,१२,६४	३१,८७,७९	३१,७२,९३	१४,८६
दण्ड,जरिवाना र जफत	३१,५६,४९	३२,१२,६४	३१,८७,७९	३१,७२,९३	१४,८६
१४३११ न्यायिक दण्ड,जरिवाना र जफत	१३,३६,८८	८,८०,६५	८,०९,९१	८,०९,९१	०
१४३१२ प्रशासनिक दण्ड,जरिवाना र जफत	१८,२९,६१	२३,३१,९९	२३,७७,८८	२३,६३,०२	१४,८६
अनुदान बाहेक स्वेच्छिक हस्तान्तरण	८,१९	२३,४२	१९,४७	१९,४७	०
अनुदान बाहेक स्वेच्छिक हस्तान्तरण	८,१९	२३,४२	१९,४७	१९,४७	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ आय	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को लक्ष्य	वर्तमान स्रोतबाट	कर परिवर्तन तथा प्रशासनिक सुधारबाट
१४४११ चालु हस्तान्तरण	७,६९	९,६१	१९,१६	१९,१६	०
१४४१२ पूँजीगत हस्तान्तरण	५०	१३,८१	३१	३१	०
विविध राजस्व	७,७६,९३,३४	७,५०,५४,५५	९,५२,९०,३६	९,५०,९५,७७	१,९४,५९
प्रशासनिक शुल्क - भ्रमण तथा पर्यटन	५,४८,१९,११	६,६७,४९,८९	७,८७,२८,७४	७,८५,३४,१५	१,९४,५९
१४५११ राहदानी शुल्क	३,१८,९१,१६	४,०८,२४,५२	४,७५,४४,२१	४,७५,४४,२१	०
१४५१२ भिसा शुल्क	१,७८,१८,६७	१,९२,७७,१९	२,४५,७१,५०	२,४४,१७,९३	१,५३,५७
१४५१३ पर्वतारोहण र पदयात्रा स्वीकृति शुल्क	५०,८८,१०	६६,०४,७९	६५,६२,८२	६५,२१,८०	४१,०२
१४५१४ अन्य पर्यटकहरूलाई लाग्ने शुल्क	२१,१८	४३,३९	५०,२१	५०,२१	०
अन्य राजस्व	२,२८,०१,३१	८१,७८,०८	१,६३,५३,०९	१,६३,५३,०९	०
१४५२१ प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	२,२०,५५,०२	६७,५०,४१	१,५८,९७,९८	१,५८,९७,९८	०
१४५२२ अन्य राजस्व	७,४६,२९	१४,२७,६७	४,५५,११	४,५५,११	०
पूँजीगत राजस्व	७२,९२	१,२६,५८	२,०८,५३	२,०८,५३	०
१४५३१ सरकारी घर,जग्गा,गुडविल विक्रीबाट प्राप्त रकम	७२,९२	१,२६,५८	२,०८,५३	२,०८,५३	०
राजस्व ,अनुदानको जम्मा :	२,८५,१८,४३,८०	३,३७,५७,९२,२१	४,२४,०३,६१,०३	४,१८,४५,६६,३२	५,५७,९४,७१

व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -३
(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	६५,९६,५५,३०	६९,१३,१२,९३	९०,१३,८५,१९	८९,८१,३९,०४	३२,४०,४२	५,७३
पारिश्रमिक / सुविधा	६५,९६,५५,३०	६९,१३,१२,९३	९०,१३,८५,१९	८९,८१,३९,०४	३२,४०,४२	५,७३
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	२३,७५,१०,०४	२७,७५,९९,९३	५२,२७,४७,२४	३६,२७,५४,८०	१५,३०,९४,६७	६८,९७,७७
सेवा महसुल तथा भाडा	३,०६,९५,६५	२,५९,३३,२९	२,९४,७१,६८	२,८४,२९,०५	९,३८,३१	१,०४,३२
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	२,०९,१०,९२	२,५२,७३,६२	२,७१,३७,११	२,५२,६६,९३	१७,०२,९६	१,६७,२२
कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२,४०,२१,८१	२,६४,४८,७६	३,०४,८१,१८	२,७५,७८,८८	२७,९०,३२	१,११,९८
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	१,८६,५६,१०	२,७४,०७,३६	४,९८,९५,१५	२,०२,०७,५३	२,७७,७५,०९	१९,१२,५३
कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	११,८८,९१,२०	११,६१,०२,४८	२०,७८,८६,७३	९,०८,५२,२५	११,२७,१२,४७	४३,२२,०१
अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,७४,३०,९३	१,९०,३४,४२	२,०६,४६,२६	१,७१,६९,६६	३२,३०,५४	२,४५,८६
विविध खर्च	६९,०३,४३	१,७३,४४,७२	६४,५५,१०	६०,९७,७६	३,२३,४९	३३,८५
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	२,००,५५,२८	१५,०७,७४,०३	१४,७१,२२,५४	३६,२१,४९	०
व्याज र सेवा खर्च	१५,१६,०८,२७	१३,८०,९५,२४	१८,५७,१४,९७	१८,५७,१४,९७	०	०
वैदेशिक ऋणको व्याज	२,८३,०८,६७	३,०३,९६,७२	४,४०,५२,७६	४,४०,५२,७६	०	०
आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक	१२,३२,९९,६०	१०,७६,९८,५२	१४,१६,६२,२१	१४,१६,६२,२१	०	०
सहायता (सम्बन्धी)	४,६४,०४,५९	४,६३,४०,४७	२,१९,७५,९९	१,६३,६८,९९	५६,०७,००	०
सार्वजनिक संस्थानहरूलाई सहायता	९१,४०,७९	१,१०,३६,३६	१,८८,१७,८४	१,५२,१७,८४	३६,००,००	०
व्यवसायहरूलाई सहायता	३,७२,६३,८०	३,५३,०४,११	३१,५८,१५	११,५१,१५	२०,०७,००	०
अनुदान (ग्रान्ट्स)	१,०३,६७,९९,१६	१,०५,१०,७१,६६	१,४७,७५,५१,९३	१,०८,१९,१८,०७	३०,०३,६६,५९	९,५२,६७,२७
सामाजिक सेवा अनुदान	०	१,०९	४१,११,५०	४१,११,५०	०	०
स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान	२६,२२,०४,४७	२४,६४,४७,६६	३७,८७,६२,६९	२४,७९,४९,४९	८,०८,१२,१९	५,००,०१,०१
सामाजिक सेवा अनुदान	७७,४५,९४,६९	८०,४६,२२,९१	१,०९,४६,७७,७४	८२,९८,५७,०८	२१,९५,५४,४०	४,५२,६६,२६
सामाजिक सुरक्षा	३०,१४,०२,८१	३७,४३,३८,१०	४२,२४,४१,३६	४०,०७,१७,६०	२,१७,२३,७६	०
सामाजिक सुरक्षा	९,६१,८९,४२	११,३१,३५,२८	१२,९९,०५,२०	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	०
छात्रवृत्ति	१,९७,१५,००	१,९५,२७,०८	२,१४,३४,६६	८३,३५,९०	१,३०,९८,७६	०
सेवा निवृत्त सुविधाहरू	१८,५४,९८,३९	२४,१६,७५,७४	२७,११,०१,५०	२७,११,०१,५०	०	०
अन्य खर्च	१२,१९,९०	२२,७९,३१	२३,५८,०८	२३,५८,०८	०	०
सम्पत्ती सम्बन्धी खर्च	९७,३९	४,४३,८१	१,२८,८१	१,२८,८१	०	०
फिर्ता खर्च	११,२२,५१	१८,३५,५०	२२,२९,२७	२२,२९,२७	०	०
पूँजीगत खर्च	५१,३९,०७,१७	५३,५६,९७,४०	८५,०९,९७,३१	५५,९५,६८,२९	१८,५२,१६,६१	१०,६२,१२,४१
जग्गा	३,५६,५७,७३	३,०७,२६,८०	२,८९,६८,४९	२,७८,९३,३४	१०,७५,१५	०
भवन	७,३६,१७,७२	६,०९,००,४९	१०,६९,९५,७८	९,०८,७३,०८	६५,२१,९८	९६,००,७२
फर्निचर	३४,५४,०६	३८,७२,६७	५३,६२,४९	४४,५२,५७	८,६५,१७	४४,७५
सवारी साधन	७८,३६,७१	१,१७,८७,१९	१,५०,६४,२९	८५,०१,०२	६२,३३,२४	३,३०,०३
मेशिनरी औजार	२,४१,९१,५७	२,८७,४२,०५	६,३६,९८,९३	३,३२,७१,४४	२,५८,६४,१४	४५,६३,३५
सार्वजनिक निर्माण	३५,३७,६२,४९	३६,४३,६५,५५	५४,६३,८६,३७	३४,१६,०२,९५	११,६६,१३,९१	८,८१,६९,५१
पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,५३,८५,८९	२,८१,५०,४६	४,८७,०८,२९	१,८५,९९,८४	२,७२,२७,४०	२९,८१,०५
भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	७१,५२,१९	३,४८,६२,६७	३,४४,७४,०५	३,८८,६२	०
अन्य खर्च	०	०	९,५०,००	०	४,२७,००	५,२३,००
जम्मा	२,९४,८५,०७,२४	३,११,६७,३५,०४	४,३८,५१,७२,०७	३,५०,७५,३९,८४	६६,९२,४९,०५	२०,८३,८३,१८

वित्तीय व्यवस्था अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -४

(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
खूद लगानी (ऋण र शेयर)	२३,९७,०४,९३	२२,९४,९७,६९	३९,७९,२०,४४	६,२३,५२,६७	२,६९,९९,९८	२२,८६,५५,७९
खूद ऋण लगानी	९९,८७,६६,८८	९२,८२,२६,६७	२४,५२,६२,९८	२,३९,०२,६७	९,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
आन्तरिक ऋण लगानी	९२,०६,३६,९३	९३,२८,२६,६७	३०,०२,६२,९८	७,८९,०२,६७	९,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
आन्तरिक ऋण लगानी फिर्ता	-९८,७०,०५	-४६,००,००	-४,५०,००,००	-४,५०,००,००	०	०
खूद शेयर लगानी	९२,०९,३८,०५	९,३९,९०,९४	७,९८,५८,२६	३,९२,५०,००	९,२४,२५,००	२,०९,८३,२६
आन्तरिक शेयर लगानी	९२,०९,३८,०५	५,७५,९६,८२	७,९८,५८,२६	३,९२,५०,००	९,२४,२५,००	२,०९,८३,२६
वैदेशिक शेयर लगानी	०	३,६६,७४,९२	०	०	०	०
खूद आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋण	-२७,३४,२४,६०	९,३९,४०,६४	-४६,९९,३९,४८	-२,४८,९२,५९	०	-४३,७०,३८,९७
खूद वैदेशिक ऋण	२,४४,९३,५५	-६७,९२,८६	-२७,३६,०२,०९	९६,३४,३६,८८	०	-४३,७०,३८,९७
वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	९३,५३,२४,२७	९४,८४,५७,९३	९६,३४,३६,८८	९६,३४,३६,८८	०	०
वैदेशिक ऋण प्राप्ति	-९९,०८,३०,७२	-९५,५९,६९,९९	-४३,७०,३८,९७	०	०	-४३,७०,३८,९७
खूद आन्तरिक ऋण	-२९,७९,९८,९५	९,९८,५३,५०	-९८,८३,२९,३९	-९८,८३,२९,३९	०	०
आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	६,६२,६८,३६	२९,००,५३,५०	२४,९६,७०,६९	२४,९६,७०,६९	०	०
आन्तरिक ऋण प्राप्ति	-३६,४९,८६,५९	-९९,०२,००,००	-४४,००,००,००	-४४,००,००,००	०	०
जम्मा	-३,३७,९९,६७	२३,४५,५८,२५	-९४,४८,९९,०४	३,७४,६०,९६	२,६९,९९,९८	-२०,८३,८३,९८

कार्यगत व्यय अनुमान(वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -५
(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	जम्मा प्रतिशत	स्रोत		
					नेपाल सरकार	वैदेशिक	
						अनुदान	ऋण
सामान्य सार्वजनिक सेवा	८७,५२,७८,४३	१,१२,४२,५७,०१	१,४०,७३,१९,७६	२७	१,३५,१५,९३,८९	५,३८,०५,५३	१९,२०,३४
कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	५२,५७,१९,९८	६६,१५,६५,२२	८३,९०,१०,०७		७९,७९,५६,७२	४,१०,५३,३५	०
सामान्य सेवा	१,९७,५०,४८	२,२०,४८,२२	२,७७,५८,३३		२,२८,४५,६८	३८,५२,१८	१०,६०,४७
सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	०	०	२,६३,८१		२,६३,८१	०	०
सामान्य सेवा	५९,१९,३३	२,४३,६९,०६	१,४३,४५,२५		८६,८५,३८	४८,००,००	८,५९,८७
सार्वजनिक ऋण कारोवार	१८,९५,६७,९६	३१,७७,५२,०२	३९,३३,३२,८२		३९,३३,३२,८२	०	०
विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१३,४३,२०,६८	९,८५,२२,४९	१३,२६,०९,४८		१२,८५,०९,४८	४१,००,००	०
रक्षा	२२,६५,७५,३८	२१,८६,७२,३४	२९,३०,३३,६२	६	२७,४७,२२,१२	३३,११,५०	१,५०,००,००
सैनिक सुरक्षा	२२,५२,३२,९७	२०,५०,२१,९३	२७,३९,७१,४८		२७,३९,७१,४८	०	०
नागरिक सुरक्षा	०	१,२५,०६,००	१,८३,११,५०		०	३३,११,५०	१,५०,००,००
रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१३,४२,४१	११,४४,४१	७,५०,६४		७,५०,६४	०	०
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३९,२६,५६,९३	३८,६३,०५,२२	४४,७१,०५,५४	९	४१,४४,०९,५७	३,२६,९५,९७	०
प्रहरी सेवा	२३,०६,५७,७१	२०,६४,१७,९९	३१,१८,५६,५५		३१,१८,५६,५५	०	०
अग्नी नियन्त्रण सेवा	४२,७९	४३,६५	६०,८२		६०,८२	०	०
न्यायालय	२,१९,७७,०९	२,१९,८१,५९	४,०४,३२,५८		४,०४,३२,५८	०	०
कारागार	७६,३९,८१	७९,३६,८८	१,००,४३,६२		१,००,४३,६२	०	०
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१३,२३,३९,५३	१४,९९,२५,९१	८,४७,११,९७		५,२०,१६,००	३,२६,९५,९७	०
आर्थिक मामिला	८०,३८,७०,२०	८५,९३,९९,५८	१,४२,६७,६९,८०	२८	८४,००,०१,५०	२८,३५,३८,१४	३०,३२,३०,१६
सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	७,०१,१९,५३	८,६८,३८,६०	१३,९१,८२,२८		४,९५,५०,९१	६,१९,५०,८०	२,८४,८०,५७
कृषि, वन, मत्स्यपालन तथा शिकार	२६,६०,७४,१३	२८,२०,१२,५१	४६,१२,२९,०९		३५,१८,३८,२८	८,७०,३१,२०	२,२३,५९,६१
इन्धन तथा उर्जा	१३,२३,८५,०८	१४,५८,०२,२७	२९,९९,१९,५०		८,११,३४,५४	४,५८,१८,८२	१७,२९,६६,१४
खानी, उत्पादन तथा निर्माण	५,९८,८५	१,४१,९६,७०	१,३९,४४,८३		९७,४४,८३	०	४२,००,००
यातायात	२८,४६,३६,८१	२८,१४,८४,८३	४२,००,८३,६१		२६,३०,०४,७७	८,३१,७५,००	७,३९,०३,८४
संचार	२,९८,१४,१६	२,६७,९६,६६	४,१९,६३,८६		३,९७,७९,४८	१३,८४,३८	०
अन्य उद्योगहरु	१,६१,८१,०८	१,७१,८३,७१	४,१३,५४,४७		३,९७,७८,२९	२३,७६,१८	०
अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	३७,६५,८०	३९,९०,३९	७९,७९,९४		५४,७८,१८	२५,०१,७६	०
आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२,९४,७६	१०,९३,९१	१९,१२,२२		४,९२,२२	१,००,००	१३,२०,००
वातावरण संरक्षण	१,०९,७२,६१	१,६३,०८,०९	७,७९,३१,९२	२	३,२९,४१,०६	९५,७६,३२	३,५४,१४,५४
फोहोर मैला व्यवस्थापन	२४,०८,३३	७७,९०,८९	२,३६,३५,९९		१,०८,५४,९९	०	१,२७,८१,००
ढल व्यवस्थापन	७,२५,३४	८,४६,६९	१,१८,३५,९९		१,०५,५१,४९	१२,८४,५०	०
जैविक विविधता र भू-संरक्षण	२,३२	१,३७,२१	३,१४,४३		०	३,१४,४३	०
अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	०	१२,००,००		२,००,००	०	१०,००,००
वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	७८,३६,६२	७५,३३,३०	४,०९,४५,५१		१,१३,३४,५८	७९,७७,३९	२,१६,३३,५४
आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१०,६६,१२,४४	१२,४३,३४,४९	१७,९८,६५,६२	३	९,७४,५७,४५	३,६९,६४,३९	४,६१,४३,७८
आवास विकास	१,३७,५४,९०	१,३४,८८,६६	३,४७,१४,३९		२,५९,३३,४८	६७,८०,९१	२०,००,००
सामुदायिक विकास	६,८६,४४	९,१४,००	०		०	०	०
खानेपानी	६,१६,२०,६४	८,२६,६५,४१	१३,०५,५२,४६		६,७०,९६,९४	१,९३,११,७४	४,४१,४३,७८
आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	३,०५,५०,४६	२,७२,६६,४२	१,४५,९८,७७		४४,२७,०३	१,०१,७१,७४	०
स्वास्थ्य	२२,८७,०१,५५	२३,०४,६९,१७	३३,६९,९७,०१	७	२३,४०,३२,५३	९,०४,६४,४८	१,२५,००,००
औषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	५४,०३,३०	७६,००,१६	१,१२,८६,११		११,०३,११	७३,३३,००	२८,५०,००
वहिरङ्ग सेवा	२,३०,५३,७०	३,२१,०७,३३	४,६३,६२,९४		१,३१,७१,८३	३,३१,९१,११	०
अस्पताल सेवा	६,६१,९१,३१	७,१८,०२,९६	९,१६,८३,३४		८,२५,२९,६५	७०,७९,६९	२०,७४,००

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	जम्मा प्रतिशत	स्रोत		
					नेपाल सरकार	वैदेशिक	
						अनुदान	ऋण
सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	११,६९,३१,२६	१०,०४,०७,८०	१५,०२,३७,३४		१०,६३,७६,५६	३,६२,८४,७८	७५,७६,००
अनुसन्धान सेवा	१,७१,२१,९८	१,८५,५०,९२	३,७४,२७,२८		३,०८,५१,३८	६५,७५,९०	०
मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	२,०६,६१,०१	२,५३,०४,७१	३,२८,५४,५८	१	३,०६,७८,१९	२१,७६,३९	०
मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	८६,८३,९४	६६,२४,५०	१,२६,५७,६७		१,२५,०७,६७	१,५०,००	०
सांस्कृतिक सेवा	९७,८५,४९	१,५२,८२,८७	१,५४,८५,३६		१,५४,८५,३६	०	०
प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	२१,९१,५८	३३,९७,३४	४७,११,५५		२६,८५,१६	२०,२६,३९	०
शिक्षा	६२,०५,३०,१६	६०,१३,५१,०५	८०,९५,८०,८०	१६	६३,०२,१६,००	१७,४६,०५,६७	४७,५९,१३
पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२०,८५,६५,७०	२०,६४,६४,५८	२६,४१,००,०७		२६,०३,०१,५९	३७,९८,४८	०
माध्यमिक शिक्षा	१०,३४,६८,६२	१०,२५,६५,३८	१३,५०,५३,९६		१३,५०,५३,९६	०	०
तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	१९,८१,३८,७२	१६,४५,३६,४२	२६,१६,५३,६३		१०,८०,६४,०६	१४,९५,८९,५७	४०,००,००
शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	१०,९२,१४,२०	१२,४४,७२,९७	१३,८२,४२,४४		१२,६७,६०,७९	१,१४,८१,६५	०
शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	११,४२,९२	३३,११,७०	१,०५,३०,७०		३५,६०	९७,३५,९७	७,५९,१३
सामाजिक सुरक्षा	१०,५८,१६,१४	११,४८,६१,६२	१६,०९,४१,३५	३	१३,३९,४७,६९	८९,२२,६४	१,८०,७१,०२
उत्तर जिबी	०	०	१,९९,१५,६५		१९,४८,९५	३,१८,७०	१,७६,४८,००
परिवार र शिशु कल्याण	७२,४३,८५	३८,७४,२०	७८,९८,०८		१९,९२,०८	५४,८२,९८	४,२३,०२
सामाजिक असमावेशी	८,६१,६१,४९	१०,०१,५२,०२	११,५३,७६,२७		११,३५,७४,९२	१८,०१,३५	०
सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	११,०३,६२	६,३४,६६	९,०४,६९		९,०४,६९	०	०
सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,१३,०७,१८	१,०२,००,७४	१,६८,४६,६६		१,५५,२७,०५	१३,१९,६१	०
जम्मा	३,३९,१६,७४,८५	३,७०,१२,६३,२८	५,१७,२४,००,००		४,०४,००,००,००	६९,५३,६१,०३	४३,७०,३८,९७

खर्च शीर्षकगत नगद तथा गैर नगद व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची - ६
(रु. हजारमा)

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
चालु खर्च		२,९४,७९,७१,५५	४४,३१,३६,५९	३,३९,११,०८,१४	१४,३०,६६,६२	३,५३,४१,७४,७६
२११०० पारिश्रमिक / सुविधा		८९,८१,३९,०४	३२,२४,६५	९०,१३,६३,६९	२१,५०	९०,१३,८५,१९
२११११ तलब		६५,११,००,१५	२७,७५,०३	६५,३८,७५,१८	१३,०५	६५,३८,८८,२३
२१११२ स्थानीय भत्ता		१,२८,४०,२४	७९,२५	१,२९,१९,४९	०	१,२९,१९,४९
२१११३ महंगी भत्ता		२,५६,०७,८२	०	२,५६,०७,८२	०	२,५६,०७,८२
२१११४ फिल्ड भत्ता		४,३६,७५	२,४९,३९	६,८६,१४	०	६,८६,१४
२१११९ अन्य भत्ता		३,२०,११,४७	१,१९,२४	३,२१,३०,७१	८,४५	३,२१,३९,१६
२११२१ पोशाक		२,६७,३४,०९	१,७४	२,६७,३५,८३	०	२,६७,३५,८३
२११२२ खाद्यान		११,४९,२१,४३	०	११,४९,२१,४३	०	११,४९,२१,४३
२११२३ औषधी उपचार खर्च		३,४४,८७,०९	०	३,४४,८७,०९	०	३,४४,८७,०९
२२१०० सेवा महसुल तथा भाडा		२,८४,२९,०५	९,११,६९	२,९३,४०,७४	१,३०,९४	२,९४,७१,६८
२२१११ पानी तथा विजुली		१,१०,९२,८९	१,३३,१५	१,१२,२६,०४	७,९०	१,१२,३३,९४
२२११२ संचार महसुल		५२,६८,१२	३,०८,८६	५५,७६,९८	१,२३,०४	५७,००,०२
२२१२१ घर भाडा		१,०९,७७,८८	२,६०,२७	१,१२,३८,१५	०	१,१२,३८,१५
२२१२२ अन्य भाडा		१०,९०,१६	२,०९,४१	१२,९९,५७	०	१२,९९,५७
२२२०० पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च		२,५२,६६,९३	१७,५३,७३	२,७०,२०,६६	१,१६,४५	२,७१,३७,११
२२२११ इन्धन		१,४८,७५,६३	९,२१,०३	१,५७,९६,६६	५५,८०	१,५८,५२,४६
२२२१२ संचालन तथा मर्मत संभार		८८,६३,८८	८,१९,२५	९६,८३,१३	५९,३५	९७,४२,४८
२२२१३ विमा		१५,२७,४२	१३,४५	१५,४०,८७	१,३०	१५,४२,१७
२२३०० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू		२,७५,७८,८८	२६,३८,३६	३,०२,१७,२४	२,६३,९४	३,०४,८१,१८
२२३११ कार्यालय सम्बन्धी खर्च		२,४८,११,९८	२५,९०,४५	२,७४,०२,४३	२,५६,२३	२,७६,५८,६६
२२३१२ पशुपंक्षीहरूको आहार		७,१५,२८	०	७,१५,२८	०	७,१५,२८
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च		१,६१,०४	२,१०	१,६३,१४	६,६२	१,६९,७६
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन		९,५२,१९	३३,८६	९,८६,०५	१,०९	९,८७,१४
२२३२१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च		९,३८,३९	११,९५	९,५०,३४	०	९,५०,३४
२२४०० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क		२,०२,०७,५३	२,०४,७३,७७	४,०६,८१,३०	९२,१३,८५	४,९८,९५,१५
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च		१,२६,२८,१३	१,९६,९५,०७	३,२३,२३,२०	८८,९६,१४	४,१२,१९,३४
२२४१२ अन्य सेवा शुल्क		७५,७९,४०	७,७८,७०	८३,५८,१०	३,१७,७१	८६,७५,८१
२२५०० कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू		९,०८,५२,२५	८,१९,३१,५१	१७,२७,८३,७६	३,५१,०२,९७	२०,७८,८६,७३
२२५११ कर्मचारी तालिम		५१,०१,२८	१०,८७,१६	६१,८८,४४	४,१०,२८	६५,९८,७२
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्चहरू		३,३४,६३,१३	५,२४,१३,७८	८,५८,७६,९१	१,५८,०३,३३	१०,१६,८०,२४
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा		४३,८१,९७	५,६२,६४	४९,४४,६१	०	४९,४४,६१

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	३,८८,००,३८	१,४२,३९,७३	५,३०,४०,११	४८,५५,२४	५,७८,९५,३५
२२५३१	औषधी खरीद	९१,०५,४९	१,३६,२८,२०	२,२७,३३,६९	१,४०,३४,१२	३,६७,६७,८१
२२६००	अनुगमन,मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,७१,६९,८६	३१,४६,३५	२,०३,१६,२१	३,३०,०५	२,०६,४६,२६
२२६११	अनुगमन,मूल्यांकन खर्च	१,०४,६८,३८	१९,४७,९७	१,२४,१६,३५	२,२०,२५	१,२६,३६,६०
२२६१२	भ्रमण खर्च	६१,८०,२३	११,९८,३८	७३,७८,६१	१,०९,८०	७४,८८,४१
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	४,४५,००	०	४,४५,००	०	४,४५,००
२२६१४	अन्य भ्रमण खर्च	७६,२५	०	७६,२५	०	७६,२५
२२७००	विविध खर्च	६०,९७,७६	२,६९,२३	६३,६६,९९	८८,११	६४,५५,१०
२२७११	विविध खर्च	६०,९७,७६	२,६९,२३	६३,६६,९९	८८,११	६४,५५,१०
२२९००	भैपरि आउने - चालु खर्च	१४,७१,५२,५४	७,७२,९३	१४,७९,२५,४७	२८,४८,५६	१५,०७,७४,०३
२२९११	भैपरि आउने - चालु खर्च	१४,७१,५२,५४	७,७२,९३	१४,७९,२५,४७	२८,४८,५६	१५,०७,७४,०३
२४१००	वैदेशिक ऋणको व्याज	४,४०,५२,७६	०	४,४०,५२,७६	०	४,४०,५२,७६
२४१११	वैदेशिक ऋणको व्याज	४,४०,५२,७६	०	४,४०,५२,७६	०	४,४०,५२,७६
२४२००	आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	१४,१६,६२,२१	०	१४,१६,६२,२१	०	१४,१६,६२,२१
२४२११	आन्तरिक ऋणको व्याज	१४,१६,६२,२१	०	१४,१६,६२,२१	०	१४,१६,६२,२१
२५१००	सार्वजनिक संस्थानहरूलाई सहायता	१,५२,१७,८४	१५,००,००	१,६७,१७,८४	२१,००,००	१,८८,१७,८४
२५१११	गैह वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	४०,६१,५९	१५,००,००	५५,६१,५९	२१,००,००	७६,६१,५९
२५११२	गैह वित्तीय संस्थानहरूलाई पूंजीगत सहायता	१,११,५६,२५	०	१,११,५६,२५	०	१,११,५६,२५
२५२००	व्यवसायहरूलाई सहायता	११,५१,१५	७,००	११,५८,१५	२०,००,००	३१,५८,१५
२५२११	गैह वित्तीय व्यवसायहरूलाई चालु सहायता	१६,००	७,००	२३,००	०	२३,००
२५२१२	गैह वित्तीय व्यवसायहरूलाई पूंजीगत सहायता	११,३५,१५	०	११,३५,१५	२०,००,००	३१,३५,१५
२६२००	सामाजिक सेवा अनुदान	४१,११,५०	०	४१,११,५०	०	४१,११,५०
२६२११	अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	४१,११,५०	०	४१,११,५०	०	४१,११,५०
२६३००	स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान	२४,७९,४९,४९	११,२५,७८,१७	३६,०५,२७,६६	१,८२,३५,०३	३७,८७,६२,६९
२६३११	स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	४,१६,४२,००	३,७७,२६,०३	७,९३,६८,०३	१९,१६,५३	८,१२,८४,५६
२६३१२	स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	४,०७,१०,३७	१,३८,७८,९३	५,४५,८९,३०	०	५,४५,८९,३०
२६३२१	स्थानीय निकाय निशर्त पूंजीगत अनुदान	९,१६,४०,००	०	९,१६,४०,००	०	९,१६,४०,००
२६३२२	स्थानीय निकाय सशर्त पूंजीगत अनुदान	७,३९,५७,१२	६,०९,७३,२१	१३,४९,३०,३३	१,६३,१८,५०	१५,१२,४८,८३
२६४००	सामाजिक सेवा अनुदान	८२,९८,५७,०८	१९,२२,५१,४४	१,०२,२१,०८,५२	७,२५,६९,२२	१,०९,४६,७७,४४
२६४११	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई निशर्त चालु अनुदान	३७,८८,६२,०५	१,००,६४,६५	३८,८९,२६,७०	९,४,८१	३८,९०,२१,५१
२६४१२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई सशर्त चालु अनुदान	२७,९८,५२,३६	८,२५,१६,०४	३६,२३,६८,४०	९१,३२,७२	३७,१५,०१,१२
२६४१३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदान	९०,४७,८४	२६,८३,५२	१,१७,३१,३६	८,३७,३०	१,२५,६८,६६

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२६४२१	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई निसर्त पूँजीगत अनुदान	१०,८३,२९	०	१०,८३,२९	०	१०,८३,२९
२६४२२	सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरुलाई सशर्त पूँजीगत अनुदान	५,२२,८१,३४	१२,३८,७१	५,३५,२०,०५	५७,७०,००	५,९२,९०,०५
२६४२३	अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूँजीगत अनुदान	१०,८७,३०,२०	९,५७,४८,५२	२०,४४,७८,७२	५,६७,३४,३९	२६,१२,१३,११
२७१००	सामाजिक सुरक्षा	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	१२,९९,०५,२०	०	१२,९९,०५,२०
२७१११	सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	१२,९९,०५,२०	०	१२,९९,०५,२०
२७२००	छात्रवृत्ति	८३,३५,९०	१,३०,५२,७६	२,१३,८८,६६	४६,००	२,१४,३४,६६
२७२११	छात्रवृत्ति	८३,३५,९०	१,३०,५२,७६	२,१३,८८,६६	४६,००	२,१४,३४,६६
२७३००	सेवा निवृत्त सुविधाहरु	२७,११,०१,५०	०	२७,११,०१,५०	०	२७,११,०१,५०
२७३११	निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	२६,९१,०१,५०	०	२६,९१,०१,५०	०	२६,९१,०१,५०
२७३१२	उपदान	२०,००,००	०	२०,००,००	०	२०,००,००
२८१००	सम्पत्ती सम्बन्धी खर्च	१,२८,८१	०	१,२८,८१	०	१,२८,८१
२८१४१	जग्गाको भाडा	१,२८,८१	०	१,२८,८१	०	१,२८,८१
२८२००	फिर्ता खर्च	२२,२९,२७	०	२२,२९,२७	०	२२,२९,२७
२८२१२	न्यायिक फिर्ता	१,२९,२७	०	१,२९,२७	०	१,२९,२७
२८२१३	अन्य फिर्ता	२१,००,००	०	२१,००,००	०	२१,००,००
पूँजीगत खर्च		५५,९५,६८,२९	१९,०७,१२,२६	७५,०२,८०,५५	१०,०७,१६,७६	८५,०९,९७,३१
२९१००	जग्गा	२,७८,९३,३४	४५,१५	२,७९,३८,४९	१०,३०,००	२,८९,६८,४९
२९१११	जग्गा खरीद	२,७८,९३,३४	४५,१५	२,७९,३८,४९	१०,३०,००	२,८९,६८,४९
२९२००	भवन	९,०८,७३,०८	१,४८,४५,७०	१०,५७,१८,७८	१२,७७,००	१०,६९,९५,७८
२९२११	भवन खरीद	२५,३०,००	०	२५,३०,००	०	२५,३०,००
२९२२१	भवन निर्माण	८,६१,१५,७७	१,४७,५७,१२	१०,०८,७२,८९	१२,७७,००	१०,२१,४९,८९
२९२३१	पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	२२,२७,३१	८८,५८	२३,१५,८९	०	२३,१५,८९
२९३००	फर्निचर	४४,५२,५७	७,६६,१९	५२,१८,७६	१,४३,७३	५३,६२,४९
२९३११	फर्निचर तथा फिक्चर्स	४४,५२,५७	७,६६,१९	५२,१८,७६	१,४३,७३	५३,६२,४९
२९४००	सवारी साधन	८५,०१,०२	५०,८१,८३	१,३५,८२,८५	१४,८१,४४	१,५०,६४,२९
२९४११	सवारी साधन	८५,०१,०२	५०,८१,८३	१,३५,८२,८५	१४,८१,४४	१,५०,६४,२९
२९५००	मेशिनरी औजार	३,३२,७१,४४	२,२८,६३,३०	५,६१,३४,७४	७५,६४,१९	६,३६,९८,९३
२९५११	मेशिनरी औजार	३,३२,७१,४४	२,२८,६३,३०	५,६१,३४,७४	७५,६४,१९	६,३६,९८,९३
२९६००	सार्वजनिक निर्माण	३४,१६,०२,९५	१२,९६,५२,७८	४७,१२,५५,७३	७,५१,३०,६४	५४,६३,८६,३७
२९६११	सार्वजनिक निर्माण	३२,९३,४४,३२	१२,६६,६१,८४	४५,६०,०६,१६	७,२८,२९,१८	५२,८८,३५,३४
२९६२१	पूँजीगत सुधार खर्च	१,२२,५८,६३	२९,२९,९४	१,५२,४९,५७	२३,०१,४६	१,७५,५१,०३
२९७००	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,८४,९९,८४	१,६४,४६,३१	३,४९,४६,१५	१,३७,६२,१४	४,८७,०८,२९

खर्च शीर्षक नम्बर	खर्च शीर्षकको नाम	नगद			वस्तुगत तथा सोझै भुक्तानी	कुल जम्मा
		नेपाल सरकार	वैदेशिक सहयोग नगद	नगद जम्मा		
२९७११	पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,७४,०९,३४	१,५०,८२,४३	३,२४,९१,७७	१,०२,६२,१४	४,२७,५३,९१
२९७१२	सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	१०,९०,५०	१३,६३,८८	२४,५४,३८	३५,००,००	५९,५४,३८
२९८००	भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	३,४४,७४,०५	६१,००	३,४५,३५,०५	३,२७,६२	३,४८,६२,६७
२९८११	भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	३,४४,७४,०५	६१,००	३,४५,३५,०५	३,२७,६२	३,४८,६२,६७
२९९००	अन्य खर्च	०	९,५०,००	९,५०,००	०	९,५०,००
२९९११	अन्य खर्च	०	९,५०,००	९,५०,००	०	९,५०,००
वित्तीय व्यवस्था		५३,२४,६०,१६	३,४६,५७,६३	५६,७१,१७,७९	२२,०१,१०,१४	७८,७२,२७,९३
३११००	खूद ऋण लगानी	७,८१,०२,६७	३,०६,५७,६३	१०,८७,६०,३०	१९,१५,०१,८८	३०,०२,६२,१८
३११११	संस्थानमा ऋण लगानी	७,८१,०२,६७	३,०६,५७,६३	१०,८७,६०,३०	१९,१५,०१,८८	३०,०२,६२,१८
३१२००	खूद शेयर लगानी	३,९२,५०,००	४०,००,००	४,३२,५०,००	२,८६,०८,२६	७,१८,५८,२६
३१२११	संस्थानमा शेयर लगानी	३,९२,५०,००	४०,००,००	४,३२,५०,००	२,८६,०८,२६	७,१८,५८,२६
३२१००	खूद वैदेशिक ऋण	१६,३४,३६,८८	०	१६,३४,३६,८८	०	१६,३४,३६,८८
३२१११	वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१६,३४,३६,८८	०	१६,३४,३६,८८	०	१६,३४,३६,८८
३२२००	खूद आन्तरिक ऋण	२५,१६,७०,६१	०	२५,१६,७०,६१	०	२५,१६,७०,६१
३२२११	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	२५,१६,७०,६१	०	२५,१६,७०,६१	०	२५,१६,७०,६१
कुल जम्मा		४,०४,००,००,००	६६,८५,०६,४८	४,७०,८५,०६,४८	४६,३८,९३,५२	५,१७,२४,००,००

प्रशासनिक व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -७
(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
राष्ट्र प्रमुख	२४,६१,९४	२४,८१,२२	२४,२३,५६	२४,२३,५६	०	०
राष्ट्रपति	२१,६१,९६	२१,५३,३१	२१,१०,३६	२१,१०,३६	०	०
चालु खर्च	६,१७,०६	६,३२,०१	६,८४,३६	६,८४,३६	०	०
पूँजीगत खर्च	१५,४४,९०	१५,२१,३०	१४,२६,००	१४,२६,००	०	०
उपराष्ट्रपति	२,९९,९८	३,२७,९१	३,१३,२०	३,१३,२०	०	०
चालु खर्च	२,०९,२१	२,५६,४६	२,८७,७०	२,८७,७०	०	०
पूँजीगत खर्च	९०,७७	७१,४५	२५,५०	२५,५०	०	०
संवैधानिक अंगहरु	३,९१,०६,१३	५,२६,१७,९९	६,३२,४७,६९	६,२२,८०,११	९,६७,५८	०
संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	७७,२८,५७	२०,४३,८४	८१,७४,४८	८१,७४,४८	०	०
चालु खर्च	७७,१९,१६	२०,२५,८२	७८,९१,४८	७८,९१,४८	०	०
पूँजीगत खर्च	९,४१	१८,०२	२,८३,००	२,८३,००	०	०
अदालत	१,७६,२४,०३	१,७६,३९,४४	३,३२,०६,६९	३,३२,०६,६९	०	०
चालु खर्च	१,४०,८१,१६	१,४८,६१,५१	२,४०,२६,६९	२,४०,२६,६९	०	०
पूँजीगत खर्च	३५,४२,८७	२७,७७,९३	९१,८०,००	९१,८०,००	०	०
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	११,६७,५९	१५,४९,९६	२७,३८,२१	२७,३८,२१	०	०
चालु खर्च	११,४०,२८	१३,५३,२४	२३,२०,२१	२३,२०,२१	०	०
पूँजीगत खर्च	२७,३१	१,९६,७२	४,१८,००	४,१८,००	०	०
महालेखा परीक्षकको कार्यालय	२१,३४,१८	२६,१३,२०	४४,५९,५६	३४,९१,९८	९,६७,५८	०
चालु खर्च	२०,५१,११	२३,८२,४१	३४,४०,९५	२७,०५,३७	७,३५,५८	०
पूँजीगत खर्च	८३,०७	२,३०,७९	१०,१८,६१	७,८६,६१	२,३२,००	०
लोक सेवा आयोग	३३,०५,८२	३४,६७,७५	३८,६३,७७	३८,६३,७७	०	०
चालु खर्च	२९,९९,४१	३२,२९,३०	३२,२३,७७	३२,२३,७७	०	०
पूँजीगत खर्च	३,०६,४१	२,३८,४५	६,४०,००	६,४०,००	०	०
निर्वाचन आयोग	२९,५२,९४	२,०९,४१,७८	३७,९१,७२	३७,९१,७२	०	०
चालु खर्च	२६,७९,५४	१,३१,५१,०९	३२,७१,७२	३२,७१,७२	०	०
पूँजीगत खर्च	२,७३,४०	७७,९०,६९	५,२०,००	५,२०,००	०	०
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	६,१३,१८	९,०६,१९	११,८६,७१	११,८६,७१	०	०
चालु खर्च	५,८७,३३	८,८६,५१	११,३१,७१	११,३१,७१	०	०
पूँजीगत खर्च	२५,८५	१९,६८	५५,००	५५,००	०	०
महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३३,६२,७७	३२,६५,३१	५५,८५,२४	५५,८५,२४	०	०
चालु खर्च	२६,०३,४७	२६,६४,६९	४३,०९,२४	४३,०९,२४	०	०
पूँजीगत खर्च	७,५९,३०	६,००,६२	१२,७६,००	१२,७६,००	०	०
न्याय परिषद्	२,१७,०५	१,९०,५२	२,४१,३१	२,४१,३१	०	०
चालु खर्च	१,३२,१७	१,३४,९५	२,०६,३१	२,०६,३१	०	०
पूँजीगत खर्च	८४,८८	५५,५७	३५,००	३५,००	०	०
मन्त्रालय	२,६०,२२,५५,५५	२,५९,४०,४५,२६	३,६४,८५,४३,५०	२,७७,१८,७८,८५	६६,८२,८१,४७	२०,८३,८३,१८
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,४२,३९,४३	४,५२,८९,४०	५,०७,८६,४५	१,०४,५१,७५	४,०३,३४,७०	०
चालु खर्च	३,३९,१३,३५	३,८१,८६,५३	३,६६,०९,८८	६४,३०,७५	३,०१,७९,१३	०
पूँजीगत खर्च	३,२६,०८	७१,०२,८७	१,४१,७६,५७	४०,२१,००	१,०१,५५,५७	०
अर्थ मन्त्रालय	४,७२,००,२९	३,८३,२७,७७	७,१०,४९,९०	६,१७,२३,२६	९३,२६,६४	०
चालु खर्च	३,२९,४१,९६	३,४०,४१,०९	६,०९,७८,८८	५,६०,८६,७४	४८,९२,१४	०
पूँजीगत खर्च	५२,७६,२३	४२,८६,६८	१,००,७१,०२	५४,३६,५२	४४,३४,५०	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
वित्तीय व्यवस्था	८९,८२,१०	०	०	०	०	०
उद्योग मन्त्रालय	१,३१,५०,००	१,३९,७६,६०	३,२४,८६,७७	३,०१,१०,५९	२३,७६,१८	०
चालु खर्च	८०,१२,२२	१,०१,२२,३४	१,६५,६३,५०	१,४५,१४,९४	२०,४८,५६	०
पूँजीगत खर्च	५१,३७,७८	३८,५४,२६	१,५९,२३,२७	१,५५,९५,६५	३,२७,६२	०
उर्जा मन्त्रालय	६१,३०,५४	५९,४५,४९	१,६६,६२,१७	१,२६,७४,१२	३३,८८,०५	६,००,००
चालु खर्च	४६,९९,२३	३९,४७,७४	६६,१०,९८	६६,१०,९८	०	०
पूँजीगत खर्च	१४,३१,३१	१९,९७,७५	१,००,५१,१९	६०,६३,१४	३३,८८,०५	६,००,००
कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	७,३०,४८	८,२८,१५	१३,१८,१०	१३,१८,१०	०	०
चालु खर्च	६,४०,८९	७,२४,८२	११,९३,५०	११,९३,५०	०	०
पूँजीगत खर्च	८९,५९	१,०३,३३	१,२४,६०	१,२४,६०	०	०
कृषि विकास मन्त्रालय	१०,२९,९३,१४	११,७९,९०,६७	२१,४०,३१,२७	१६,७२,९९,३९	४,२९,०१,६०	३८,३०,२८
चालु खर्च	९,५२,८४,००	११,०१,८९,३५	१८,६७,११,१०	१५,१०,५९,७८	३,२१,५१,९९	३४,९९,३३
पूँजीगत खर्च	७७,०९,१४	७८,०९,३२	२,७३,२०,१७	१,६२,३९,६१	१,०७,४९,६१	३,३०,९५
गृह मन्त्रालय	२५,९०,१०,१७	२३,४६,२१,८०	३५,५६,४३,२५	३५,०१,४३,२५	५५,००,००	०
चालु खर्च	२३,९९,४६,३५	२१,९९,४६,७१	३२,१६,३९,५७	३२,१६,३९,५७	७,००,००	०
पूँजीगत खर्च	१,९०,६३,८२	१,४६,७५,०९	३,४०,०३,६८	३,९९,०३,६८	४८,००,००	०
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१,६९,७४,५६	२,२८,८९,९९	२,८४,१४,७८	२,७२,९८,५४	११,१६,२४	०
चालु खर्च	१,१५,९२,८८	१,९१,८९,९३	२,२१,६२,०८	२,११,३०,८४	१०,३१,२४	०
पूँजीगत खर्च	४९,८२,७८	३३,८५,८२	६२,५२,७०	६१,६७,७०	८५,००	०
वित्तीय व्यवस्था	३,९८,९०	३,१४,२४	०	०	०	०
परराष्ट्र मन्त्रालय	२,१६,१३,६५	२,१९,५२,१८	२,६५,३२,७०	२,६५,३२,७०	०	०
चालु खर्च	२,०४,३२,५३	२,०५,०७,३५	२,२७,६१,७७	२,२७,६१,७७	०	०
पूँजीगत खर्च	११,८१,१२	१४,४४,८३	३७,७०,९३	३७,७०,९३	०	०
बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	४,८५,३५,१९	४,८७,९२,६३	८,६३,४९,५५	६,७७,६७,१७	१,८२,५२,८४	३,२९,५४
चालु खर्च	३,८२,३२,६३	३,७५,७२,००	५,७१,९३,५१	५,३८,००,८३	३२,३१,६४	१,६१,०४
पूँजीगत खर्च	१,०३,०२,५६	१,१२,२०,६३	२,९१,५६,०४	१,३९,६६,३४	१,५०,२१,२०	१,६८,५०
बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९०,९२,३४	१,३०,७८,१५	१,२७,३४,१५	८६,८४,१५	४०,५०,००	०
चालु खर्च	८९,९४,१७	१,२७,५२,६४	१,०५,६१,८५	८५,६१,८५	२०,००,००	०
पूँजीगत खर्च	९८,१७	३,२४,५१	२१,७२,३०	१,२२,३०	२०,५०,००	०
विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	२,१५,४०,२८	२,९१,२४,१९	५,६४,०९,५८	२,५४,९६,९१	२,७७,५०,८७	३०,६१,८०
चालु खर्च	१,९२,२६,४२	२,६२,२९,०४	४,९४,६३,३१	२,१९,५३,७८	२,७५,०९,४३	०
पूँजीगत खर्च	२३,१३,८६	२९,९५,१५	६९,४६,३७	३६,४३,१३	२,४१,४४	३०,६१,८०
विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	२,०९,२४	०	०	०	०	०
चालु खर्च	१,९३,९१	०	०	०	०	०
पूँजीगत खर्च	१५,३३	०	०	०	०	०
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१,९८,३०,७४	१,८८,३२,४५	३,१०,४५,९३	३,१०,४५,९३	०	०
चालु खर्च	१,५४,६९,४८	१,४९,१८,०६	२,५५,७२,६८	२,५५,७२,६८	०	०
पूँजीगत खर्च	४३,६१,२६	३९,१४,३९	५४,७३,२५	५४,७३,२५	०	०
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	२४,६२,७९,१२	२५,०५,८१,३७	३५,२७,६७,९६	२२,२४,८९,१२	६,११,७५,००	६,९१,०३,८४
चालु खर्च	३,६३,७५,७०	३,२६,०९,५१	५,२७,८३,३२	५,०६,४३,६५	२१,३९,६७	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पूँजीगत खर्च	२०,९९,०३,४२	२१,७९,७१,८६	२९,९९,८४,६४	१७,१८,४५,४७	५,९०,३५,३३	६,९९,०३,८४
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,०४,०२,३९	९५,१३,७०	१,५८,४६,६६	१,४५,२७,०५	१३,१९,६१	०
चालु खर्च	८९,६६,८४	८४,०५,७३	१,४४,७२,२५	१,३१,५७,३२	१३,१४,९३	०
पूँजीगत खर्च	१४,३५,५५	११,०७,९७	१३,७४,४१	१३,६९,७३	४,६८	०
युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	८६,८३,९४	६६,२४,५०	१,२६,५७,६७	१,२५,०७,६७	१,५०,००	०
चालु खर्च	८१,८४,९८	६६,१६,८९	१,२६,०२,६७	१,२४,५२,६७	१,५०,००	०
पूँजीगत खर्च	४,९८,९६	७,०७,६१	४,५५,००	४,५५,००	०	०
रक्षा मन्त्रालय	२२,६२,९९,५३	२०,७८,०८,०६	२७,५७,६५,४३	२७,५७,६५,४३	०	०
चालु खर्च	२१,०१,०७,०६	१८,५०,७५,७१	२५,५३,७१,४३	२५,५३,७१,४३	०	०
पूँजीगत खर्च	१,६१,९२,४७	२,२७,३२,३५	२,०३,९४,००	२,०३,९४,००	०	०
शहरी विकास मन्त्रालय	८,२७,२८,२३	९,९८,६८,८९	१८,२७,३१,१०	९,९२,६२,६४	२,५३,७३,२५	५,८०,९५,२१
चालु खर्च	३,२८,३४,०३	५,२३,१६,४९	१०,३३,३१,७१	३,९१,२१,६९	९,४,८०,७२	५,४७,२९,३०
पूँजीगत खर्च	४,९८,९४,२०	४,७५,५२,४०	७,९३,९९,३९	६,०१,४०,९५	१,५८,९२,५३	३३,६५,९१
शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	११,६२,६६,९०	१२,६१,००,८५	४,७९,९७,२८	२,५७,७६,८८	२,२२,२०,४०	०
चालु खर्च	१०,४५,३२,८६	११,६८,३५,४३	३,४५,४०,००	१,३२,९२,६०	२,१२,४७,४०	०
पूँजीगत खर्च	१,१७,३४,०४	९२,६५,४२	१,३४,५७,२८	१,२४,८४,२८	९,७३,००	०
शिक्षा मन्त्रालय	६२,०५,३०,१६	६०,१३,५१,०५	८०,९५,८०,८०	६३,०२,१६,००	१७,४६,०५,६७	४७,५९,१३
चालु खर्च	६१,९१,४२,०७	५९,९९,४१,१०	८०,७४,४०,५६	६२,९६,६०,४२	१७,३०,३१,०१	४७,५९,१३
पूँजीगत खर्च	१,१४,८८,०९	१४,०९,१०	२,२१,४०,२४	५,५५,५८	१,५४,७४,६६	०
सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	५६,००,५९	७३,२६,७१	९५,६०,७३	७१,२७,५५	०	२४,३३,१८
चालु खर्च	४९,६२,७५	६८,२९,५०	८६,२२,१८	६२,४७,८०	०	२३,७४,३८
पूँजीगत खर्च	६,३७,८४	४,९७,२१	९,३८,५५	८,७९,७५	०	५,८८,८०
संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	४,३१,२९	०	०	०	०	०
चालु खर्च	४,२२,०६	०	०	०	०	०
पूँजीगत खर्च	९,२३	०	०	०	०	०
सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	५२,७९,३०	४८,४३,४०	७७,१४,३०	७७,१४,३०	०	०
चालु खर्च	५१,१५,१७	४५,६७,२८	७३,७७,९०	७३,७७,९०	०	०
पूँजीगत खर्च	१,६४,१३	२,७६,१२	३,३६,४०	३,३६,४०	०	०
सिंचाइ मन्त्रालय	९,०९,७९,०९	९,२३,०५,१७	१२,५६,५५,४६	८,३३,१५,३२	२,४१,४०,३५	१,८१,९९,७९
चालु खर्च	८४,२८,४४	७६,०५,३१	१,१६,१७,४०	१,०२,५८,९०	१३,५८,५०	०
पूँजीगत खर्च	८,२५,५०,६५	८,४७,००,८६	११,४०,३८,०६	७,३०,५६,४२	२,२७,८१,८५	१,८१,९९,७९
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	२,७७,६८,९३	२,६०,५१,९४	३,८७,९३,५०	३,५३,८२,७३	३,४०,७७	०
चालु खर्च	२,६६,२६,९८	२,३६,४१,२४	३,२५,९५,९२	३,२१,६९,८७	४,२६,०५	०
पूँजीगत खर्च	११,४१,९५	२४,१०,७०	६१,९७,५८	३२,१२,८६	२९,८४,७२	०
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३४,६९,४७,४४	३४,४५,७५,०५	४६,५४,२८,११	३२,३१,८७,३६	१०,६७,७०,३४	३,५४,७०,४१
चालु खर्च	३१,१५,१०,६५	३१,२४,७५,२३	४२,९९,६४,४८	३०,९९,९९,३१	८,५१,२७,५८	३,४५,३७,५९
पूँजीगत खर्च	३,५४,३६,७९	३,२०,९९,८२	३,५७,६३,६३	१,३१,८८,०५	२,१६,४२,७६	९,३२,८२
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२०,२४,०३,२३	१९,६०,७०,२४	३०,४३,२१,९६	२०,१३,४७,४८	९,०४,६४,४८	१,२५,००,००

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
चालु खर्च	१६,९७,०३,५९	१७,०७,२९,५९	२५,२५,५२,९२	१६,८३,३४,४६	८,२९,०७,६६	२९,९०,००
पूँजीगत खर्च	३,२६,९९,६४	२,५३,४०,७३	५,९७,६९,८४	३,३०,२३,०२	८३,५६,८२	९,०३,९०,००
श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	४९,६९,५८	३७,४२,६५	८४,०६,७९	५३,६७,५८	३०,३९,९३	०
चालु खर्च	३९,३२,०२	३५,९६,९५	६८,२२,०९	४२,३०,०३	२५,९२,०६	०
पूँजीगत खर्च	२,३७,५६	२,२६,५०	९५,८४,६२	९९,३७,५५	४,४७,०७	०
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	६२,३५,७८	५६,३२,२९	७८,५९,२३	७२,३५,८८	६,९५,३५	०
चालु खर्च	५५,३५,५६	५९,५९,९०	६२,७३,३६	५६,९६,२९	५,७७,९५	०
पूँजीगत खर्च	७,००,२२	४,७२,३९	९५,७७,८७	९५,३९,६७	३८,२०	०
अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था तथा ऋण भुक्तानी	५८,५३,९४,८८	७२,२३,०९,२४	९७,३७,६९,९८	७९,८९,९४,२९	२,६९,९९,९८	२२,८६,५५,७९
अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	२३,२९,९३,९८	२२,५७,०३,३७	३६,३९,४४,४९	९०,८३,७६,६४	२,६९,९९,९८	२२,८६,५५,७९
वित्तीय व्यवस्था	२३,२९,९३,९८	२२,५७,०३,३७	३६,३९,४४,४९	९०,८३,७६,६४	२,६९,९९,९८	२२,८६,५५,७९
अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	९८,९५,६७,९६	३९,७७,५२,०२	३९,३३,३२,८२	३९,३३,३२,८२	०	०
चालु खर्च	९२,३२,९९,६०	९०,७६,९८,५२	९४,९६,६२,२९	९४,९६,६२,२९	०	०
वित्तीय व्यवस्था	६,६२,६८,३६	२९,००,५३,५०	२५,९६,७०,६९	२५,९६,७०,६९	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	९२,८०,९९,०६	९४,३३,४९,२६	९७,३४,५६,७८	९७,३४,५६,७८	०	०
चालु खर्च	२,४९,३६,५०	२,४९,४३,७२	३,५९,२९,६६	३,५९,२९,६६	०	०
वित्तीय व्यवस्था	९०,३९,५४,५६	९९,८४,०५,५४	९३,७५,३५,९२	९३,७५,३५,९२	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	३,५५,४९,८८	३,५५,०४,५९	४,३८,२७,९७	४,३८,२७,९७	०	०
चालु खर्च	४९,७२,९७	५४,५३,००	८९,५०,९८	८९,५०,९८	०	०
वित्तीय व्यवस्था	३,९३,६९,७९	३,००,५९,५९	३,४८,७७,७९	३,४८,७७,७९	०	०
अर्थ बजेट	९६,२४,५६,३५	३२,९८,०९,५७	४८,४४,२३,२७	४८,४४,२३,२७	०	०
अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	९४,८५,८७,७७	२९,३८,३५,९३	३९,६३,८९,५०	३९,६३,८९,५०	०	०
चालु खर्च	९४,८५,८७,७७	२९,३८,३५,९३	३९,६३,८९,५०	३९,६३,८९,५०	०	०
अर्थ मन्त्रालय - विविध	९,३८,६८,५८	३,५९,७३,६४	९६,८०,४९,७७	९६,८०,४९,७७	०	०
चालु खर्च	९,३८,६८,५८	२,३६,७६,९०	९२,६३,६५,९७	९२,६३,६५,९७	०	०
पूँजीगत खर्च	२,४५,२३	९,२२,९६,७४	४,९६,७६,६०	४,९६,७६,६०	०	०
जम्मा खर्च	३,३९,९६,७४,८५	३,७०,९२,६३,२८	५,९७,२४,००,००	४,०४,००,००,००	६९,५३,६९,०३	४३,७०,३८,९७

खर्च शीर्षकगत व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची - द
(रु. हजारमा)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
चालु खर्च	२,४३,४६,००,७७	२,५८,१०,३७,६४	३,५३,४१,७४,७६	२,९४,७९,७१,५५	४८,४०,३२,४४	१०,२१,७०,७७
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	६५,९६,५५,३०	६९,१३,१२,९३	९०,१३,८५,१९	८९,८१,३९,०४	३२,४०,४२	५,७३
२११०० पारिश्रमिक / सुविधा	६५,९६,५५,३०	६९,१३,१२,९३	९०,१३,८५,१९	८९,८१,३९,०४	३२,४०,४२	५,७३
२१११० नगदमा दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	५२,५८,५६,२५	५४,६१,१४,२८	७२,५२,४०,८४	७२,१९,९६,४३	३२,३८,६८	५,७३
२११११ तलब	४८,६६,६२,५८	५०,९९,५१,२८	६५,३८,८८,२३	६५,११,००,१५	२७,८८,०८	०
२१११२ स्थानीय भत्ता	१६,९७,७३	२८,१०,३४	१,२९,१९,४९	१,२८,४०,२४	७९,२५	०
२१११३ महंगी भत्ता	०	०	२,५६,०७,८२	२,५६,०७,८२	०	०
२१११४ फिल्ड भत्ता	८,८१	१,०४,२४	६,८६,१४	४,३६,७५	२,४९,३९	०
२१११९ अन्य भत्ता	३,७४,८७,१३	३,३२,४८,४२	३,२१,३९,१६	३,२०,११,४७	१,२१,९६	५,७३
२११२० जिन्सी वा जिन्सी बापत दिइने पारिश्रमिक र सुविधा	१३,३७,९९,०५	१४,५१,९८,६५	१७,६१,४४,३५	१७,६१,४२,६१	१,७४	०
२११२१ पाशाक	२,०८,८६,१४	२,१३,०३,६१	२,६७,३५,८३	२,६७,३४,०९	१,७४	०
२११२२ खाद्यान	९,१७,२१,६५	९,६९,०६,७२	११,४९,२१,४३	११,४९,२१,४३	०	०
२११२३ औषधी उपचार खर्च	२,११,९१,२६	२,६९,८८,३२	३,४४,८७,०९	३,४४,८७,०९	०	०
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	२३,७५,१०,०४	२७,७५,९९,९३	५२,२७,४७,२४	३६,२७,४४,८०	१५,३०,९४,६७	६८,९७,७७
२२१०० सेवा महसुल तथा भाडा	३,०६,९५,६५	२,५९,३३,२९	२,९४,७१,६८	२,८४,२९,०५	९,३८,३१	१,०४,३२
२२११० सेवा महसुल	२,०३,२६,२७	१,४६,३३,४५	१,६९,३३,९६	१,६३,६१,०१	५,०३,२१	६९,७४
२२१११ पानी तथा बिजुली	१,६०,७५,८६	९३,८०,२१	१,१२,३३,९४	१,१०,९२,८९	१,१५,१४	२५,९१
२२११२ संचार महसुल	४२,५०,४१	५२,५३,२४	५७,००,०२	५२,६८,१२	३,८८,०७	४३,८३
२२१२० भाडा	१,०३,६९,३८	१,१२,९९,८४	१,२५,३७,७२	१,२०,६८,०४	४,३५,१०	३४,५८
२२१२१ घर भाडा	९४,५२,०६	९९,७०,४१	१,१२,३८,१५	१,०९,७७,८८	२,३४,५४	२५,७३
२२१२२ अन्य भाडा	९,१७,३२	१३,२९,४३	१२,९९,५७	१०,९०,१६	२,००,५६	८,८५
२२२०० पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च	२,०९,१०,९२	२,५२,७३,६२	२,७१,३७,११	२,५२,६६,९३	१७,०२,९६	१,६७,२२
२२२१० पूँजीगत सम्पत्तिको संचालन र सम्भार खर्च	२,०९,१०,९२	२,५२,७३,६२	२,७१,३७,११	२,५२,६६,९३	१७,०२,९६	१,६७,२२
२२२११ इन्धन	१,२६,६९,७६	१,५५,७९,९०	१,५८,५२,४६	१,४८,७५,६३	८,८५,४६	९१,३७
२२२१२ संचालन तथा मर्मत संभार	८२,३६,८३	९२,९३,६९	९७,४२,४८	८८,६३,८८	८,०२,७५	७५,८५
२२२१३ बिमा	४,३३	४,००,०३	१५,४२,१७	१५,२७,४२	१४,७५	०
२२३०० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२,४०,२१,८१	२,६४,४८,७६	३,०४,८१,१८	२,७५,७८,८८	२७,९०,३२	१,११,९८
२२३१० कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	२,३३,४४,८६	२,५९,११,११	२,९५,३०,८४	२,६६,४०,४९	२७,८०,६२	१,०९,७३
२२३११ कार्यालय सम्बन्धी खर्च	२,२९,९८,३८	२,५३,९६,४९	२,७६,५८,६६	२,४८,११,९८	२७,५०,५६	९६,१२
२२३१२ पशुपंक्षीहरूको आहार	१,७५	१३,३५	७,१५,२८	७,१५,२८	०	०
२२३१३ पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२,९४,६०	१,११,१२	१,६९,७६	१,६९,०४	८,७२	०
२२३१४ इन्धन - अन्य प्रयोजन	५०,१३	३,९०,१५	९,८७,१४	९,५२,१९	२,१३,४४	१३,६१
२२३२० निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको संभार खर्च	६,७६,९५	५,३७,६५	९,५०,३४	९,३८,३९	९,७०	२,२५
२२३२१ निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	६,७६,९५	५,३७,६५	९,५०,३४	९,३८,३९	९,७०	२,२५
२२४०० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	१,८६,५६,१०	२,७४,०७,३६	४,९८,९५,१५	२,०२,०७,५३	२,७७,७५,०९	१९,१२,५३
२२४१० परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	१,८६,५६,१०	२,७४,०७,३६	४,९८,९५,१५	२,०२,०७,५३	२,७७,७५,०९	१९,१२,५३
२२४११ सेवा र परामर्श खर्च	१,७६,९१,३७	२,४८,९१,४२	४,१२,१९,३४	१,२६,२८,१३	२,६७,११,५७	१८,७९,६४
२२४१२ अन्य सेवा शुल्क	९,६४,७३	२५,१५,९४	८६,७५,८१	७५,७९,४०	१०,६३,५२	३२,८९

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२२५०० कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	११,८८,९१,२०	११,६१,०२,४८	२०,७८,८६,७३	९,०८,५२,२५	११,२७,१२,४७	४३,२२,०१
२२५१० तालिम तथा गोष्ठी	२२,९५,९३	८०,९६,८४	१०,८२,७८,९६	३,८५,६४,४१	६,६७,१५,८०	२९,९८,७५
२२५११ कर्मचारी तालिम	२०,२३,५८	३१,२०,४४	६५,९८,७२	५१,०१,२८	१४,७९,७५	१७,६९
२२५१२ सीप विकास तथा जनचेतना तालिम तथा गोष्ठी सम्बन्धी खर्चहरू	२,७२,३५	४९,७६,४०	१०,१६,८०,२४	३,३४,६३,१३	६,५२,३६,०५	२९,८१,०६
२२५२० उत्पादन सामग्री, सेवा तथा अन्य कार्यक्रम खर्च	८,२३,२८,८१	७,६९,९३,४१	६,२८,३९,९६	४,३१,८२,३५	१,८३,४३,०५	१३,१४,५६
२२५२१ उत्पादन सामग्री / सेवा	३२,७७,४५	२८,०१,४३	४९,४४,६१	४३,८१,९७	२,९८,१७	२,६४,४७
२२५२२ कार्यक्रम खर्च	७,९०,५१,३६	७,४१,९१,९८	५,७८,९५,३५	३,८८,००,३८	१,८०,४४,८८	१०,५०,०९
२२५३० औषधी खर्च	३,४२,६६,४६	३,१०,१२,२३	३,६७,६७,८१	९१,०५,४९	२,७६,५३,६२	८,७०
२२५३१ औषधी खरीद	३,४२,६६,४६	३,१०,१२,२३	३,६७,६७,८१	९१,०५,४९	२,७६,५३,६२	८,७०
२२६०० अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,७४,३०,९३	१,९०,३४,४२	२,०६,४६,२६	१,७१,६९,८६	३२,३०,५४	२,४५,८६
२२६१० अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,७४,३०,९३	१,९०,३४,४२	२,०६,४६,२६	१,७१,६९,८६	३२,३०,५४	२,४५,८६
२२६११ अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१,२४,९०,६४	१,२५,३१,८६	१,२६,३६,६०	१,०४,६८,३८	१९,५२,१६	२,१६,०६
२२६१२ भ्रमण खर्च	४६,०४,६३	६०,४८,४१	७४,८८,४१	६१,८०,२३	१२,७८,३८	२९,८०
२२६१३ विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	३,३५,६६	४,०५,९८	४,४५,००	४,४५,००	०	०
२२६१४ अन्य भ्रमण खर्च	०	४८,१७	७६,२५	७६,२५	०	०
२२७०० विविध खर्च	६९,०३,४३	१,७३,४४,७२	६४,५५,१०	६०,९७,७६	३,२३,४९	३३,८५
२२७१० विविध खर्च	६९,०३,४३	१,७३,४४,७२	६४,५५,१०	६०,९७,७६	३,२३,४९	३३,८५
२२७११ विविध खर्च	६९,०३,४३	१,७३,४४,७२	६४,५५,१०	६०,९७,७६	३,२३,४९	३३,८५
२२९०० भैपरि आउने - चालु खर्च	०	२,००,५४,२८	१५,०७,७४,०३	१४,७१,५२,५४	३६,२१,४९	०
२२९१० भैपरि आउने - चालु खर्च	०	२,००,५४,२८	१५,०७,७४,०३	१४,७१,५२,५४	३६,२१,४९	०
२२९११ भैपरि आउने - चालु खर्च	०	२,००,५४,२८	१५,०७,७४,०३	१४,७१,५२,५४	३६,२१,४९	०
२४००० व्याज र सेवा खर्च	१५,१६,०८,२७	१३,८०,९५,२४	१८,५७,१४,९७	१८,५७,१४,९७	०	०
२४१०० वैदेशिक ऋणको व्याज	२,८३,०८,६७	३,०३,९६,७२	४,४०,५२,७६	४,४०,५२,७६	०	०
२४११० वैदेशिक ऋणको व्याज	२,८३,०८,६७	३,०३,९६,७२	४,४०,५२,७६	४,४०,५२,७६	०	०
२४१११ वैदेशिक ऋणको व्याज	२,८३,०८,६७	३,०३,९६,७२	४,४०,५२,७६	४,४०,५२,७६	०	०
२४२०० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	१२,३२,९९,६०	१०,७६,९८,५२	१४,१६,६२,२१	१४,१६,६२,२१	०	०
२४२१० आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	१२,३२,९९,६०	१०,७६,९८,५२	१४,१६,६२,२१	१४,१६,६२,२१	०	०
२४२११ आन्तरिक ऋणको व्याज	१२,३२,९९,६०	१०,७६,९८,५२	१४,१६,६२,२१	१४,१६,६२,२१	०	०
२५००० सहायता (सन्सीडी)	४,६४,०४,५९	४,६३,४०,४७	२,१९,७५,९९	१,६३,६८,९९	५६,०७,००	०
२५१०० सार्वजनिक संस्थानहरूलाई सहायता	९१,४०,७९	१,१०,३६,३६	१,८८,१७,८४	१,५२,१७,८४	३६,००,००	०
२५११० गैह्र वित्तीय संस्थानहरूलाई सहायता	९१,४०,७९	१,१०,३६,३६	१,८८,१७,८४	१,५२,१७,८४	३६,००,००	०
२५१११ गैह्र वित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	६८,८०,६८	९४,०४,७२	७६,६१,५९	४०,६१,५९	३६,००,००	०
२५११२ गैह्र वित्तीय संस्थानहरूलाई पूंजीगत सहायता	२२,६०,११	१६,२२,५०	११,५६,२५	१,११,५६,२५	०	०
२५१२० वित्तीय संस्थानहरूलाई सहायता	०	९,१४	०	०	०	०
२५१२१ वित्तीय संस्थान चालु सहायता	०	९,१४	०	०	०	०
२५२०० व्यवसायहरूलाई सहायता	३,७२,६३,८०	३,५३,०४,११	३१,५८,१५	११,५१,१५	२०,०७,००	०
२५२१० गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई सहायता	३,७२,६३,८०	३,५३,०४,११	३१,५८,१५	११,५१,१५	२०,०७,००	०
२५२११ गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई चालु सहायता	२०,००	१४,१२	२३,००	१६,००	७,००	०
२५२१२ गैह्र वित्तीय व्यवसायहरूलाई पूंजीगत सहायता	३,७२,४३,८०	३,५२,८९,९९	३१,३५,१५	११,३५,१५	२०,००,००	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत			
				नेपाल सरकार	वैदेशिक		
					अनुदान	ऋण	
२६००० अनुदान (ग्रान्ट्स)	१,०३,६७,९९,९६	१,०५,१०,७१,६६	१,४७,७५,५१,९३	१,०८,१९,१८,०७	३०,०३,६६,५९	९,५२,६७,२७	
२६२०० सामाजिक सेवा अनुदान	०	१,०९	४१,११,५०	४१,११,५०	०	०	
२६२१० अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	०	१,०९	४१,११,५०	४१,११,५०	०	०	
२६२११ अन्तराष्ट्रिय सदस्यता शुल्क तथा सहयोग	०	१,०९	४१,११,५०	४१,११,५०	०	०	
२६३०० स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान	२६,२२,०४,४७	२४,६४,४७,६६	३७,८७,६२,६९	२४,७९,४९,४९	८,०८,१२,१९	५,००,०१,०१	
२६३१० स्थानीय निकाय चालु अनुदान	७,५९,१९,६९	८,१८,१५,५४	१३,५८,७३,८६	८,२३,५२,३७	५,१०,७२,०९	२४,४९,४०	
२६३११ स्थानीय निकाय निशर्त चालु अनुदान	३,५७,८९,३५	३,७०,४०,२४	८,१२,८४,५६	४,१६,४२,००	३,९६,४२,५६	०	
२६३१२ स्थानीय निकाय सशर्त चालु अनुदान	४,०१,३८,३४	४,४७,७५,३०	५,४६,८९,३०	४,०७,१०,३७	१,१४,२९,५३	२४,४९,४०	
२६३२० स्थानीय निकाय पूंजीगत अनुदान	१८,६२,८४,७८	१६,४६,३२,१२	२४,२८,८८,८३	१६,५५,९७,१२	२,९७,४०,१०	४,७५,५१,६१	
२६३२१ स्थानीय निकाय निशर्त पूंजीगत अनुदान	१०,३४,१८,०७	६,१७,९०,०६	९,१६,४०,००	९,१६,४०,००	०	०	
२६३२२ स्थानीय निकाय सशर्त पूंजीगत अनुदान	८,२८,६६,७१	१०,२८,४२,०६	१५,१२,४८,८३	७,३९,५७,१२	२,९७,४०,१०	४,७५,५१,६१	
२६४०० सामाजिक सेवा अनुदान	७७,४५,९४,६९	८०,४६,२२,९१	१,०९,४६,७७,७४	८२,९८,५७,०८	२१,९५,५४,४०	४,५२,६६,२६	
२६४१० चालु अनुदान	६०,३२,४४,३४	६०,९३,७१,९०	७७,३०,९१,२९	६६,७७,६२,२५	९,९४,९४,८७	५,८३,१७	
२६४११ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई निशर्त चालु अनुदान	३१,५५,८५,५७	३१,६७,८८,९५	३८,९०,२१,५१	३७,८८,६२,०५	९२,६४,४६	८,९५,००	
२६४१२ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई सशर्त चालु अनुदान	२८,७५,०४,७३	२८,९२,२१,५०	३७,१५,०१,१२	२७,९८,५२,३६	८,७१,८५,५०	४४,६३,२६	
२६४१३ अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई चालु अनुदान	१,५५,०४	३३,६१,४५	१,२५,६८,६६	९०,४७,८४	३०,४४,९१	४,७५,९१	
२६४२० पूंजीगत अनुदान	१७,१३,५०,३५	१९,५२,५१,०१	३२,१५,८६,४५	१६,२०,९४,८३	१२,००,५९,५३	३,९४,३२,०९	
२६४२१ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई निशर्त पूंजीगत अनुदान	१२,१४,२५	७,९६,६८	१०,८३,२९	१०,८३,२९	०	०	
२६४२२ सरकारी निकाय,समिति एवं बोर्डहरूलाई सशर्त पूंजीगत अनुदान	१,०८,००	५७,९३,३०	५,९२,९०,०५	५,२२,८१,३४	६९,४६,८०	६९,९१	
२६४२३ अन्य संस्था तथा व्यक्तिलाई पूंजीगत अनुदान	१७,००,२८,१०	१८,८६,६१,०३	२६,१२,९३,११	१०,८७,३०,२०	११,३१,१२,७३	३,९३,७०,१८	
२७००० सामाजिक सुरक्षा	३०,१४,०२,८१	३७,४३,३८,१०	४२,२४,४१,३६	४०,०७,१७,६०	२,१७,२३,७६	०	
२७१०० सामाजिक सुरक्षा	९,६१,८९,४२	११,३१,३५,२८	१२,९९,०५,२०	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	०	
२७११० सामाजिक सुरक्षा	९,६१,८९,४२	११,३१,३५,२८	१२,९९,०५,२०	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	०	
२७१११ सामाजिक सुरक्षा - सशर्त	९,६१,८९,४२	११,३१,३५,२८	१२,९९,०५,२०	१२,१२,८०,२०	८६,२५,००	०	
२७२०० छात्रवृत्ति	१,९७,१५,००	१,९५,२७,०८	२,१४,३४,६६	८३,३५,९०	१,३०,९८,७६	०	
२७२१० छात्रवृत्ति	१,९७,१५,००	१,९५,२७,०८	२,१४,३४,६६	८३,३५,९०	१,३०,९८,७६	०	
२७२११ छात्रवृत्ति	१,९७,१५,००	१,९५,२७,०८	२,१४,३४,६६	८३,३५,९०	१,३०,९८,७६	०	
२७३०० सेवा निवृत्त सुविधाहरू	१८,५४,९८,३९	२४,१६,७५,७४	२७,११,०१,५०	२७,११,०१,५०	०	०	
२७३१० सेवा निवृत्त सुविधाहरू	१८,५४,९८,३९	२४,१६,७५,७४	२७,११,०१,५०	२७,११,०१,५०	०	०	
२७३११ निवृत्तिभरण तथा अशक्त वृत्ति	१७,५७,०८,१४	२२,६३,९०,४०	२६,९१,०१,५०	२६,९१,०१,५०	०	०	
२७३१२ उपदान	४,१६,९२	१२,०९,२५	२०,००,००	२०,००,००	०	०	
२७३१३ सेवा निवृत्तको संचित विदा	३८,२८,६४	५९,१५,७८	०	०	०	०	
२७३१४ सेवा निवृत्तको औषधी उपचार	५५,४५,०३	८१,५९,८५	०	०	०	०	
२७३१५ मृत कर्मचारीको सुविधा तथा सहायता	४६	४६	०	०	०	०	
२८००० अन्य खर्च	१२,१९,९०	२२,७९,३१	२३,५८,०८	२३,५८,०८	०	०	
२८१०० सम्पत्ती सम्बन्धी खर्च	९७,३९	४,४३,८१	१,२८,८१	१,२८,८१	०	०	
२८१४० जग्गाको भाडा	९७,३९	४,४३,८१	१,२८,८१	१,२८,८१	०	०	
२८१४१ जग्गाको भाडा	९७,३९	४,४३,८१	१,२८,८१	१,२८,८१	०	०	

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२८२०० फिर्ता खर्च	११,२२,५१	१८,३५,५०	२२,२९,२७	२२,२९,२७	०	०
२८२१० फिर्ता खर्च	११,२२,५१	१८,३५,५०	२२,२९,२७	२२,२९,२७	०	०
२८२११ राजस्व फिर्ता	६,१७	२८,९४	०	०	०	०
२८२१२ न्यायिक फिर्ता	३३,९०	९१,४०	१,२९,२७	१,२९,२७	०	०
२८२१३ अन्य फिर्ता	१०,८२,४४	१७,१५,१६	२१,००,००	२१,००,००	०	०
पूँजीगत खर्च	५१,३९,०७,१७	५३,५६,९७,४०	८५,०९,९७,३१	५५,९५,६८,२९	१८,५२,१६,६१	१०,६२,१२,४१
२९००० पूँजीगत खर्च	५१,३९,०७,१७	५३,५६,९७,४०	८५,०९,९७,३१	५५,९५,६८,२९	१८,५२,१६,६१	१०,६२,१२,४१
२९१०० जग्गा	३,५६,५७,७३	३,०७,२६,८०	२,८९,६८,४९	२,७८,९३,३४	१०,७५,१५	०
२९११० जग्गा खरीद	३,५६,५७,७३	३,०७,२६,८०	२,८९,६८,४९	२,७८,९३,३४	१०,७५,१५	०
२९१११ जग्गा खरीद	३,५६,५७,७३	३,०७,२६,८०	२,८९,६८,४९	२,७८,९३,३४	१०,७५,१५	०
२९२०० भवन	७,३६,१७,७२	६,०९,००,४९	१०,६९,९५,७८	९,०८,७३,०८	६५,२१,९८	९६,००,७२
२९२१० भवन खरीद	२,७६,८२	१,५५,१३	२५,३०,००	२५,३०,००	०	०
२९२११ भवन खरीद	२,७६,८२	१,५५,१३	२५,३०,००	२५,३०,००	०	०
२९२२० भवन निर्माण	७,३२,२७,०३	५,९८,६०,४०	१०,२१,४९,८९	८,६१,१५,७७	६५,४२,१०	९५,९२,०२
२९२२१ भवन निर्माण	७,३२,२७,०३	५,९८,६०,४०	१०,२१,४९,८९	८,६१,१५,७७	६५,४२,१०	९५,९२,०२
२९२३० पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	१,१३,८७	८,८४,९६	२३,१५,८९	२२,२७,३१	७९,८८	८,७०
२९२३१ पूँजीगत सुधार खर्च - भवन	१,१३,८७	८,८४,९६	२३,१५,८९	२२,२७,३१	७९,८८	८,७०
२९३०० फर्निचर	३४,५५,०६	३८,७२,६७	५३,६२,४९	४४,५२,५७	८,६५,१७	४४,७५
२९३१० फर्निचर तथा फिक्चर्स	३४,५५,०६	३८,७२,६७	५३,६२,४९	४४,५२,५७	८,६५,१७	४४,७५
२९३११ फर्निचर तथा फिक्चर्स	३४,५५,०६	३८,७२,६७	५३,६२,४९	४४,५२,५७	८,६५,१७	४४,७५
२९४०० सवारी साधन	७८,३६,७१	१,१७,८७,१९	१,५०,६४,२९	८५,०१,०२	६२,३३,२४	३,३०,०३
२९४१० सवारी साधन	७८,३६,७१	१,१७,८७,१९	१,५०,६४,२९	८५,०१,०२	६२,३३,२४	३,३०,०३
२९४११ सवारी साधन	७८,३६,७१	१,१७,८७,१९	१,५०,६४,२९	८५,०१,०२	६२,३३,२४	३,३०,०३
२९५०० मेशिनरी औजार	२,४१,९१,५७	२,८७,४२,०५	६,३६,९८,९३	३,३२,७१,४४	२,५८,६४,१४	४५,६३,३५
२९५१० मेशिनरी औजार	२,४१,९१,५७	२,८७,४२,०५	६,३६,९८,९३	३,३२,७१,४४	२,५८,६४,१४	४५,६३,३५
२९५११ मेशिनरी औजार	२,४१,९१,५७	२,८७,४२,०५	६,३६,९८,९३	३,३२,७१,४४	२,५८,६४,१४	४५,६३,३५
२९६०० सार्वजनिक निर्माण	३५,३७,६२,४९	३६,४३,६५,५५	५४,६३,८६,३७	३४,१६,०२,९५	११,६६,१३,९१	८,८१,६९,५१
२९६१० सार्वजनिक निर्माण	३५,३७,६२,४९	३५,८७,५०,१६	५२,८८,३५,३४	३२,९३,४४,३२	११,३६,६१,०१	८,५८,३०,०१
२९६११ सार्वजनिक निर्माण	३५,३७,६२,४९	३५,८७,५०,१६	५२,८८,३५,३४	३२,९३,४४,३२	११,३६,६१,०१	८,५८,३०,०१
२९६२० पूँजीगत सुधार खर्च - सार्वजनिक निर्माण	५५,०२,८४	५६,१५,३९	१,७५,५१,०३	१,२२,५८,६३	२९,५२,९०	२३,३९,५०
२९६२१ पूँजीगत सुधार खर्च	५५,०२,८४	५६,१५,३९	१,७५,५१,०३	१,२२,५८,६३	२९,५२,९०	२३,३९,५०
२९७०० पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,५३,८५,८९	२,८१,५०,४६	४,८७,०८,२९	१,८५,९९,८४	२,७२,२७,४०	२९,८१,०५
२९७१० पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,५३,८५,८९	२,८१,५०,४६	४,८७,०८,२९	१,८५,९९,८४	२,७२,२७,४०	२९,८१,०५
२९७११ पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,५३,८५,९१	२,७८,४७,०५	४,२७,५३,९१	१,७५,०९,३४	२,२४,८९,५०	२८,५५,०७
२९७१२ सफ्टवेयर निर्माण र खरीद खर्च	४,९८	३,०३,४१	५९,५४,३८	१०,९०,५०	४७,३७,९०	१,२५,९८
२९८०० भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	७१,५२,१९	३,४८,६२,६७	३,४४,७४,०५	३,८८,६२	०
२९८१० भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	७१,५२,१९	३,४८,६२,६७	३,४४,७४,०५	३,८८,६२	०
२९८११ भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	७१,५२,१९	३,४८,६२,६७	३,४४,७४,०५	३,८८,६२	०

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
२९९०० अन्य खर्च	०	०	९,५०,००	०	४,२७,००	५,२३,००
२९९१० अन्य खर्च	०	०	९,५०,००	०	४,२७,००	५,२३,००
२९९११ अन्य खर्च	०	०	९,५०,००	०	४,२७,००	५,२३,००
वित्तीय व्यवस्था	४४,३१,६७,६१	५८,४५,२८,२४	७८,७२,२७,९३	५३,२४,६०,१६	२,६१,११,९८	२२,८६,५५,७९
३१००० खूद लगानी (ऋण र शेयर)	२४,१५,७४,९८	२२,६०,१७,६१	३७,२१,२०,४४	११,७३,५२,६७	२,६१,११,९८	२२,८६,५५,७९
३११०० खूद ऋण लगानी	१२,०६,३६,९३	१३,२८,२६,६७	३०,०२,६२,१८	७,८१,०२,६७	१,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
३१११० आन्तरिक ऋण लगानी	१२,०६,३६,९३	१३,२८,२६,६७	३०,०२,६२,१८	७,८१,०२,६७	१,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
३११११ संस्थानमा ऋण लगानी	१२,०६,३६,९३	१३,२८,२६,६७	३०,०२,६२,१८	७,८१,०२,६७	१,३६,८६,९८	२०,८४,७२,५३
३१२०० खूद शेयर लगानी	१२,०९,३८,०५	९,३१,९०,९४	७,१८,५८,२६	३,९२,५०,००	१,२४,२५,००	२,०१,८३,२६
३१२१० आन्तरिक शेयर लगानी	१२,०९,३८,०५	५,७५,१६,८२	७,१८,५८,२६	३,९२,५०,००	१,२४,२५,००	२,०१,८३,२६
३१२११ संस्थानमा शेयर लगानी	१२,०९,३८,०५	५,७५,१६,८२	७,१८,५८,२६	३,९२,५०,००	१,२४,२५,००	२,०१,८३,२६
३१२२० वैदेशिक शेयर लगानी	०	३,५६,७४,१२	०	०	०	०
३१२२१ वैदेशिक शेयर लगानी	०	३,५६,७४,१२	०	०	०	०
३२००० खूद आन्तरिक तथा वैदेशिक ऋण	२०,१५,९२,६३	३५,८५,१०,६३	४१,५१,०७,४९	४१,५१,०७,४९	०	०
३२१०० खूद वैदेशिक ऋण	१३,५३,२४,२७	१४,८४,५७,१३	१६,३४,३६,८८	१६,३४,३६,८८	०	०
३२११० वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१३,५३,२४,२७	१४,८४,५७,१३	१६,३४,३६,८८	१६,३४,३६,८८	०	०
३२१११ वैदेशिक ऋणको सांवा भुक्तानी	१३,५३,२४,२७	१४,८४,५७,१३	१६,३४,३६,८८	१६,३४,३६,८८	०	०
३२२०० खूद आन्तरिक ऋण	६,६२,६८,३६	२१,००,५३,५०	२५,१६,७०,६१	२५,१६,७०,६१	०	०
३२२१० आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	६,६२,६८,३६	२१,००,५३,५०	२५,१६,७०,६१	२५,१६,७०,६१	०	०
३२२११ आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	६,६२,६८,३६	२१,००,५३,५०	२५,१६,७०,६१	२५,१६,७०,६१	०	०
जम्मा खर्च	३,३९,१६,७४,८५	३,७०,१२,६३,२८	५,१७,२४,००,००	४,०४,००,००,००	६९,५३,६१,०३	४३,७०,३८,९७

शीर्षकगत खर्च बजेट

आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -९
(रु. हजारमा)

(विकास)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	३,२१,६८,४१	३,२४,९१,२२	४,२६,७५,१८	३,९४,२९,८३	३२,३९,६२	५,७३
पारिश्रमिक / सुविधा	३,२१,६८,४१	३,२४,९१,२२	४,२६,७५,१८	३,९४,२९,८३	३२,३९,६२	५,७३
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१३,७४,१७,६३	१४,६५,१५,०१	२७,५४,८१,६८	११,८५,९०,७९	१५,००,९३,१२	६८,९७,७७
सेवा महसुल तथा भाडा	३३,१९,३१	३९,८५,८५	४७,४२,००	३८,१०,३७	८,२७,३१	१,०४,३२
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	४०,८६,१८	४४,५८,६४	५८,०१,८१	३९,४१,६३	१६,९२,९६	१,६७,२२
कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	६०,८२,३५	६८,०६,७९	७२,९८,१४	४४,०४,२२	२७,८१,९४	१,११,९८
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	१,१६,५१,६३	१,९१,७९,७८	३,६७,०३,०३	९३,३२,५८	२,५४,५७,९२	१,९२,५३
कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	१०,४३,११,६१	९,९०,९२,४३	१८,७०,२४,०२	७,०५,१८,८४	११,२१,८३,१७	४३,२२,०१
अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	७०,४६,१४	७३,४८,०९	९०,४४,३१	५५,८८,३१	३२,१०,१४	२,४५,८६
विविध खर्च	९,२०,४१	१०,९२,५५	१४,१६,४४	१०,६४,४०	३,१८,१९	३३,८५
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	४५,५०,८८	२,३४,५१,९३	१,९८,३०,४४	३६,२१,४९	०
सहायता (सम्बन्धी)	३,६६,३४,१५	३,७५,२७,९३	१,७१,६४,८४	१,३०,५७,८४	४१,०७,००	०
सार्वजनिक संस्थानहरूलाई सहायता	३९,४५,६८	६४,४६,८२	१,४१,६४,८४	१,२०,६४,८४	२१,००,००	०
व्यवसायहरूलाई सहायता	३,२६,७८,४७	३,१०,८१,११	३०,००,००	९,९३,००	२०,०७,००	०
अनुदान (ग्राण्ट्स)	६०,८६,२१,९२	६१,५९,०६,८५	९३,२५,९४,२१	५६,६८,१९,४८	२७,०५,०७,४६	९,५२,६७,२७
सामाजिक सेवा अनुदान	०	०	१०,००	१०,००	०	०
स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान	२५,०६,४६,१०	२३,२८,६२,०६	३६,२८,३०,७८	२३,२०,१७,५८	८,०८,१२,१९	५,००,०१,०१
सामाजिक सेवा अनुदान	३५,७९,७५,८२	३८,३०,४४,७९	५६,९७,५३,४३	३३,४७,९१,९०	१८,९६,९५,२७	४,५२,६६,२६
सामाजिक सुरक्षा	६,२५,३०,८५	६,६५,५२,४१	३,४२,३३,२१	१,२५,०९,४५	२,१७,२३,७६	०
सामाजिक सुरक्षा	८७,५५,८९	१,१६,१९,३८	१,४१,९४,२०	५५,६९,२०	८६,२५,००	०
छात्रवृत्ति	१,८०,९८,३०	१,७९,४९,९०	१,९९,३७,५१	६८,३८,७५	१,३०,९८,७६	०
सेवा निवृत्त सुविधाहरू	३,५६,७६,६६	३,६९,८३,१३	१,०१,५०	१,०१,५०	०	०
अन्य खर्च	११,३५	९१,४०	१,००,००	१,००,००	०	०
फिर्ता खर्च	११,३५	९१,४०	१,००,००	१,००,००	०	०
पूँजीगत खर्च	४६,०८,०७,३६	४७,२६,५७,४०	७५,०३,५६,८८	४६,८१,७८,८६	१७,५९,६५,६१	१०,६२,१२,४१
जरगा	३,२३,२७,४४	२,८२,७२,१०	२,४२,६२,४९	२,४२,१७,३४	४५,१५	०
भवन	५,०८,९१,१३	३,९२,३४,९३	७,११,२१,७९	५,६२,७६,०९	५२,४४,९८	९६,००,७२
फर्निचर	१५,१५,९९	१२,०४,५८	२३,८८,५९	१५,०४,६७	८,३९,१७	४४,७५
सवारी साधन	३६,५८,०१	३४,७८,४२	१,००,०५,५९	३४,४२,३२	६२,३३,२४	३,३०,०३
मेशिनरी औजार	९०,१९,३८	१,३३,२२,८६	३,९७,१४,६७	१,२१,५५,१८	२,२९,९६,१४	४५,६३,३५
सार्वजनिक निर्माण	३४,८१,८०,५४	३५,९२,३४,०३	५३,९२,८५,१७	३३,५०,५१,७५	११,६०,६३,९१	८,८१,६९,५१
पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,५२,१४,८७	२,७५,९८,९४	४,३१,८८,८६	१,६४,८०,४१	२,३७,२७,४०	२९,८१,०५
भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	३,११,५४	१,९४,३९,७२	१,९०,५१,१०	३,८८,६२	०
अन्य खर्च	०	०	९,५०,००	०	४,२७,००	५,२३,००
जम्मा खर्च	१,३३,८१,९१,६७	१,३७,१७,४२,२२	२,०५,२६,०६,००	१,२१,८५,८६,२५	६२,५६,३६,५७	२०,८३,८३,१८

(साघरण)

शीर्षक	२०६८/६९ को यथार्थ खर्च	२०६९/७० को संशोधित अनुमान	२०७०/७१ को अनुमान	स्रोत		
				नेपाल सरकार	वैदेशिक	
					अनुदान	ऋण
पारिश्रमिक / सुविधा	६२,७४,८६,८९	६५,८८,२१,७१	८५,८७,१०,०१	८५,८७,०९,२१	८०	०
पारिश्रमिक / सुविधा	६२,७४,८६,८९	६५,८८,२१,७१	८५,८७,१०,०१	८५,८७,०९,२१	८०	०
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१०,००,९२,४१	१३,१०,८४,९२	२४,७२,६५,५६	२४,४२,६४,०१	३०,०१,५५	०
सेवा महसुल तथा भाडा	२,७३,७६,३४	२,१९,४७,४४	२,४७,२९,६८	२,४६,१८,६८	१,११,००	०
पूँजीगत सम्पत्तीको संचालन र सम्भार खर्च	१,६८,२४,७४	२,०८,१४,९८	२,१३,३५,३०	२,१३,३५,३०	१०,००	०
कार्यालय सामान तथा सेवाहरू	१,७९,३९,४६	१,९६,४१,९७	२,३१,८३,०४	२,३१,७४,६६	८,३८	०
परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क	७०,०४,४७	८२,२७,५८	१,३१,९२,१२	१,०८,७४,९५	२३,१७,१७	०
कार्यक्रम सम्बन्धी खर्चहरू	१,४५,७९,५९	१,७०,१०,०५	२,०८,६२,७१	२,०३,३३,४१	५,२९,३०	०
अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च	१,०३,८४,७९	१,१६,८६,३३	१,१६,०१,९५	१,१५,८१,५५	२०,४०	०
विविध खर्च	५९,८३,०२	१,६२,५२,१७	५०,३८,६६	५०,३३,३६	५,३०	०
भैपरि आउने - चालु खर्च	०	१,५५,०४,४०	१२,७३,२२,१०	१२,७३,२२,१०	०	०
व्याज र सेवा खर्च	१५,१६,०८,२७	१३,८०,९५,२४	१८,५७,१४,९७	१८,५७,१४,९७	०	०
वैदेशिक ऋणको व्याज	२,८३,०८,६७	३,०३,९६,७२	४,४०,५२,७६	४,४०,५२,७६	०	०
आन्तरिक ऋणको व्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिसन	१२,३२,९९,६०	१०,७७,९८,५२	१४,१६,६२,२१	१४,१६,६२,२१	०	०
सहायता (सम्बन्धी)	९७,७०,४४	८८,१२,५४	४८,११,१५	३३,११,१५	१५,००,००	०
सार्वजनिक संस्थानहरूलाई सहायता	५१,८५,११	४५,८९,५४	४६,५३,००	३१,५३,००	१५,००,००	०
व्यवसायहरूलाई सहायता	४५,८५,३३	४२,२३,००	१,५८,१५	१,५८,१५	०	०
अनुदान (ग्रान्ट्स)	४२,८१,७७,२४	४३,५१,६४,८१	५४,४९,५७,७२	५१,५०,९८,५९	२,९८,५९,१३	०
सामाजिक सेवा अनुदान	०	१,०९	४१,०१,५०	४१,०१,५०	०	०
स्थानीय निकायहरूलाई अनुदान	१,१५,५८,३७	१,३५,८५,६०	१,५९,३१,९१	१,५९,३१,९१	०	०
सामाजिक सेवा अनुदान	४१,६६,१८,८७	४२,१५,७८,१२	५२,४९,२४,३१	४९,५०,६५,१८	२,९८,५९,१३	०
सामाजिक सुरक्षा	२३,८८,७१,९६	३०,७७,८५,६९	३८,८२,०८,१५	३८,८२,०८,१५	०	०
सामाजिक सुरक्षा	८,७४,३३,५३	१०,१५,१५,९०	११,५७,११,००	११,५७,११,००	०	०
छात्रवृत्ति	१६,१६,७०	१५,७७,१८	१४,९७,१५	१४,९७,१५	०	०
सेवा निवृत्त सुविधाहरू	१४,९८,२१,७३	२०,४६,९२,६१	२७,१०,००,००	२७,१०,००,००	०	०
अन्य खर्च	१२,०८,५५	२१,८७,९१	२२,५८,०८	२२,५८,०८	०	०
सम्पत्ती सम्बन्धी खर्च	९७,३९	४,४३,८१	१,२८,८१	१,२८,८१	०	०
फिर्ता खर्च	११,११,१६	१७,४४,१०	२१,२९,२७	२१,२९,२७	०	०
पूँजीगत खर्च	५,३०,९९,८१	६,३०,४०,००	१०,०६,४०,४३	९,१३,८९,४३	९२,५१,००	०
जग्गा	३३,३०,२९	२४,५४,७०	४७,०६,००	३६,७६,००	१०,३०,००	०
भवन	२,२७,२६,५९	२,१६,६५,५६	३,५८,७३,९९	३,४५,९६,९९	१२,७७,००	०
फर्निचर	१९,३९,०७	२६,६८,०९	२९,७३,९०	२९,४७,९०	२६,००	०
सवारी साधन	४१,७८,७०	८३,०८,७७	५०,५८,७०	५०,५८,७०	०	०
मेशिनरी औजार	१,५१,७२,१९	१,५४,१९,१९	२,३९,८४,२६	२,११,१६,२६	२८,६८,००	०
सार्वजनिक निर्माण	५५,८१,९५	५१,३१,५२	७१,०१,२०	६५,५१,२०	५,५०,००	०
पूँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	१,७१,०२	५,५१,५२	५५,१९,४३	२०,१९,४३	३५,००,००	०
भैपरि आउने - पूँजीगत खर्च	०	६८,४०,६५	१,५४,२२,९५	१,५४,२२,९५	०	०
जम्मा खर्च	१,६१,०३,१५,५७	१,७४,४९,९२,८२	२,३३,२५,६६,०७	२,२८,८९,५३,५९	४,३६,१२,४८	०

निकाय तथा मन्त्रालयगत खर्चको अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित)
साधारण तथा विकास खर्च
आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची - १०
(रु. हजारमा)

शीर्षक	जम्मा	साधारण	विकास		
			केन्द्रीयस्तर	जिल्ला स्तर	जम्मा
राष्ट्र प्रमुख	२४,२३,५६	२४,२३,५६	०	०	०
राष्ट्रपति	२१,१०,३६	२१,१०,३६	०	०	०
उपराष्ट्रपति	३,१३,२०	३,१३,२०	०	०	०
संवैधानिक अंगहरू	६,३२,४७,६९	४,८६,२८,८२	१,४६,१८,८७	०	१,४६,१८,८७
संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	८१,७४,४८	८१,७४,४८	०	०	०
अदालत	३,३२,०६,६९	२,४१,४६,१४	९०,६०,५५	०	९०,६०,५५
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२७,३८,२१	१९,२४,४६	८,१३,७५	०	८,१३,७५
महालेखा परीक्षकको कार्यालय	४४,५९,५६	२६,२५,९९	१८,३३,५७	०	१८,३३,५७
लोक सेवा आयोग	३८,६३,७७	३०,५५,७७	८,०८,००	०	८,०८,००
निर्वाचन आयोग	३७,९१,७२	३१,१४,७२	६,७७,००	०	६,७७,००
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	११,८६,७१	११,८६,७१	०	०	०
महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	५५,८५,२४	४१,५९,२४	१४,२६,००	०	१४,२६,००
न्याय परिषद्	२,४१,३१	२,४१,३१	०	०	०
मन्त्रालय	३,६५,८५,४३,५०	१,६५,२४,०७,९७	१,२५,८५,९०,५९	७३,७५,४४,९४	१,९९,६१,३५,५३
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	५,०७,८६,४५	३,७६,६३,२२	१,३१,२३,२३	०	१,३१,२३,२३
अर्थ मन्त्रालय	७,१०,४९,९०	४,४७,५३,२६	२,६२,९६,६४	०	२,६२,९६,६४
उद्योग मन्त्रालय	३,२४,८६,७७	१,००,७१,२७	१,८८,३६,९१	३५,७८,५९	२,२४,१५,५०
उर्जा मन्त्रालय	१,६६,६२,१७	२१,५७,५१	१,४५,०४,६६	०	१,४५,०४,६६
कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	१३,१८,१०	१३,१८,१०	०	०	०
कृषि विकास मन्त्रालय	२१,४०,३१,२७	५४,७१,३७	१८,०९,४७,८३	२,७६,१२,०७	२०,८५,५९,९०
गृह मन्त्रालय	३५,५६,४३,२५	३५,४७,७७,४५	८,६५,८०	०	८,६५,८०
संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२,८४,१४,७८	८०,१२,८४	२,०४,०१,९४	०	२,०४,०१,९४
परराष्ट्र मन्त्रालय	२,६५,३२,७०	२,६५,३२,७०	०	०	०
वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	८,६३,४९,५५	४,६१,६७,५३	३,१९,२५,४६	८२,५६,५६	४,०१,८२,०२
बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१,२७,३४,१५	७४,८०,५४	५२,५३,६१	०	५२,५३,६१
विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	५,६४,०९,५८	२,८८,०२	५,३५,२६,५६	०	५,३५,२६,५६
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	३,१०,४५,९३	१,७२,७४,३७	१,३७,७१,५६	०	१,३७,७१,५६
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	३५,२७,६७,९६	१,०२,०५,४३	३४,२५,६२,५३	०	३४,२५,६२,५३
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,५८,४६,६६	१७,९५,५८	५०,५५,८९	८९,९५,१९	१,४०,५१,०८
युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	१,२६,५७,६७	१,०५,१२,६७	२१,४५,००	०	२१,४५,००
रक्षा मन्त्रालय	२७,५७,६५,४३	२७,५७,६५,४३	०	०	०
शहरी विकास मन्त्रालय	१८,२७,३१,१०	९४,७२,८३	१४,१९,२७,७१	३,१३,३०,५६	१७,३२,५८,२७
शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	४,७९,९७,२८	९,६८,७३	४,३३,२७,५८	३७,००,९७	४,७०,२८,५५
शिक्षा मन्त्रालय	८०,९५,८०,८०	५२,०५,८०,८०	६,८९,०९,२४	२२,००,८४,५०	२८,८९,९३,७४
सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	९५,६०,७३	५०,५०,४८	१५,६५,८६	२९,४४,३९	४५,१०,२५
सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	७७,१४,३०	५५,२५,०९	२१,८९,२१	०	२१,८९,२१
सिंचाइ मन्त्रालय	१२,५६,५५,४६	६७,६२,१३	११,८८,९३,३३	०	११,८८,९३,३३
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	३,८७,९३,५०	३,४०,७२,७२	४७,२०,७८	०	४७,२०,७८

शीर्षक	जम्मा	साधारण	विकास		
			केन्द्रीयस्तर	जिल्ला स्तर	जम्मा
मन्त्रालय					
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४६,५४,२८,११	११,५१,८३,२९	७८,५३,८३	३४,२३,९०,९९	३५,०२,४४,८२
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	३०,४३,२१,९६	८,४५,९०,६९	१३,१०,८०,१५	८,८६,५१,१२	२१,९७,३१,२७
श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	८४,०६,७१	२५,८४,५८	५८,२२,१३	०	५८,२२,१३
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	७८,५१,२३	४७,६८,०८	३०,८३,१५	०	३०,८३,१५
अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था तथा ऋण भुक्तानी	९७,३७,६१,९८	६१,०६,१७,५७	३६,३१,४४,४१	०	३६,३१,४४,४१
अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	३६,३१,४४,४१	०	३६,३१,४४,४१	०	३६,३१,४४,४१
अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	३९,३३,३२,८२	३९,३३,३२,८२	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	१७,३४,५६,७८	१७,३४,५६,७८	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	४,३८,२७,९७	४,३८,२७,९७	०	०	०
अर्थ बजेट	४८,४४,२३,२७	४४,२५,७१,६७	४,१८,५१,६०	०	४,१८,५१,६०
अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	३१,६३,८१,५०	३१,६३,८१,५०	०	०	०
अर्थ मन्त्रालय - विविध	१६,८०,४१,७७	१२,६१,९०,१७	४,१८,५१,६०	०	४,१८,५१,६०
जम्मा खर्च	५,१७,२४,००,००	२,७५,६६,४९,५९	१,६७,८२,०५,४७	७३,७५,४४,९४	२,४१,५७,५०,४१

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची ११
(रु. हजारमा)

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	६२,११,८६,७८	४५,६२,०९,३०	१६,१०,१८,७५	५,१०,८०,७८	११,७५,२२,९०	३,०१,२५	१,४०,७३,१९,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	४५,५३,१३,७१	४,९९,५१,७८	२,४७,४९,०४	४,९९,५१,७८	११,७०,२२,९०	१,०१,२५	८३,९०,१०,०७
१०१ राष्ट्रपति	६,८४,३६	१४,२६,००	०	०	०	०	२१,१०,३६
१०२ उपराष्ट्रपति	२,८७,७०	२५,५०	०	०	०	०	३,१३,२०
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	७८,९९,४८	२,८३,००	०	०	०	०	८१,७४,४८
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	२३,२०,२१	४,१८,००	०	०	०	०	२७,३८,२१
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	३४,४०,९५	१०,१८,६१	०	०	०	०	४४,५९,५६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,४०,२६,६१	१,११,००	०	०	०	०	३,४१,३७,६१
३०५ अर्थ मन्त्रालय	४,३४,०४,३३	९८,३१,२२	१,६८,९६,२५	१,७०,००	०	०	७,०३,०१,८०
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	१,९१,३७,०५	३५,३३,००	१,८८,७०	१,०५,१८	१,०२,७३	१,२५	२,३०,६७,९१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	७,९२,३९	२,१०,००	०	०	०	०	१०,०२,३९
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२३,६४,८०	५,६२,१५	०	०	०	०	२९,२६,९५
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,१५,७२	०	०	०	३,१५,७२
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०,१०,४९	१,४०,००	६,०३,३७	०	०	०	२७,५३,८६
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,००,००,००	०	०	१,००,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३,५९,२१,६६	१३,७५,३५,१२	०	०	०	०	१७,३४,५६,७८
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	८९,५०,१८	३,४८,७७,७९	०	०	०	०	४,३८,२७,९७
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	२९,१३,८१,५०	०	०	०	०	०	२९,१३,८१,५०
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध	२७,००,००	१९,००,००	६७,४५,००	३,९६,७६,६०	११,६९,२०,१७	१,००,००	१६,८०,४१,७७
१.३ सामान्य सेवा	१,३६,२६,९५	१,२९,००	९४,६९,७१	१,२९,००	०	०	२,७७,५८,३३
२१० लोक सेवा आयोग	३२,२३,७७	६,४०,००	०	०	०	०	३८,६३,७७
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	१२,७३,६४	१,००,००	०	०	१३,७३,६४
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	९५,४३	१,३१,५०	३२,३७,८६	०	०	०	३८,६४,७९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	१९,३०,४२	१,७५,९०	०	०	०	०	३०,०६,३२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	२८,८३,०५	३,३६,४०	४१,७९,१३	०	०	०	७३,९८,५८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	५४,९४,२८	१५,४८,८७	७,७९,०८	२९,००	०	०	७८,५१,२३
१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	२,१९,०१	०	०	०	०	०	२,६३,८१
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६५,९३	४२,००	०	०	०	०	१,०७,९३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	१,५३,०८	२,८०	०	०	०	०	१,५५,८८
१.६ सामान्य सेवा	४५,५६,९२	१०,००,००	०	१०,००,००	५,००,००	२,००,००	१,४३,४५,२५

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
२१२ निर्वाचन आयोग	३२,७१,७२	५,२०,००	०	०	०	०	३७,९१,७२
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	११,३१,७१	५५,००	०	०	०	०	११,८६,७१
३१४ गृह मन्त्रालय	९८,३५	५६,७५,५३	०	०	०	०	५७,७३,८८
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	५५,१४	५,००,००	०	०	०	०	५,५५,१४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	५,००,००	२,००,००	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१३,३७,८०	०	०	०	०	१३,३७,८०
१.७ सार्वजनिक ऋण कारोबार	१४,१६,६२,२१	०	०	०	०	०	३९,३३,३२,८२
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	०	०	०	०	३९,३३,३२,८२
१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	५८,०७,९८	०	१२,६८,००,००	०	०	०	१३,२६,०९,४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०७,९८	१,५०	१२,६८,००,००	०	०	०	१३,२६,०९,४८
०२ रक्षा	२५,२७,७२,२७	२,१६,५१,५०	२,४३,६८	१,८३,६६,१७	०	०	२९,३०,३३,६२
२.१ सैनिक सुरक्षा	२५,२०,७२,२७	११,००	२,३६,७१	११,००	०	०	२७,३९,७१,४८
३०७ उद्योग मन्त्रालय	१५,०३,८४	१६,००,००	०	०	०	०	३१,०३,८४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	२५,०५,६८,४३	२,००,५१,५०	२,३६,७१	११,००	०	०	२७,०८,६७,६४
२.२ नागरिक सुरक्षा	७,००,००	१,७६,११,५०	०	१,७६,११,५०	०	०	१,८३,११,५०
३१४ गृह मन्त्रालय	७,००,००	०	०	०	०	०	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,७६,११,५०	०	०	१,७६,११,५०
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	७,४३,६७	६,९७	७,४३,६७	०	०	७,५०,६४
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	६,९७	७,४३,६७	०	०	७,५०,६४
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३८,४४,३९,०३	६,१८,२४,६१	७,२७,०९	२१,३०	९३,०१	५०	४४,७१,०५,५४
३.१ प्रहरी सेवा	२९,०५,६५,५२	०	०	०	०	०	३१,१८,५६,५५
३१४ गृह मन्त्रालय	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	०	०	०	०	३१,१८,५६,५५
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	५७,८२	०	०	०	०	०	६०,८२
३१४ गृह मन्त्रालय	५७,८२	३,००	०	०	०	०	६०,८२
३.३ न्यायालय	२,९०,८९,५९	२१,३०	७,२७,०९	२१,३०	०	०	४,०४,३२,५८
२०४ अदालत	२,३५,५१,१४	९१,८०,००	४,७५,५५	०	०	०	३,३२,०६,६९
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	४३,०९,२४	१२,७६,००	०	०	०	०	५५,८५,२४
२१८ न्याय परिषद्	२,०६,३१	३५,००	०	०	०	०	२,४१,३१
३११ कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	१०,२२,९०	१,०३,६०	१,७०,६०	२१,००	०	०	१३,१८,१०

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	८०,९४	३०	०	०	८१,२४
३.४ कारागार	८२,९४,६२	०	०	०	०	०	१,००,४३,६२
३१४ गृह मन्त्रालय	८२,९४,६२	१७,४९,००	०	०	०	०	१,००,४३,६२
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	५,६४,३१,४८	०	०	०	९३,०१	५०	८,४७,११,९७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२०,५१,०८	१,२९,२४,५७	०	०	०	०	१,४९,७५,६५
३१४ गृह मन्त्रालय	१,९८,४०,४०	३८,०५,१३	०	०	९३,०१	५०	२,३७,३९,०४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	३,४५,४०,००	१,१४,५७,२८	०	०	०	०	४,५९,९७,२८
०४ आर्थिक मामिला	५३,०९,४८,३०	७०,९९,५४,४५	८,२६,४०,५०	७,९१,७४,९३	६१,८८,१७	१,७८,६३,४५	१,४२,६७,६९,८०
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	९,९९,७५,९७	४,४९,३७	२,९७,४१,३८	४,४९,३७	०	०	१३,९१,८२,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२,२९,५३	१०,५०,००	०	०	०	०	१२,७९,५३
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	८४,४८,७५	२१,७०,००	८,१३,१०	२,३०	०	०	१,१४,३४,१५
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२८,७४,३९	७०,००	०	०	०	०	२९,४४,३९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,४९,४३,१२	४८,६०,३१	२,६३,००,००	०	०	०	११,६१,०३,४३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	३४,८०,१८	८,६५,२५	२६,२८,२८	४,४७,०७	०	०	७४,२०,७८
४.२ कृषि, वन, मत्स्यपालन तथा शिकार	२५,८९,९३,४५	९४,८१,८४	३,२४,९६,१९	९४,८१,८४	५,२९,४९	२,१४,६०	४६,१२,२९,०९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	१७,९७,६५,१७	२,५९,२५,८२	६४,६७,९०	१२,३३,९५	०	०	२१,३३,२९,८४
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	३,२७,०४,६८	२,८०,४८,७९	२,३९,३१,६७	८,१७,८०	०	०	८,५५,०२,९४
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२,४७,५८,७७	५३,७१,२५	८,१३,९१	१,०२,००	०	०	३,१०,४५,९३
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२८,८२,९९	३,०६,४०	५,००,००	०	०	०	३६,८९,३९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	९७,४७,४७	९,३९,७९,६१	७,८२,७१	७३,२८,०९	५,२९,४९	२,१४,६०	११,२५,८१,९७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	९१,३४,३७	८,८१,६५	०	०	०	०	१,००,१६,०२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	५०,००,००	०	०	०	०	५०,००,००
४.३ इन्धन तथा उर्जा	३,८६,८१,०३	३७,९३,०५	४,२४,९५	३७,९३,०५	१,०१,७०	२,९२,३५	२९,९९,१९,५०
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	२,३५,३९	५,५०	९७,१०	१,४६,८५	४,८४,८४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	१४,११,०७	६१,१६,६४	१,८९,५६	३७,८७,५५	४,६०	१,४५,५०	१,१६,५४,९२
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	३,७२,६९,९६	१,७५,६४	०	०	०	०	३,७४,४५,६०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२५,०३,३४,१४	०	०	०	०	२५,०३,३४,१४
४.४ खानी, उत्पादन तथा निर्माण	६,५१,३३	०	०	०	०	०	१,३९,४४,८३
३०७ उद्योग मन्त्रालय	६,५१,३३	९३,५०	०	०	०	०	७,४४,८३
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	१,३२,००,००	०	०	०	०	१,३२,००,००

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.५ यातायात	८,३२,८५,४२	६,४४,५२,५०	१,३२,३१,०६	६,४४,५२,५०	७०,८४	१,६०,५०,००	४२,००,८३,६१
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	५,०२,४७,८१	२१,६३,०४,६४	२४,४१,६६	५,५९,४०,००	३८,७१	१,४०,४०,००	३३,९०,१२,८२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	२३,४६,३४	१५,९४,००	१,१३,०१	६,१२,५०	३२,१३	२०,१०,००	६७,०७,९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३,०६,९१,२७	१,१९,४५,१५	१,०६,७६,३९	७९,००,००	०	०	६,१२,१२,८१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१,३१,५०,००	०	०	०	०	१,३१,५०,००
४.६ संचार	२,७२,७८,९३	९,७९,८७	५६,३८,७४	९,७९,८७	२,३०,३९	१२,६७,००	४,११,६३,८६
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	६,८५,४०	४,८२,००	१९,४९,६२	६७,५०	२,३०,३९	१२,६७,००	४६,८१,९१
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	२,६५,९३,५३	२,८६,९३	३६,८९,१२	९,१२,३७	०	०	३,४०,८१,९५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२४,००,००	०	०	०	०	२४,००,००
४.७ अन्य उद्योगहरू	२,१०,९५,०२	१८,३०	११,०८,१८	१८,३०	२,५०,००	३८,००	४,१३,५४,४७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	१,३५,८६,६६	१,४०,५९,१२	४,८९,१८	१८,३०	०	०	२,८१,५३,२६
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	४,७८,०३	१,६०,४०	०	०	०	०	६,३८,४३
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	६९,११,७८	४३,७१,००	६,१९,००	०	२,५०,००	३८,००	१,२१,९९,७८
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,१८,५५	२,५४,४५	०	०	०	०	३,७३,००
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	४,६१,९३	०	०	०	५०,०५,७५	१,५०	७९,७९,९४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	५०,०५,७५	१,५०	५०,०७,२५
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	४,६१,९३	२५,१०,७६	०	०	०	०	२९,७२,६९
४.९ आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	५,२५,२२	०	०	०	०	०	१९,१२,२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	५,२५,२२	६७,००	०	०	०	०	५,९२,२२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१३,२०,००	०	०	०	०	१३,२०,००
०५ वातावरण संरक्षण	३,२३,७२,०२	४,३५,७०,२३	५,६७,६९	१३,०१,४०	१,१८,०८	२,५०	७,७९,३१,९२
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	१२,७५,९९	०	०	०	०	०	२,३६,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	१२,७५,९९	२०,७९,००	०	०	०	०	३३,५४,९९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२,०२,८१,००	०	०	०	०	२,०२,८१,००
५.२ ढल व्यवस्थापन	१३,८०,३०	४,३५,३०	१५,३९	४,३५,३०	०	०	१,१८,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	१२,८४,५०	०	१५,३९	४,३५,३०	०	०	१७,३५,१९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	९५,८०	१,००,०५,००	०	०	०	०	१,०१,००,८०
५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण	०	३५,००	२,७९,४३	३५,००	०	०	३,१४,४३
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	२,७९,४३	३५,००	०	०	३,१४,४३
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	०	०	०	०	०	१२,००,००

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१२,००,००	०	०	०	०	१२,००,००
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	२,९७,९५,७३	८,३१,१०	२,७२,८७	८,३१,१०	१,१८,०८	२,५०	४,०९,४५,५१
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,५९,१८	०	०	०	०	०	१,५९,१८
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	९१,१०,१३	४२,४६,७३	२,१७,७१	७,०७,५०	०	०	१,४२,८२,०७
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	२,०४,४६,४२	५७,५८,५०	५५,१६	१,२३,६०	१,१८,०८	२,५०	२,६५,०४,२६
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	७,९५,७१,७३	७,३९,१८,२४	६५,९९,६५	१,३६,५२,००	०	६१,२४,००	१७,९८,६५,६२
६.१ आवास विकास	५७,८८,११	८७,६०,००	६३,८५,४९	८७,६०,००	०	०	३,४७,१४,३९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	५७,८८,११	७७,८०,७९	६३,८५,४९	८७,६०,००	०	०	२,८७,१४,३९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	६०,००,००	०	०	०	०	६०,००,००
६.३ खानेपानी	६,८३,३०,३५	४८,९२,००	२,१४,१६	४८,९२,००	०	६१,२४,००	१३,०५,५२,४६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	६,२५,२७,१५	४,४६,२१,६३	२,१४,१६	२७,९२,००	०	०	११,०१,५४,९४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०३,२०	०	०	०	०	०	५८,०३,२०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	६३,७०,३२	०	२१,००,००	०	६१,२४,००	१,४५,९४,३२
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	५४,५३,२७	०	०	०	०	०	१,४५,९८,७७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५४,५३,२७	०	०	०	०	०	१,४५,९८,७७
०७ स्वास्थ्य	२३,६४,०९,७६	४,५०,६९,९९	४,२०,२८,९२	८५,१०,८४	४९,७७,५०	०	३३,६९,९७,०१
७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	५८,०३,९३	०	०	०	०	०	१,१२,८६,११
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	५८,०३,९३	५४,८२,१८	०	०	०	०	१,१२,८६,११
७.२ बहिरङ्ग सेवा	४,१३,०२,१०	१२,५०	९,१०,६३	१२,५०	०	०	४,६३,६२,९४
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१३,००,००	०	०	०	०	०	१३,००,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४,००,०२,१०	४१,३७,७१	९,१०,६३	१२,५०	०	०	४,५०,६२,९४
७.३ अस्पताल सेवा	४,९१,३५,१८	७२,५८,७४	३,२३,४९,१२	७२,५८,७४	४,२३,००	०	९,१६,८३,३४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१९,८९,८५	१४,७९,४९	०	०	३४,६९,३४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	४५,६६,२९	३,३१,५०	०	०	४८,९७,७९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२,४१,३५,१८	२५,१७,३०	२,५७,९२,९८	५४,४७,७५	४,२३,००	०	५,८३,१६,२१
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	२,५०,००,००	०	०	०	०	०	२,५०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	११,९५,४७,०५	०	३,५२,४९	०	०	०	१५,०२,३७,३४
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	११,९५,४७,०५	३,०३,३७,८०	३,५२,४९	०	०	०	१५,०२,३७,३४
७.५ अनुसन्धान सेवा	२,०६,२१,५०	१२,३९,६०	८५,१६,६८	१२,३९,६०	४५,५४,५०	०	३,७४,२७,२८
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२,०६,२१,५०	२५,९५,००	८५,१६,६८	१२,३९,६०	४५,५४,५०	०	३,७४,२७,२८

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	२,१२,६४,८२	४१,९०,००	७३,१४,२८	४०,४८	४५,००	०	३,२८,५४,५८
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरू	१,२६,०२,६७	०	०	०	०	०	१,२६,०२,६७
३४३ युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	१,२६,०२,६७	५५,००	०	०	०	०	१,२६,५७,६७
८.२ सांस्कृतिक सेवा	७४,९१,४६	३८,५०	६१,७१,७०	३८,५०	४५,००	०	१,५४,८५,३६
३२५ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	७४,९१,४६	१७,३८,७०	५५,७१,२०	५,००	४५,००	०	१,४८,५१,३६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	६,००,५०	३३,५०	०	०	६,३४,००
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	११,७०,६९	१,९८	११,४२,५८	१,९८	०	०	४७,११,५५
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	११,७०,६९	२३,९६,३०	११,४२,५८	१,९८	०	०	४७,११,५५
०९ शिक्षा	७०,८८,०४,३७	२०,६८,१९	९,८५,५६,१९	६२,०५	९०,००	०	८०,९५,८०,८०
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२५,९०,३८,५४	२०,५०	५०,४१,०३	२०,५०	०	०	२६,४१,००,७७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२५,९०,३८,५४	०	५०,४१,०३	२०,५०	०	०	२६,४१,००,७७
९.२ माध्यमिक शिक्षा	१३,५०,५३,९६	०	०	०	०	०	१३,५०,५३,९६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१३,५०,५३,९६	०	०	०	०	०	१३,५०,५३,९६
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२३,३९,९६,७५	०	२,६१,३६,४४	०	०	०	२६,०१,३३,६३
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२३,३९,९६,७५	१५,२०,४४	२,६१,३६,४४	०	०	०	२६,०१,३३,६३
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरू	७,०५,७२,४२	४१,५५	६,७३,७८,७२	४१,५५	९०,००	०	१३,८२,४२,४४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	७,०५,७२,४२	१,५९,७५	६,७३,७८,७२	४१,५५	९०,००	०	१३,८२,४२,४४
९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,०१,४२,७०	०	०	०	०	०	१,०५,३०,७०
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,०१,४२,७०	३,८८,००	०	०	०	०	१,०५,३०,७०
१० सामाजिक सुरक्षा	१३,२३,३६,८९	२०,०१,४३	३१,६४,८३	२,१२,६५,६५	२१,७२,५५	०	१६,०९,४१,३५
१०.३ उत्तर जिबी	०	१,९९,१५,६५	०	१,९९,१५,६५	०	०	१,९९,१५,६५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,९९,१५,६५	०	०	१,९९,१५,६५
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	६७,९७,३२	०	७,९४,७४	०	०	०	७५,९२,०६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५५,९९,९८	३,०६,०२	०	०	०	०	५९,०६,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	११,९७,३४	०	७,९४,७४	०	०	०	१९,९२,०८
१०.७ सामाजिक असमावेशी	११,३१,९३,७३	३,५०,००	१७,८३,५४	३,५०,००	०	०	११,५३,७६,२७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२,३६,७३	४९,००	०	०	०	०	२,८५,७३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	११,२९,५७,००	०	१७,८३,५४	३,५०,००	०	०	११,५३,७६,२७
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	६,३२,६९	०	०	०	०	०	९,०४,६९
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	६,३२,६९	२,७२,००	०	०	०	०	९,०४,६९

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,१७,१३,१५	१०,००,००	५,८६,५५	१०,००,००	२१,७२,५५	०	१,६८,४६,६६
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,१७,१३,१५	१३,७४,४१	५,८६,५५	०	२१,७२,५५	०	१,५८,४६,६६
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
कुल जम्मा	३,००,०१,०५,९७	१,४२,०४,५७,९४	४०,२८,६१,५८	१९,३४,७५,६०	१३,१२,०७,२१	२,४२,९१,७०	५,१७,२४,००,००
प्राथमिकता जम्मा	४,४२,०५,६३,९१		५९,६३,३७,१८		१५,५४,९८,९१		

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सहकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	१६२८४३६	३२२५	१३०१७३६५	१२०००००	८०९७१९	१३३९३०	१२९६५४६	३९१६६७६	८९३२५०				७२३२७५२८	४५५०५३०२	१४०७३१९७६
०१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिल	१५१३०७३		२१००००	११९००००	१०००००		८१६३०८	३५८१६७१	८९३२५०				५६२६५९३१	१९२२०७७१	८३९०९००७
१०१ राष्ट्रपति													६८४३३	१४२६००	२१९०३६
१०२ उपराष्ट्रपति													२८७७०	२५५०	३१३२०
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद													७८९१४८	२८३००	८१७४४८
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग							३९५७५	४१८००					१९२४५		२७३८२९
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय							८१४९६	१०१८६१					२६२५९९		४४५९५६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय													३४०२६६९	११९००	३४१३७६९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	१५१३०७३						१३४९००	६२८५०	८९३२५०				३४८८८३२	९३७२९२	७०३०९८०
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय													१९४२८५८	३६३९४३	२३०६७९१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय													७९२३९	२१०००	१००२३९
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय													२३६४८०	५६२१५	२९२६९५
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय													३१५७२		३१५७२
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय							६०३३७						२०१०४९	१४०००	२७५३८६
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				१००००००											१००००००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)													३५९२१६६	१३७५३५२	१७३४५६७८
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)													८९४०१८	३४८७७९	४३८२७९७
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा													२९१३८१५०		२९१३८१५०
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध			२१००००	१९००००	१०००००		५०००००	३२७५१६०					११९१६५१५	७०२५००	१६८०४१७७
०१.३ सामान्य सेवा	११५३६०	३२२५	१२७३६५	१००००	२१८९२९		३९२६३७	२५८५२५					१४५४३८३	१९४४१७	२७७५८३३
२१० लोक सेवा आयोग							१६८००	६४०००					३०५५७७		३८६३७७
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय			१२७३६५	१००००											१३७३६५
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय													३३३३२९	१३९१४	३४६४७९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय							१९३०४२	१८७५९०							३८०६३२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय					२१८९२९								४८७२९७	३३६४०	७३९८५८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	११५३६०	३२२५					१८७५५	६९३५					३२९१८१	१४७६२७	७८५१२३
०१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा							२९९०९	४४८००							२६३८९
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय							६५९३	४२००							१०७९३
३०५ अर्थ मन्त्रालय							१५३०८	२८००							१५५८८

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१.६ सामान्य सेवा						१३३७८०	६५७००	१७२०००					४३९९९२	६२३०५३	१४३४५२५
२१२ निर्वाचन आयोग							१५७००	५२०००					३१५७०		३७९१७२
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग								०					११३१७१	५५००	११८६७१
३१४ गृह मन्त्रालय								०					९८३५	५६७५३३	५७७३८८
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय								०					५५१४	५००००	५५५१४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय								१०००००							१०००००
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय							५००००	२००००							७००००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था						१३३७८०		०							१३३७८०
०१.७ सार्वजनिक ऋण कारोबार								०					१४१६६२२१	२५१६७०६१	३९३३३२८२
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी								०					१४१६६२२१	२५१६७०६१	३९३३३२८२
०१.८ विभिन्न तहका सरकारहरू बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्त		१२६८००००		५८०७९८	१५०	०	०	०							१३२६०९४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय		१२६८००००		५८०७९८	१५०	०	०	०							१३२६०९४८
०२ रक्षा		६९७	१८३५१७			०	०	७००००					२५२३०८९८	२१६६२५०	२९३०३३६२
०२.१ सैनिक सुरक्षा						०	०	०					२५२३०८९८	२१६६२५०	२७३९७१४८
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०					१५०३८५	१६०००	३१०३८५
३४५ रक्षा मन्त्रालय								०					२५०८०५१४	२००६२५०	२७०८६७६४
०२.२ नागरिक सुरक्षा				१७६११५०				०		७००००					१८३११५०
३१४ गृह मन्त्रालय				१७६११५०				०		७००००					७००००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				१७६११५०				०							१७६११५०
०२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको		६९७	७४३६७					०							७५०६४
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय		६९७	७४३६७					०							७५०६४
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा		४०७८९३	१०४०६२८			२५३५८३२	१८८२४५७	८७६९३७	१७३००				३४७०५२५१	३१६४२५६	४४७१०५५४
०३.१ प्रहरी सेवा						११५८०	५०००						२९०४४९७८	२१२४१०३	३११८५६५५
३१४ गृह मन्त्रालय						११५८०	५०००						२९०४४९७८	२१२४१०३	३११८५६५५
०३.२ अग्नी नियन्त्रण सेना								०					५७८२	३००	६०८२
३१४ गृह मन्त्रालय								०					५७८२	३००	६०८२
०३.३ न्यायालय							३९७५५५	६५११००					२५८४१३	४१०४९०	४०४३२५८
२०४ अदालत							३८२५५५	५२३५००					२०२०११४	३९४५००	३३२०६६९
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय						१५०००	१२७६००						४१५९२५		५५८५२५

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सहकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
२१८ न्याय परिषद्													२०६३१	३५००	२४१३१
३११ कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय													११९,३५०	१२,४६०	१३१,८१०
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय													८०९५	३०	८१२५
०३.४ कारागार													८२९,४६२	१,७४,९००	१,००४,३६२
३१४ गृह मन्त्रालय													८२९,४६२	१,७४,९००	१,००४,३६२
०३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			४०८९३	१०४०६२८			२१२६६९७	१२२६३५७	८७९९३७	९७३००			२२,४०९२२	४४,४४६३	८४,७१९,९७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय							४७४००	१२२,५५५					१,५७,७०८	६६,९००	१,४९,७५६,६५
३१४ गृह मन्त्रालय													१,९९,३३४	३८,५६३	२,३७,८९७,०४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय			४०८९३	१०४०६२८			२०७९२९७	८००	८७९९३७	९७३००			८९,८७३	७०००	४,५९,९७२,८८
०४ आर्थिक मामिला	२०३,४१,८२८	४३६,६६,४६	१,७८,८३,७५	६९,६७,४८३	४,८२,०७,७	८,७९,१,८०	१,०१,३५,५२	१,६७,४२,७०	२,६८,७,२५	२,८७,८०,७३	५,७२,२,०२४	३,१,४,४	१,३८,६,९,३५	१,९,०,२,७	१,४२,६,७,६९,८०
०४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	३४,०५,३६५	२,६२,०००	७९,०७,७२९	३,४५,८५९	२,७६,९६६	४,९९,८०	२,४७,२५	२,३०	३,२८,३५	९,९,०००			९,२९,१,६	१,९,६,९,५	१,३९,१,८,२,८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय													२,२९,५३	१,०४,०००	१,२,७,६,३
३३० वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१,६५,२०६	२,०४,२००					२,४७,२५	२,३०					७,६,२,५	१,९,८००	१,९,४,४,९,५
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२,८७,३२९	७,०००													२,९,४,३,९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,६३,०००		७९,०७,७२९	३,४५,८५९	२,७६,९६६	४,९९,८०			३,१०,४९	९,०२,००					१,९,६,९,०,३,४,३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	४,२२,७१९	५,०३,००							१,७,९,१,८	८,००			१,७,०,२,०९	८,०,२,५	७,४,२,०,७,८
०४.२ कृषि, वन, मत्स्यपालन तथा शिकार	१,६०,२,०६,००	३,२,४,७,६,५	१,३,४,२,३,५	१,०,०,८,६,९,५	२,०,५,९,१,९	१,९,७,२,०,०	४,६,६,२,२,७	७,०,६,९,०	१,५,६,७,७,९	२,५,९,२,४,८,६	१,९,७,१,४,८,९	१,३,३,३,०	७,६,२,७,५,६,३	१,५,२,३,३,०	४,६,९,२,२,९,०,९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	१,५,१,८,७,१,४	२,०,३,४,६,५	८,०,०,०,०		२,०,५,९,१,९	१,९,७,२,०,०			८,२,३,८,५	४,३,४,०,४,०	१,८,१,१,०,९	७,९,३,०	५,०,५,९,८,८	४,२,१,५,०	२,९,३,३,९,२,८,५
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	४,९,०,९,२,५	६,८,०,२,६,८					२,८,५,९,८	३,७,०	४,९,९,८,५	२,९,८,०,४,६	१,५,०,०,८,०	५,४,०,०	४,५,७,९,७,८	४,२,५,७,५	८,५,०,२,९,४
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२,१,६,४,९,९	१,७,०,०					३,५,४,६,९,८	४,७,७,९,५	३,२,४,०,५,२	४,७,०			१,६,६,२,०,०,७	६,५,४,३,०	३,९,०,५,४,९,३
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	१,२,५,९,४,६	३,०,६,४,०											२,१,२,३,५,३		३,६,८,९,३,९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय			३,४,८,९,१,८	९,९,२,०,५,३,०			८,३,०,१,९	२,२,९,५,२,५					६,७,४,०,२,८	२,९,७,५	१,९,२,५,८,९,७,५
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			९,९,३,४,३,५	८,८,९,६,५											१,०,०,९,६,०,२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था			५,०,०,०,०,०												५,०,०,०,०,०
०४.३ इन्धन तथा उर्जा	४,६,०,०,३	७,९,८,०,९	२,३,६,४,४	२,४,८,५,६,९	५,०,०,०,०	२,२,०,२,५	३,४,२,०,०				३,७,५,०,३,५	१,८,९,५,४	७,८,५,९	१,३,७,९,९,०	२,९,९,९,९,५,४,०
३०७ उद्योग मन्त्रालय	९,७,९,०	१,४,६,८,५											२,३,५,३,९	५,५,०	४,८,५,८,५
३०८ उर्जा मन्त्रालय	३,६,२,९,३	२,८,९,९,२,४	२,३,६,४,४	५,५,२,४,५,५		२,२,०,२,५	३,४,२,०,०						७,८,५,९	१,३,७,९,९,०	१,९,६,५,४,९,२
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय													३,७,२,६,९,६	१,७,५,६,४	३,७,४,५,४,६,०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था			५,०,०,०,०,०	२,४,०,३,३,९,४		५,०,०,०,०									२,५,०,३,३,९,४

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०४.४ खानी , उत्पादन तथा निर्माण				१३२००००									६५१३३	१३५०	१३९४८३
३०७ उद्योग मन्त्रालय													६५१३३	१३५०	७४४८३
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय				१३२००००											१३२००००
०४.५ यातायात	५४००२१		७९८७३२२	३१०१७९४९			१३००००	३५२००	६८६८०				१०८५७८९	३३३०००	४२००८३६९
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय			४४२३६८९	२७४७८६८४			१३००००	३५२००	६८६८०				८१३९२९	१५११००	३३९०१२८२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			१४५१४	२६२२५०									२३४६३४	१५१४००	६७०७९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५४००२१		३५४९५१९	१९६२०१५									३७२२६	२२५००	६९२१२८१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				१३१५०००											१३१५०००
०४.६ संचार			३८२०८३	५०७४१८									२९३२७२३	२९४१६२	४११६३८६
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय			२३१६३८	१४९५००									५४९०३	२२१५०	४६८१९१
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय			१४०४४	१०७९१८									२८७७८२०	२७२०१२	३४०८९५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				२४००००											२४००००
०४.७ अन्य उद्योगहरू	२०९८३३	६१०६४	१९४०३०	१६४२६२५				७४६२२९	१२४८८७				१०८५२२८	६०४५०	४१३५४४७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	६३२७४	१४७८०	१११७५	१२२०७२५				७४६२२९	१२४८८७				५७९११०	४४३५०	२८१५३२६
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	४७८०३	१६०४०													६३८४३
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	८६९००	३८००	१८२८६०	४२१९००									५०८३१८	१४२००	१२१८९७८
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	११८५५	२४४४													३७३००
०४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला			४६१९३	२४१०७६			५००५७५	१५०							७९७९९४
३०८ उर्जा मन्त्रालय							५००५७५	१५०							५००७२५
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय			४६१९३	२४१०७६											२९७६६९
०४.९ आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१००००				१३२०००								४२५२२	६७००	१९१२२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	१००००												४२५२२	६७००	५९२२२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था					१३२०००										१३२०००
०५ वातावरण संरक्षण			३१५७६	१२४७८००	२२८५७५०	२७३०४४०	५१६४४	६९५००			७७०७५	३९४४७८	१७६०४४	३४१९५	७७९३९२
०५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन					१२७५९९	२२३६०००									२३६३५९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय					१२७५९९	२०७९००									३३५४९९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था						२०२८१००									२०२८१००
०५.२ ढल व्यवस्थापन			९५८०	१०००४००	१२९९८९	४३४३०									११८३५९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय					१२९९८९	४३४३०									१७३५१९

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३५.७ सिंचाइ मन्त्रालय			१५८०	१०००५००											१०१००८०
०५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण							२७९४३	३५००							३१४४३
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय							२७९४३	३५००							३१४४३
०५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण							१२००००	०	०						१२००००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था							१२००००	०	०						१२००००
०५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			२१९९६	२५७३००	२०२८१६२	३३०९१०	२३७०१	६६०००			७६०५५	३९४७८	१७६०५५	३५१९५	४०९४५५१
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय								०			१५९१८				१५९१८
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय								११८९३	६५७५०		७४४८३७	३९४७८	१७६०५५	३५१९५	१४२८२०७
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			२१९९६	२५७३००	२०२८१६२	३३०९१०	११८०८	२५०							२६५०४२६
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	३३०१७७		१२१९७११	३१५७८५०	६६३०११६	६१४५०७५	१५८२१	१२००			५९५	३३०००	४२०७१०	३२३००	१७९८६६६२
०६.१ आवास विकास			६६९३९२	१९९८३००	१८३४८५	२५५७७९	०	०					३४४८८९		३४७९४३९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			६६९३९२	१९९८३००	१८३४८५	२५५७७९	०	०					३४४८८९		२८७९४३९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				४०००००		२०००००		०							६०००००
०६.३ खानेपानी	३३०१७७		५०००	२४५०००	६४४६६२१	५८६९२९५	१५८२१	१२००			५९५	३३०००	५६२२९	३२३००	१३०५५२४६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय			५०००	२४५०००	६१९६४८६	४४२९६६३	१५८२१	१२००			५९५	३३०००	५६२२९	३२३००	११०१५४९४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३३०१७७				२५०१४३										५८०३२०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था						१४५९४३२		०							१४५९४३२
०६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको			५४५३२५	९१४५५०				०							१४५९८७७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			५४५३२५	९१४५५०				०							१४५९८७७
०७ स्वास्थ्य					१६७९८११	५१५९११६	०	०	१४४२००				११३९७६०७	१९८९६७	३३६९९७०१
०७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार					५३२६५५	५४०२००	०	०					४७७४८	८०९	११२८६११
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय					५३२६५५	५४०२००	०	०					४७७४८	८०९	११२८६११
०७.२ बहिरङ्ग सेवा					४२२१८७३	४१५०२१	०	०							४६३६२९४
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय					१३००००										१३००००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय					४०९१२७३	४१५०२१									४५०६२९४
०७.३ अस्पताल सेवा					३१००३१२	७८८५५५	०	०					५०९०४८	१८९०४९	९१६८३३४
३१४ गृह मन्त्रालय												१९८९८५	१४७९४९		३४६९३४
३४५ रक्षा मन्त्रालय												४५६६२९	३३१५०		४८९७७९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय					३१००३१२	७८८५५५						१९३४८०५	७९५०		५८३१६२१

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तिकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा													२५०००००		२५०००००
०७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा					५७३०५१३	३०३१८८०	०	०					६२५९४५१	१९००	१५०२३७३४
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय					५७३०५१३	३०३१८८०	०	०					६२५९४५१	१९००	१५०२३७३४
०७.५ अनुसन्धान सेवा					३२१५०६८	३८३४६०	०	०	१४४२००						३७४२७२८
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय					३२१५०६८	३८३४६०	०	०	१४४२००						३७४२७२८
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म		१३०८५	२००६३०	१०६६७२०	१४०६५०	०	०	२७५५५०	३३५०				१५०८०५५	७८५८	३२८५४५८
०८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकूद सेवाहरू							०	०	२१४५००				१०४५७६३	५५००	१२६५७६७
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय							०	०	२१४५००				१०४५७६३	५५००	१२६५७६७
०८.२ सांस्कृतिक सेवा					१०६६७२०	१४०६५०	०	०	६०५०	३३५०			२४००४६	३३७२०	१५४८५३६
३२५ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय					१०६६७२०	१४०६५०	०	०	६०५०	३३५०			२४००४६	३३७२०	१५४८५३६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय							०	०	६०५०	३३५०					६३४००
०८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा		१३०८५	२००६३०				०	०					२१८२४२	३९१९८	४७९१५५
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय		१३०८५	२००६३०				०	०					२१८२४२	३९१९८	४७९१५५
०९ शिक्षा	१३५९११	१४४३४		२८५६९६८९	१७९३४०	०	०						५२०३९५५६	१९२५०	८०९५८०८०
०९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा					५०४१०३	२०५०	०	०					२५९०३८५४		२६४१०००७
३५० शिक्षा मन्त्रालय					५०४१०३	२०५०	०	०					२५९०३८५४		२६४१०००७
०९.२ माध्यमिक शिक्षा							०	०					१३५०५३९६		१३५०५३९६
३५० शिक्षा मन्त्रालय							०	०					१३५०५३९६		१३५०५३९६
०९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	१३५९११	१४४३४		२५८७७४०८	१३७६१०	०	०								२६९६५३६३
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१३५९११	१४४३४		२५८७७४०८	१३७६१०	०	०								२६९६५३६३
०९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरू					११७३९०८	८८०	०	०					१२६३०२०६	१९२५०	१३८२४२४४
३५० शिक्षा मन्त्रालय					११७३९०८	८८०	०	०					१२६३०२०६	१९२५०	१३८२४२४४
०९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					१०१४२७०	३८८००	०	०							१०५३०७०
३५० शिक्षा मन्त्रालय					१०१४२७०	३८८००	०	०							१०५३०७०
१० सामाजिक सुरक्षा			१९९१५६५	५५९९९८	३०६०२	०	०	१६६७३५९	२२२२९१				११५४००७०	८२२५०	१६०९४१३५
१०.३ उत्तर जिबी			१९९१५६५			०	०								१९९१५६५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था			१९९१५६५			०	०								१९९१५६५
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण					५५९९९८	३०६०२	०	०					१९९२०८		७८९८०८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय					५५९९९८	३०६०२	०	०							५९०६००

**आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)**

अनुसूची - १२
रु. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-विकास प्रक्रियामा निजी,सरकारी र सहकारी क्षेत्रको योगदान अभिवृद्धि गरी दिगो,फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धि		०२ - भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने		०३ - सामाजिक सेवाका क्षेत्रहरूमा पहुँच, उपयोग र गुणस्तर अभिवृद्धि		०४ - सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरूमा सुशासन अभिवृद्धि		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तीकरणमा अभिवृद्धि		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय													१९९२०८	१९९२०८	
१०.७ सामाजिक असमावेशी								२८९१७३	४९०८				११२०८५४	३५००८	११५५३७६२७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय								२३६७३	४९०८						२८५७३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय								२६५५००					११२०८५४	३५००८	११५०९०५४
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास								६३२६९	२७२००						९०४६९
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय								६३२६९	२७२००						९०४६९
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको								१३१४९१५	१९०९९९				१३२३०८	४७२५८	१६८४६६६
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय								१३१४९१५	९०९९९				१३२३०८	४७२५८	१५८४६६६
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय									१०००००						१०००००
कुल खर्च	२२४३६३५२	४३८४३०५	३२५७४०९०	८०३६३४७३	५७२०३८८०	१५३९८३३२	४९१३३९५	७५४४१०३	६९१३८९१	३२००९९४	६४८३३७४	४५८९२२	२२३१९२५६४	५२४७२३९५	५१७२४००००
रणनीति जम्मा	२६,८२,०६,५७		१,१२,९३,७५,६३		७२,६०,२२,१२		१२,४५,७४,९८		९,८१,४८,१५		६,९४,२२,९६		२,७५,६६,४९,५९		

द्रष्टव्यः
१. रणनीतिहरू तीन वर्षीय अन्तरिम योजना(२०७०/७१ -२०७२/७३)को आधारपत्र अनुसार राखिएका छन् ।

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कार्यगत लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची - १३
(रु. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	३,८३,१६,९२	५६,५०	१७,५७,३२,२८	१,२०,४८,८८	६८,५६,७९,२३	४९,५४,८५,९५	१,४०,७३,१९,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तीय र वैदेशिक मामिला	३,१३,७७,२३	०	३,२८,४१,५९	३५,००,९०	५३,२८,६६,८३	२३,८४,२३,५२	८३,९०,१०,०७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	०	०	६,८४,३६	१४,२६,००	२१,१०,३६
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	०	०	२,८७,७०	२५,५०	३,१३,२०
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	०	०	०	०	७८,९१,४८	२,८३,००	८१,७४,४८
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	०	०	२३,२०,२१	४,१६,००	२७,३६,२१
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	०	०	३४,४०,९५	१०,१६,६१	४४,५९,५६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	३,०७,७३,८६	०	०	०	३२,५२,७५	१,११,००	३,४१,३७,६१
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	२,५१,५५,४६	६,८७,५०	३,५१,४५,१२	९३,१३,७२	७,०३,०१,८०
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	१,०२,७३	१,२५	१,९३,२५,७५	३६,३८,१८	२,३०,६७,९१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	७,९२,३९	२,१०,००	०	०	१०,०२,३९
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	०	०	२३,६४,८०	५,६२,१५	०	०	२९,२६,९५
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,१५,७२	०	०	०	३,१५,७२
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	६,०३,३७	०	२०,१०,४९	१,४०,००	०	०	२७,५३,८६
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,००,००,००	१,००,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	०	०	३,५९,२१,६६	१३,७५,३६,१२	१७,३४,५६,७८
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	०	०	८९,५०,१८	३,४८,७७,७९	४,३८,२७,९७
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	०	०	२९,१३,८१,५०	०	२९,१३,८१,५०
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	२१,००,००	१९,००,००	१२,४२,६५,१७	३,९७,७६,६०	१६,८०,४१,७७
१.३ सामान्य सेवा	०	०	१,३१,८१,७५	१६,६९,६५	९९,१४,९१	२९,९२,०२	२,७७,५८,३३
२१० लोक सेवा आयोग	०	०	१४,६८,९३	०	१७,५४,८४	६,४०,००	३८,६३,७७
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	१२,७३,६४	१,००,००	०	०	१३,७३,६४
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३२,३७,८६	०	९५,४३	१,३१,५०	३४,६४,७९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१९,३०,४२	१८,७५,९०	३८,०६,३२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	५८,३२,२६	३,३६,४०	१२,२९,९२	०	७३,९८,५८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	०	०	१३,६९,०६	१२,३३,२५	४९,०४,३०	३,४४,६२	७८,५१,२३
१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	०	०	१,५३,०८	२,८०	६५,९३	४२,००	२,६३,८१
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	६५,९३	४२,००	१,०७,९३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	१,५३,०८	२,८०	०	०	१,५५,८८
१.६ सामान्य सेवा	११,३१,७१	५५,००	२७,५५,८६	६८,७५,५३	११,६९,३५	२३,५७,८०	१,४३,४५,२५

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
२१२ निर्वाचन आयोग	०	०	२१,५७,५१	०	११,१४,२१	५,२०,००	३७,९१,७२
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	११,३१,७१	५५,००	०	०	०	०	११,८६,७१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	९८,३५	५६,७५,५३	०	०	५६,७३,८८
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	५५,१४	५,००,००	५,५५,१४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	५,००,००	२,००,००	०	०	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,३७,८०	१३,३७,८०
१.७ सार्वजनिक ऋण कारोबार	०	०	०	०	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	०	०	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	५८,०७,९८	१,५०	१२,६८,००,००	०	०	०	१३,२६,०९,४८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०७,९८	१,५०	१२,६८,००,००	०	०	०	१३,२६,०९,४८
०२ रक्षा	०	०	२४,४९,६९,५०	१,९६,३७,००	८०,४६,४५	२,०३,८०,६७	२९,३०,३३,६२
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	०	२४,४९,६९,५०	१,९६,३७,००	७३,३९,४८	२०,२५,५०	२७,३९,७१,४८
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१५,०३,८४	१६,००,००	३१,०३,८४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	२४,४९,६९,५०	१,९६,३७,००	५८,३५,६४	४,२५,५०	२७,०८,६७,६४
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	०	०	०	७,००,००	१,७६,११,५०	१,८३,११,५०
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	७,००,००	०	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,७६,११,५०	१,७६,११,५०
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	४०,७८,९३	१,०४,०६,२८	३४,५१,७७,२८	४,५०,२०,९०	३,६०,०२,९२	६४,१९,२३	४४,७१,०५,५४
३.१ प्रहरी सेवा	०	०	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	०	०	३१,१८,५६,५५
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	०	०	३१,१८,५६,५५
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	०	०	०	०	५७,८२	३,००	६०,८२
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	५७,८२	३,००	६०,८२
३.३ न्यायालय	०	०	३६,०१,५४	५२,५६,३०	२,६२,१५,१४	५३,५९,६०	४,०४,३२,५८
२०४ अदालत	०	०	३३,५०,००	५२,३५,००	२,०६,७६,६९	३९,४५,००	३,३२,०६,६९
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	०	०	४३,०९,२४	१२,७६,००	५५,८५,२४
२१८ न्याय परिषद्	०	०	०	०	२,०६,३१	३५,००	२,४१,३१
३११ कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	०	०	१,७०,६०	२१,००	१०,२२,९०	१,०३,६०	१३,१८,१०

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	८०,९४	३०	०	०	८१,२४
३.४ कारागार	०	०	८२,९४,६२	१७,४९,००	०	०	१,००,४३,६२
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	८२,९४,६२	१७,४९,००	०	०	१,००,४३,६२
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४०,७८,९३	१,०४,०६,२८	४,२७,१५,६०	१,६७,२४,५७	९७,२९,९६	१०,५६,६३	८,४७,११,९७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	४,७४,००	१,२२,५५,५७	१५,७७,०८	६,६९,००	१,४९,७५,६५
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१,१७,८०,५३	३४,१८,००	८१,५२,८८	३,८७,३९,०४	२,३७,३९,०४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	४०,७८,९३	१,०४,०६,२८	३,०४,६१,०७	१,०५,१,००	०	०	४,५९,९७,२८
०४ आर्थिक मामिला	२२,४६,६३,९७	४,४४,११,२९	२५,७२,७१,९६	४५,०८,५२,८६	१३,७८,४१,८४	३१,१७,२८,६८	१,४२,६७,६९,८०
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	४,२०,९९,०१	२७,३२,८०	८,६८,८८,८१	३६,३२,१३	७,२९,५३	३१,००,००	१३,९१,८२,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२,२९,५३	१०,५०,००	१२,७९,५३
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	८७,६१,८५	१,२२,३०	५,००,००	२०,५०,००	१,१४,३४,१५
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	२८,७४,३९	७०,००	०	०	०	०	२९,४४,३९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३,७६,२५,७१	२६,०६,८०	७,३६,१७,४१	२२,५३,५१	०	०	११,६१,०३,४३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	१५,९८,९१	५६,००	४५,०९,५५	१२,५६,३२	०	०	७४,२०,७८
४.२ कृषि, बन , मत्स्यपालन तथा शिकार	१३,६८,३२,१४	२,२४,४९,८६	१०,५२,५९,७६	१४,२७,०६,००	४,९९,२७,२३	४०,५४,१०	४६,१२,२९,०९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	१२,८२,४१,१६	१,६४,८३,३६	५,६२,५०,५३	१,०५,२८,६६	१७,४१,३८	१,४७,७५	२१,३३,९२,८४
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१२,३२,९३	१८,३७,३०	३,०२,७०,३८	२,६६,१७,२४	२,५१,३३,०४	४,१२,०५	८,५५,०२,९४
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	३२,४०,५२	४,००	१८,७८,८८	२१,५०,९५	२,०५,५३,२८	३३,१८,३०	३,१०,४५,९३
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	०	०	९,४५,८८	१,३०,४०	२४,३७,११	१,७६,००	३६,८९,३९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	१,०३,५३	४१,२५,२०	१,०७,९३,७२	९,७३,९७,१०	१,६२,४२	०	११,२५,८१,९७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	४०,१४,००	०	५१,२०,३७	८,८१,६५	०	०	१,००,१६,०२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	५०,००,००	०	०	५०,००,००
४.३ इन्धन तथा उर्जा	३,७२,८४,७५	५१,२२,५०	९,८८,६३	२,२७,३४,६९	९,३४,३०	२३,२८,५४,६३	२९,९९,१९,५०
३०७ उद्योग मन्त्रालय	२,३५,३९	५,५०	०	०	९७,१०	१,४६,८५	४,८४,८४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	७,६८,०३	५९,३०,०५	८,३७,२०	४१,१९,६४	१,१६,५४,९२
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	३,७०,४९,३६	१,१७,००	२,२०,६०	५८,६४	०	०	३,७४,४५,६०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	५०,००,००	०	१,६७,४६,००	०	२२,८५,८८,१४	२५,०३,३४,१४
४.४ खानी , उत्पादन तथा निर्माण	०	०	६,५१,३३	१,३२,९३,५०	०	०	१,३९,४४,८३
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	६,५१,३३	९३,५०	०	०	७,४४,८३
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	१,३२,००,००	०	०	१,३२,००,००

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.५ यातायात	४,२३,८५	१,०३,३६,५०	४,५०,०६,९२	२४,८४,४४,९९	५,११,५६,५५	६,४७,१४,८०	४२,००,८३,६१
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	५१,५९	१,०१,११,५०	३८,९८,५१	२२,८२,१२,३४	४,८७,७८,०८	४,७९,६०,८०	३३,९०,१२,८२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१,१३,०१	६,१२,५०	२३,७८,४७	३६,०४,००	६७,०७,९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३,७२,२६	२,२५,००	४,०९,९५,४०	१,९६,२०,१५	०	०	६,१२,१२,८१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,३१,५०,००	१,३१,५०,००
४.६ संचार	०	०	४८,०१,५२	२८,०५,१५	२,८३,४६,५४	५२,१०,६५	४,११,६३,८६
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	०	०	३,५६,४१	१,५४,००	२५,०९,००	१६,८२,५०	४६,८१,९१
३५८ सूचना तथा संचार मन्त्रालय	०	०	४४,४५,११	२,५१,१५	२,५८,३७,५४	३५,४८,१५	३,४०,८१,९५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२४,००,००	०	०	२४,००,००
४.७ अन्य उद्योगहरू	७५,६२,२९	१२,५८,८७	८६,६८,४४	१,७२,३४,९०	६२,२२,४७	४,०७,५०	४,१३,५४,४७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	७५,६२,२९	१२,५८,८७	५६,२४,२६	१,२६,०१,०५	८,८९,२९	२,१७,५०	२,८१,५३,२६
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	०	०	४,७८,०३	१,६०,४०	०	०	६,३८,४३
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	२४,४७,६०	४२,१९,००	५३,३३,१८	१,९०,००	१,२१,८९,७८
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	१,१८,५५	२,५४,४५	०	०	३,७३,००
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	४,६१,९३	२५,१०,७६	५०,०५,७५	१,५०	०	०	७९,७९,९४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	५०,०५,७५	१,५०	०	०	५०,०७,२५
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	४,६१,९३	२५,१०,७६	०	०	०	०	२९,७२,६९
४.९ आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	५,२५,२२	१३,८७,००	१९,१२,२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	५,२५,२२	६७,००	५,९२,२२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,२०,००	१३,२०,००
०५ वातावरण संरक्षण	०	२,०२,८१,००	२,८३,८४,८६	१,८७,३४,७८	४६,७२,९३	५८,५८,३५	७,७९,३१,९२
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	०	२,०२,८१,००	१२,७५,९९	२०,७९,००	०	०	२,३६,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१२,७५,९९	२०,७९,००	०	०	३३,५४,९९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२,०२,८१,००	०	०	०	०	२,०२,८१,००
५.२ ढल व्यवस्थापन	०	०	९५,८०	१,००,०५,००	१२,९९,८९	४,३५,३०	१,१८,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१२,९९,८९	४,३५,३०	१७,३५,१९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	९५,८०	१,००,०५,००	०	०	१,०१,००,८०
५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण	०	०	०	०	२,७९,४३	३५,००	३,१४,४३
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	२,७९,४३	३५,००	३,१४,४३
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	०	०	०	०	१२,००,००	१२,००,००

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१२,००,००	१२,००,००
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	२,७०,१३,०७	६६,५०,७८	३०,९३,६१	४१,८८,०५	४,०९,४५,५१
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५९,१८	०	१,५९,१८
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	०	०	६६,६८,५३	३४,६२,७८	२६,५९,३१	१४,९१,४५	१,४२,८२,०७
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२,०३,४४,५४	३१,८८,००	२,७५,१२	२६,९६,६०	२,६५,०४,२६
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	५८,५३,२०	१,६१,४४,३२	७,०२,०२,७२	६,५३,७४,४२	१,०१,१५,४६	१,२१,७५,५०	१७,९८,६५,६२
६.१ आवास विकास	०	०	२२,३९,५९	१,३३,७०,७९	९९,३४,०१	९१,७०,००	३,४७,१४,३९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२२,३९,५९	१,१३,७०,७९	९९,३४,०१	५१,७०,००	२,८७,१४,३९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२०,००,००	०	४०,००,००	६०,००,००
६.३ खानेपानी	५८,५३,२०	१,६१,४४,३२	६,२५,०९,८६	४,२८,५८,१३	१,८१,४५	३०,०५,५०	१३,०५,५२,४६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	५०,००	३०,००,००	६,२५,०९,८६	४,१४,०८,१३	१,८१,४५	३०,०५,५०	११,०१,५४,९४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०३,२०	०	०	०	०	०	५८,०३,२०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१,३१,४४,३२	०	१४,५०,००	०	०	१,४५,९४,३२
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	०	०	५४,५३,२७	९१,४५,५०	०	०	१,४५,९८,७७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	५४,५३,२७	९१,४५,५०	०	०	१,४५,९८,७७
०७ स्वास्थ्य	१५,९३,०७,५१	३,३७,४२,३४	१२,४१,०८,६७	१,९८,३८,४९	०	०	३३,६९,९७,०१
७.१ औषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	०	०	५८,०३,९३	५४,८२,१८	०	०	१,१२,८६,११
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	५८,०३,९३	५४,८२,१८	०	०	१,१२,८६,११
७.२ बहिरङ्ग सेवा	२,५३,८५,३१	१९,८७,५९	१,६८,२७,४२	२१,६२,६२	०	०	४,६३,६२,९४
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	१३,००,००	०	०	०	१३,००,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२,५३,८५,३१	१९,८७,५९	१,५५,२७,४२	२१,६२,६२	०	०	४,५०,६२,९४
७.३ अस्पताल सेवा	१,०४,००,२२	१४,२१,८०	७,१५,०७,०८	८३,५४,२४	०	०	९,१६,८३,३४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१९,८९,८५	१४,७९,४९	०	०	३४,६९,३४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	४५,६६,२९	३,३१,५०	०	०	४८,९७,७९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,०४,००,२२	१४,२१,८०	३,९९,५०,९४	६५,४३,२५	०	०	५,८३,१६,२१
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	२,५०,००,००	०	०	०	२,५०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	११,८२,६५,९१	३,०३,२९,३५	१६,३३,६३	८,४५	०	०	१५,०२,३७,३४
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	११,८२,६५,९१	३,०३,२९,३५	१६,३३,६३	८,४५	०	०	१५,०२,३७,३४
७.५ अनुसन्धान सेवा	५२,५६,०७	३,६०	२,८३,३६,६१	३८,३१,००	०	०	३,७४,२७,२८
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	५२,५६,०७	३,६०	२,८३,३६,६१	३८,३१,००	०	०	३,७४,२७,२८

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	६,००,५०	३३,५०	१,३३,८२,६७	५५,००	१,४६,४०,९३	४१,४१,९८	३,२८,५४,५८
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	०	०	१,२६,०२,६७	५५,००	०	०	१,२६,५७,६७
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	०	०	१,२६,०२,६७	५५,००	०	०	१,२६,५७,६७
८.२ सांस्कृतिक सेवा	६,००,५०	३३,५०	०	०	१,३१,०७,६६	१७,४३,७०	१,५४,८५,३६
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	१,३१,०७,६६	१७,४३,७०	१,४८,५१,३६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	६,००,५०	३३,५०	०	०	०	०	६,३४,००
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	०	०	७,८०,००	०	१५,३३,२७	२३,९८,२८	४७,११,५५
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	७,८०,००	०	१५,३३,२७	२३,९८,२८	४७,११,५५
०९ शिक्षा	५४,७३,२३,६९	१९,६३,२९	२५,९१,२६,८७	१,६६,९५	१०,००,००	०	८०,९५,८०,८०
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२६,४०,७९,५७	२०,५०	०	०	०	०	२६,४१,००,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२६,४०,७९,५७	२०,५०	०	०	०	०	२६,४१,००,०७
९.२ माध्यमिक शिक्षा	०	०	१३,५०,५३,९६	०	०	०	१३,५०,५३,९६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	१३,५०,५३,९६	०	०	०	१३,५०,५३,९६
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२५,९९,७१,१९	१५,२०,४४	१,६२,००	०	०	०	२६,१६,५३,६३
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२५,९९,७१,१९	१५,२०,४४	१,६२,००	०	०	०	२६,१६,५३,६३
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	१,३१,३०,२३	३४,३५	१२,३९,१०,९१	१,६६,९५	१०,००,००	०	१३,८२,४२,४४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,३१,३०,२३	३४,३५	१२,३९,१०,९१	१,६६,९५	१०,००,००	०	१३,८२,४२,४४
९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,०१,४२,७०	३,८८,००	०	०	०	०	१,०५,३०,७०
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,०१,४२,७०	३,८८,००	०	०	०	०	१,०५,३०,७०
१० सामाजिक सुरक्षा	१,६५,५९,४२	१३,३५,५०	१२,०८,७८,१२	१९,६६,९३	२,३६,७३	१,९९,६४,६५	१६,०९,४१,३५
१०.३ उत्तर जिबी	०	०	०	०	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	५५,९९,९८	३,०६,०२	१९,९२,०८	०	०	०	७८,९८,०८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५५,९९,९८	३,०६,०२	०	०	०	०	५९,०६,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	१९,९२,०८	०	०	०	१९,९२,०८
१०.७ सामाजिक असमावेशी	१,००,००	०	११,४६,४०,५४	३,५०,००	२,३६,७३	४९,००	११,५३,७६,२७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२,३६,७३	४९,००	२,८५,७३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,००,००	०	११,४६,४०,५४	३,५०,००	०	०	११,५०,९०,५४
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	०	०	६,३२,६९	२,७२,००	०	०	९,०४,६९
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	६,३२,६९	२,७२,००	०	०	९,०४,६९

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,०८,५९,४४	१०,२९,४८	३६,१२,८१	१३,४४,९३	०	०	१,६८,४६,६६
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,०८,५९,४४	१०,२९,४८	३६,१२,८१	३,४४,९३	०	०	१,५८,४६,६६
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
कुल खर्च	९९,६७,०४,१४	१२,८३,७४,०२	१,६३,९२,३४,१३	६३,३६,९६,२१	८९,८२,३६,४९	८७,६१,५५,०१	५,१७,२४,००,००
जम्मा		१,१२,५०,७८,१६		२,२७,२९,३०,३४		१,७७,४३,९१,५०	

संकेत	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	११२५०७८१६	२१.७५
२	अप्रत्यक्ष लाभ	२२७२९३०३४	४३.९४
३	तटस्थ	१७७४३९१५०	३४.३१

द्रष्टव्य: लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट छुट्टयाईएका आधारहरू

बजेटका प्रत्येक क्रियाकलाप लैङ्गिक दृष्टिले कता उन्मुख छ भनी निक्योल गर्न निम्नानुसार वर्गीकरण गरिएको छ :

- (क) महिलालाई ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - प्रत्यक्ष लाभ
(ख) महिलालाई २० प्रतिशत वा सो भन्दा माथि तर ५० प्रतिशत भन्दा कम लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - अप्रत्यक्ष लाभ
(ग) महिलालाई २० प्रतिशत भन्दा न्यून लाभ पुग्ने क्रियाकलाप - तटस्थ

उपरोक्तानुसार प्रतिशत निकाल्दा देहायका क्रियाकलापहरूको सूचकहरूका आधारमा मूल्यांकन गरी सो मूल्यांकन का आधारमा प्राप्त हुने नतिजा बमोजिम लैङ्गिक बजेटलाई वर्गीकरण गरिएको छ।

क्र. सं.	सूचक	प्रतिशत
१	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयनमा महिला सहभागिता	२०
२	महिलाहरूको क्षमता अभिवृद्धि	२०
३	कार्यक्रममा महिलाहरूको लागि लाभ तथा नियन्त्रणमा सुनिश्चितता -अन्य लक्षित वर्गका कार्यक्रममा समेत	३०
४	महिलाहरूको रोजगारी र आय आर्जन अभिवृद्धि	२०
५	महिलाहरूको समयको प्रयोगमा गुणात्मक सुधार तथा कार्यबोझमा कमी	१०
	जम्मा	१००

आर्थिक वर्ष २०७०/७१को कार्यगत गरिबी न्यूनीकरण बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची - १४
(रु. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	१८,८३,४६,२७	२९,४४,००	७१,१३,८२,१६	५०,४६,४७,३३	१,४०,७३,१९,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	५,२९,१५,७८	२३,९३,२२,२७	५४,४१,६९,८७	२३,९३,२२,२७	८३,९०,१०,०७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	६,८४,३६	१४,२६,००	२१,१०,३६
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	२,८७,७०	२५,५०	३,१३,२०
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	०	०	७८,९१,४८	२,८३,००	८१,७४,४८
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	२३,२०,२१	४,१८,००	२७,३८,२१
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	३४,४०,९५	१०,१८,६१	४४,५९,५६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,०७,७३,८६	०	३२,५२,७५	१,११,००	३,४१,३७,६१
३०५ अर्थ मन्त्रालय	१,२५,६३,२६	०	४,७७,३७,३२	१,००,०१,२२	७,०३,०१,८०
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	१,९४,२८,४८	३६,३९,४३	२,३०,६७,९१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	७,९२,३९	२,१०,००	१०,०२,३९
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२३,६४,८०	५,६२,१५	०	०	२९,२६,९५
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,१५,७२	०	३,१५,७२
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	२६,१३,८६	१,४०,००	०	०	२७,५३,८६
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,००,००,००	१,००,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	३,५९,२१,६६	१३,७५,३५,१२	१७,३४,५६,७८
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	८९,५०,१८	३,४८,७७,७९	४,३८,२७,९७
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	१०,००,००	०	२९,०३,८१,५०	०	२९,१३,८१,५०
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध	३६,००,००	१९,००,००	१२,२७,६५,१७	३,९७,७६,६०	१६,८०,४१,७७
१.३ सामान्य सेवा	२३,२२,५१	४५,२१,३२	२,०७,७४,१५	४५,२१,३२	२,७७,५८,३३
२१० लोक सेवा आयोग	०	०	३२,२३,७७	६,४०,००	३८,६३,७७
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१२,७३,६४	१,००,००	०	०	१३,७३,६४
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३३,३३,२९	१,३१,५०	३४,६४,७९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१९,३०,४२	१८,७५,९०	३८,०६,३२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	७०,६२,१८	३,३६,४०	७३,९८,५८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१०,४८,८७	४०,३५	५२,२४,२९	१५,३७,५२	७८,११,२३
१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	०	४४,८०	२,१९,०१	४४,८०	२,६३,८१
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	६५,९३	४२,००	१,०७,९३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	१,५३,०८	२,८०	१,५५,८८
१.६ सामान्य सेवा	५,००,००	९०,८८,३३	४५,५६,९२	९०,८८,३३	१,४३,४५,२५

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
२१२ निर्वाचन आयोग	०	०	३२,७१,७२	५,२०,००	३७,९१,७२
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	११,३१,७१	५५,००	११,८६,७१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	९८,३५	५६,७५,५३	५७,७३,८८
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	५५,१४	५,००,००	५,५५,१४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	१०,००,००
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५,००,००	२,००,००	०	०	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१३,३७,८०	१३,३७,८०
१.७ सार्वजनिक ऋण कारोबार	०	२५,१६,७०,६१	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
१.८ विभिन्न तहका सरकारहरू बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१३,२६,०७,९८	०	०	०	१३,२६,०७,९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	१३,२६,०७,९८	१,५०	०	०	१३,२६,०९,४८
०२ रक्षा	०	०	२५,३०,१५,९५	४,००,१७,६७	२९,३०,३३,६२
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	२,१६,६२,५०	२५,२३,०८,९८	२,१६,६२,५०	२७,३९,७९,४८
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	१५,०३,८४	१६,००,००	३१,०३,८४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	२५,०८,०५,१४	२,००,६२,५०	२७,०८,६७,६४
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	१,७६,११,५०	७,००,००	१,७६,११,५०	१,८३,११,५०
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	७,००,००	०	७,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,७६,११,५०	१,७६,११,५०
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	७,४३,६७	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	४,४०,०६,९३	१,४८,६१,७८	३४,१२,५२,२०	४,६९,८४,६३	४४,७१,०५,५४
३.१ प्रहरी सेवा	०	२,१२,९१,०३	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	३१,१८,५६,५५
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	३१,१८,५६,५५
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	५७,८२	०	०	०	६०,८२
३१४ गृह मन्त्रालय	५७,८२	३,००	०	०	६०,८२
३.३ न्यायालय	२,२०,२८	१,०५,५४,४०	२,९५,९६,४०	१,०५,५४,४०	४,०५,३२,५८
२०४ अदालत	०	०	२,४०,२६,६९	९१,८०,००	३,३२,०६,६९
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	४३,०९,२४	१२,७६,००	५५,८५,२४
२१८ न्याय परिषद्	०	०	२,०६,३१	३५,००	२,४१,३१
३११ कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	२,२०,२८	६१,५०	९,७३,२२	६३,१०	१३,१८,१०

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	८०,९४	३०	८१,२४
३.४ कारागार	०	१७,४९,००	८२,९४,६२	१७,४९,००	१,००,४३,६२
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	८२,९४,६२	१७,४९,००	१,००,४३,६२
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४,३७,२८,८३	१,३३,९०,२०	१,२७,९४,६६	१,३३,९०,२०	८,४७,११,९७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	२०,५१,०८	१,२९,२४,५७	१,४९,७५,६५
३१४ गृह मन्त्रालय	१,१७,८०,५३	३४,१८,००	८१,५२,८८	३,८७,६३	२,३७,३९,०४
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	३,१९,४८,३०	१,१३,७२,२०	२५,९१,७०	७८,००	४,५९,९७,२८
०४ आर्थिक मामिला	४९,१३,१४,४३	५८,६८,५९,५०	१२,८४,६२,५४	२२,०१,३३,३३	१,४२,६७,६९,८०
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	१२,५२,१९,५१	२९,७१,२५	४४,९७,८४	२९,७१,२५	१३,९१,८२,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२,२९,५३	१०,५०,००	०	०	१२,७९,५३
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	६४,६६,१०	२,३०	२७,९४,७५	२१,७०,००	१,१४,३४,१५
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	२८,७४,३९	७०,००	०	०	२९,४४,३९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	११,१२,४३,१२	४८,६०,३१	०	०	११,६१,०३,४३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	४४,०६,३७	५,११,०७	१७,०२,०९	८,०१,२५	७४,२०,७८
४.२ कृषि, बन , मत्स्यपालन तथा शिकार	२३,१८,६३,९६	२,२३,५६,१५	६,०१,५५,१७	२,२३,५६,१५	४६,१२,२९,०९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	१८,५५,१८,९८	२,७०,८०,४७	७,१४,०९	७९,३०	२१,३३,९२,८४
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,५५,०८,१९	१,४५,४१,७९	३,११,२८,१६	१,४३,२४,८०	८,५५,०२,९४
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	५२,७२,७३	२७,०९,२०	२,०२,९९,९५	२७,६४,०५	३,१०,४५,९३
३५२ सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	९,४५,८८	१,३०,४०	२४,३७,११	१,७६,००	३६,८९,३९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	५४,८३,८१	१०,१५,१०,३०	५५,७५,८६	१२,००	११,२५,८१,९७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	९१,३४,३७	८,८१,६५	०	०	१,००,१६,०२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	५०,००,००	५०,००,००
४.३ इन्धन तथा उर्जा	३,७९,६५,६०	११,५५,७९,७५	१२,४२,०८	११,५५,७९,७५	२९,९९,१९,५०
३०७ उद्योग मन्त्रालय	२,३५,३९	५,५०	९७,१०	१,४६,८५	४,८४,८४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	४,६०,२५	५,८८,०५	११,४४,९८	४१,८१,६४	१,१६,५४,९२
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	३,७२,६९,९६	१,७५,६४	०	०	३,७४,४५,६०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१३,९०,८२,८८	०	११,१२,५१,२६	२५,०३,३४,१४
४.४ खानी , उत्पादन तथा निर्माण	०	९३,५०	६,५१,३३	९३,५०	१,३९,४४,८३
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	६,५१,३३	९३,५०	७,४४,८३
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	१,३२,००,००	०	०	१,३२,००,००

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.५ यातायात	७,७९,०७,६३	६,९३,८२,०८	१,८६,७९,६९	६,९३,८२,०८	४२,००,८३,६९
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	४,२०,४०,९८	२३,४२,६९,०६	१,०६,८८,००	५,२०,९५,५८	३३,९०,९२,८२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२४,९९,४८	४२,९६,५०	६७,०७,९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	३,५८,६७,४५	१,९८,४५,९५	५५,००,२९	०	६,९२,९२,८९
५०९ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,३९,५०,००	१,३९,५०,००
४.६ संचार	०	८०,९५,८०	३,३९,४८,०६	८०,९५,८०	४,९९,६३,८६
३३९ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	०	०	२८,६५,४९	९८,९६,५०	४६,८९,९९
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	३,०२,८२,६५	३७,९९,३०	३,४०,८९,९५
५०९ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२४,००,००	२४,००,००
४.७ अन्य उद्योगहरू	१,२८,९०,०५	३,४७,८०	९५,६३,९५	३,४७,८०	४,९३,५४,४७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	९५,९५,८७	१,३८,८९,६२	४४,७९,९७	१,९५,८०	२,८९,५३,२६
३९२ कृषि विकास मन्त्रालय	४,७८,०३	१,६०,४०	०	०	६,३८,४३
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२६,९७,६०	४२,५७,००	५०,८३,९८	१,५२,००	१,२९,८९,७८
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,९८,५५	२,५४,४५	०	०	३,७३,००
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	५४,६७,६८	०	०	०	७९,७९,९४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	५०,०५,७५	१,५०	०	०	५०,०७,२५
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	४,६९,९३	२५,९०,७६	०	०	२९,७२,६९
४.९ आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	१३,८७,००	५,२५,२२	१३,८७,००	१९,९२,२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	५,२५,२२	६७,००	५,९२,२२
५०९ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१३,२०,००	१३,२०,००
०५ वातावरण संरक्षण	५९,४२,४९	१,००,७५,००	२,७९,९५,३८	३,४७,९९,९३	७,७९,३९,९२
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	०	२,२३,६०,००	१२,७५,९९	२,२३,६०,००	२,३६,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१२,७५,९९	२०,७९,००	३३,४५,९९
५०९ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	२,०२,८९,००	२,०२,८९,००
५.२ ढल व्यवस्थापन	९५,८०	४,३५,३०	१२,९९,८९	४,३५,३०	१,९८,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१२,९९,८९	४,३५,३०	१७,३५,९९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	९५,८०	१,००,७५,००	०	०	१,०९,००,८०
५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण	२,७९,४३	०	०	०	३,९४,४३
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,७९,४३	३५,००	०	०	३,९४,४३
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	१२,००,००	०	१२,००,००	१२,००,००

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१२,००,००	१२,००,००
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	५५,६७,१८	१,०८,०३,८३	२,४५,३९,५०	१,०८,०३,८३	४,०९,४५,५१
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,५९,१८	०	०	०	१,५९,१८
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	५४,०८,००	३५,००	३९,१९,८४	४९,१९,२३	१,४२,८२,०७
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	२,०६,१९,६६	५८,८४,६०	२,६५,०४,२६
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	६,६७,५०,०५	२,३६,८५,३२	१,९४,२१,३३	७,००,०८,९२	१७,९८,६५,६२
६.१ आवास विकास	०	२,२४,४०,७९	१,२१,७३,६०	२,२४,४०,७९	३,४७,१४,३९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	१,००,००	१,२१,७३,६०	१,६४,४०,७९	२,८७,१४,३९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	६०,००,००	६०,००,००
६.३ खानेपानी	६,१२,९६,७८	४,७५,६८,१३	७२,४७,७३	४,७५,६८,१३	१३,०५,५८,२६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	५,५४,९३,५८	५९,६९,५०	७२,४७,७३	४,९४,४४,१३	११,०१,५४,९४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०३,२०	०	०	०	५८,०३,२०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	८४,७०,३२	०	६१,२४,००	१,४५,९४,३२
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	५४,५३,२७	०	०	०	१,४५,९८,७७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५४,५३,२७	०	०	०	१,४५,९८,७७
०७ स्वास्थ्य	१९,६२,८९,४१	३,७५,५८,२७	८,७१,२६,७७	१,६०,२२,५६	३३,६९,९७,०१
७.१ औषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	०	५४,८२,१८	५८,०३,९३	५४,८२,१८	१,१२,८६,११
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	५८,०३,९३	५४,८२,१८	१,१२,८६,११
७.२ बहिरङ्ग सेवा	१,६८,२७,४२	१९,८७,५९	२,५३,८५,३१	१९,८७,५९	४,६३,६२,९४
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१३,००,००	०	०	०	१३,००,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,५५,२७,४२	२१,६२,६२	२,५३,८५,३१	१९,८७,५९	४,५०,६२,९४
७.३ अस्पताल सेवा	४,४५,३९,०७	७२,७४,७४	३,७३,६८,२३	७२,७४,७४	९,९६,८३,३४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१९,८९,८५	१४,७९,४९	३४,६९,३४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	४५,६६,२९	३,३१,५०	४८,९७,७९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४,४५,३९,०७	२५,०९,३०	५८,१२,०९	५४,६३,७५	५,८३,१६,२१
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	२,५०,००,००	०	२,५०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	११,७९,१३,४२	८,४५	१९,८६,१२	८,४५	१५,०२,३७,३४
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	११,७९,१३,४२	३,०३,२९,३५	१९,८६,१२	८,४५	१५,०२,३७,३४
७.५ अनुसन्धान सेवा	१,७०,०९,५०	१,६९,६०	१,६५,८३,१८	१,६९,६०	३,७४,२७,२८
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,७०,०९,५०	२५,६५,००	१,६५,८३,१८	१,६९,६०	३,७४,२७,२८

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	१६,६७,०५	२०,३९,८०	२,६९,५७,०५	२१,९०,६८	३,२८,५४,५८
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	९,०३,००	५५,००	१,१६,९९,६७	५५,००	१,२६,५७,६७
३४३ युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	९,०३,००	०	१,१६,९९,६७	५५,००	१,२६,५७,६७
८.२ सांस्कृतिक सेवा	६,३३,२०	१७,४३,७०	१,३०,७४,९६	१७,४३,७०	१,५४,८५,३६
३२५ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३२,७०	०	१,३०,७४,९६	१७,४३,७०	१,४८,५१,३६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	६,००,५०	३३,५०	०	०	६,३४,००
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	१,३०,८५	३,९१,९८	२१,८२,४२	३,९१,९८	४७,११,५५
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	१,३०,८५	२,०,०६,३०	२१,८२,४२	३,९१,९८	४७,११,५५
०९ शिक्षा	७४,५७,०५,५५	१९,९०,५९	६,१७,४५,०१	१,३९,६५	८०,९५,८०,८०
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२६,४०,७९,५७	०	०	०	२६,४१,००,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२६,४०,७९,५७	२०,५०	०	०	२६,४१,००,०७
९.२ माध्यमिक शिक्षा	१३,५०,५३,९६	०	०	०	१३,५०,५३,९६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१३,५०,५३,९६	०	०	०	१३,५०,५३,९६
९.५ तहमा बर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२४,८६,४०,५३	०	१,१४,९२,६६	०	२६,१६,५३,६३
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२४,८६,४०,५३	१५,२०,४४	१,१४,९२,६६	०	२६,१६,५३,६३
९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	८,७७,८८,७९	१,३९,६५	५,०२,५२,३५	१,३९,६५	१३,८२,४२,४४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	८,७७,८८,७९	६९,६५	५,०२,५२,३५	१,३९,६५	१३,८२,४२,४४
९.८ शिक्षा अन्यत्र बर्गिकृत नभएको	१,०१,४२,७०	०	०	०	१,०५,३०,७०
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१,०१,४२,७०	३,८८,००	०	०	१,०५,३०,७०
१० सामाजिक सुरक्षा	१३,३६,९६,९२	२९,५२,४३	३९,७७,३५	२,०३,१४,६५	१६,०९,४१,३५
१०.३ उत्तर जिबी	०	१,९९,१५,६५	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	५५,९९,९८	०	१९,९२,०८	०	७८,९८,०८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५५,९९,९८	३,०६,०२	०	०	५९,०६,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	१९,९२,०८	०	१९,९२,०८
१०.७ सामाजिक असमावेशी	११,३१,८२,००	३,९९,००	१७,९५,२७	३,९९,००	११,५३,७६,२७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	२,३६,७३	४९,००	२,८५,७३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	११,३१,८२,००	०	१५,५८,५४	३,५०,००	११,५०,९०,५४
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	६,३२,६९	०	०	०	९,०४,६९
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	६,३२,६९	२,७२,००	०	०	९,०४,६९

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१,४२,८२,२५	०	१,९०,००	०	१,६८,४६,६६
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१,४२,८२,२५	१३,७४,४१	१,९०,००	०	१,५८,४६,६६
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
कुल खर्च	१,८७,३७,१९,०२	६८,२९,६६,६९	१,६६,०४,५५,७४	९५,५२,५८,५५	५,१७,२४,००,००
जम्मा	२,५५,६६,८५,७१		२,६१,५७,१४,२९		

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	

संकेत	वर्गीकरण	रकम	प्रतिशत
१	गरिबी न्यूनीकरण बजेट	२५५६६८५७१	४९.४३
२	तटस्थ	२६१५७१४२९	५०.५७

दृष्टव्यः गरिबी न्यूनीकरण बजेट छुट्टयाइएका आधारहरू

गरिबी न्यूनीकरणको वर्गीकरण

विवरण	वर्गीकरण
गरिबी न्यूनीकरणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने बजेट रकम	गरिबी न्यूनीकरण बजेट
गरिबी न्यूनीकरणमा अप्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने बजेट रकम	तटस्थ बजेट

गरिबी न्यूनीकरणका सूचकहरू :

- ग्रामीण क्षेत्रमा लगानी हुने सरकारी रकम ।
- ग्रामीण क्षेत्रको आय आर्जनमा सघाउ पुर्याउने कार्यक्रमहरूका रकम ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरूका रकम ।
- सामाजिक क्षेत्रमा लगानी गरिने रकम ।
- सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरू विशेष गरी शिक्षा,स्वास्थ्य, आदिका रकम ।
- सामाजिक परिचालनका लागि गरिने सरकारी रकम ।
- स्थानीय निकायहरूलाई जाने अनुदानका रकम ।
- गरिबी निवारणमा केन्द्रीत सरकारी रकम ।

वैदेशिक अनुदान तथा ऋण सारांश
आर्थिक वर्ष २०७०/७१

अनुसूची -१५
(रू. हजारमा)

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान				ऋण				
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
बहुपक्षीय	५८,३८,७५,४०	२५,३७,४२,४४	१,४८,४८,२७	१७,५८,२७,२८	१२,५३,०५,६८	३५,६८,५६	३३,०१,३२,९६	२,९०,००,००	७,३६,५३,४३	१६,१६,७२,१८
ए डि बी	२५,५८,६५,३८	९,३३,४८,८६	५९,८८,००	४,५८,९५,३८	४,१४,६५,४८		१६,२५,१६,५२		१०,०५,०५,७५	६,२०,१०,७७
ए डि बी	२५,४८,६५,३८	९,२३,४८,८६	४९,८८,००	४,५८,९५,३८	४,१४,६५,४८		१६,२५,१६,५२		१०,०५,०५,७५	६,२०,१०,७७
जे एफ पि आर	१०,००,००	१०,००,००	१०,००,००				०			
वर्ल्ड बैंक	२६,५४,२८,०४	१२,७८,३१,२१		१,४२,६८,०५	११,३५,६३,१६		१३,७५,९६,८३	२,९०,००,००	६,६२,३३,५३	४,२३,६३,३०
आई डि ए	२६,१४,९४,८२	१२,३८,९७,९९		१,३३,१४,०५	११,०५,८३,९४		१३,७५,९६,८३	२,९०,००,००	६,६२,३३,५३	४,२३,६३,३०
वर्ल्ड बैंक - ट्रष्ट कोष	३९,३३,२२	३९,३३,२२		९,५४,००	२९,७९,२२		०			
ओफिड	२,१०,२६,७५	०					२,१०,२६,७५		८७,६८,००	१,२२,५८,७५
ओफिड	२,१०,२६,७५	०					२,१०,२६,७५		८७,६८,००	१,२२,५८,७५
सार्क फण्ड	२१,८९,२१	२१,८९,२१	५,०४,८३	३,००,००	१३,८४,३८		०			
सार्क फण्ड	२१,८९,२१	२१,८९,२१	५,०४,८३	३,००,००	१३,८४,३८		०			
यु एन	२,९४,२५,९८	२,६६,६४,३२	८३,५५,४४	१,२८,००,००	१९,४०,३२	३५,६८,५६	२७,६१,६६			२७,६१,६६
यु एन डि पी	३७,४१,१८	३७,४१,१८		३७,४१,१८			०			
यु एन सि डि एफ	८,६६,५६	८,६६,५६	८,६६,५६				०			
यु एन एफ पि ए	१३,८३,९३	१३,८३,९३	११,३३,९३	२,५०,००			०			
युनिसेफ	१,०६,८४,२३	१,०६,८४,२३	३१,३२,९८	५८,४०,८५	१२,७३,००	४,३७,४०	०			
यु एन बुमन	५०,२३	५०,२३	५०,२३				०			
यु एन - जी इ एफ	२,०९,००	२,०९,००		२,०९,००			०			
आई ओ एम	५३,४२	५३,४२		५३,४२			०			
आई एल ओ	३,५४,४०	३,५४,४०		३,५४,४०			०			
डब्लु एच ओ	४७,९९,८१	२०,३८,१५		२०,३८,१५			२७,६१,६६			२७,६१,६६
डब्लु एफ पी	७२,८३,२२	७२,८३,२२	३१,७१,७४	३,१३,००	६,६७,३२	३१,३१,१६	०			
आइफाड	९८,७०,०४	३६,३८,८४		३,२०,००	३३,१८,८४		६२,३१,२०		३,२०,००	५९,११,२०
आइफाड	९८,७०,०४	३६,३८,८४		३,२०,००	३३,१८,८४		६२,३१,२०		३,२०,००	५९,११,२०
द-युनियन-नर्थ अमेरिका	७०,००	७०,००		७०,००			०			
द-युनियन-नर्थ अमेरिका	७०,००	७०,००		७०,००			०			
द्विपक्षीय	४२,३७,१८,०९	३२,९३,१२,०८	५,९९,४९,५२	८,३३,९६,२६	१,१०,०९,७५	२९,००,००	९,४४,०६,०१		१०,६२,६१,२०	१६,०२,०१,३६
चीन	४,६५,८३,२६	२,६४,००,००	१,८०,००,००	७०,००,००	१४,००,००		२,०१,८३,२६		२,०१,८३,२६	
चीन	४,६५,८३,२६	२,६४,००,००	१,८०,००,००	७०,००,००	१४,००,००		२,०१,८३,२६		२,०१,८३,२६	

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान				ऋण				
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
डेनमार्क	८६,४७,०२	८६,४७,०२	५,६१,००	८०,८६,०२			०			
डेनमार्क	८०,८६,०२	८०,८६,०२		८०,८६,०२			०			
डेनमार्क - शान्ति कोष	५,६१,००	५,६१,००	५,६१,००				०			
फिनल्याण्ड	८०,६३,६९	८०,६३,६९	९,०३,००	४२,२७,१९	२९,३३,५०		०			
फिनल्याण्ड	८०,६३,६९	८०,६३,६९	९,०३,००	४२,२७,१९	२९,३३,५०		०			
जर्मनी	८८,६६,२५	८८,६६,२५		८२,२४,२५	६,४२,००		०			
जर्मनी - जि आइ जेड	१,६०,००	१,६०,००		१,६०,००			०			
जर्मनी - के एफ डब्ल्यु	८७,०६,२५	८७,०६,२५		८०,६४,२५	६,४२,००		०			
भारत	६,०७,०२,९५	१,८७,०२,९५	५८,१४,९०	१,२८,८८,०५			४,२०,००,००		४,२०,००,००	
भारत	६,०७,०२,९५	१,८७,०२,९५	५८,१४,९०	१,२८,८८,०५			४,२०,००,००		४,२०,००,००	
जापान जापान - डि आर एफ	४,१०,३०,००	२,४१,००,००	१,१५,००,००	१,१६,००,००		१०,००,००	१,६९,३०,००		१,२४,५३,००	४४,७७,००
जापान - जाईका	२,९५,३०,००	१,२६,००,००		१,१६,००,००		१०,००,००	१,६९,३०,००		१,२४,५३,००	४४,७७,००
जापान - डि आर एफ	१,००,००,००	१,००,००,००	१,००,००,००				०			
जापान - के आर १	१५,००,००	१५,००,००	१५,००,००				०			
कोरिया	७५,००,००	०					७५,००,००		७५,००,००	
कोरिया - एक्जिम बैंक	७५,००,००	०					७५,००,००		७५,००,००	
कुवेत कोष	११,००,००	५,००,००			५,००,००		६,००,००			६,००,००
कुवेत कोष	११,००,००	५,००,००			५,००,००		६,००,००			६,००,००
नेदरल्याण्ड	१,८१,५०	१,८१,५०	३१,५०	१,५०,००			०			
नेदरल्याण्ड	३१,५०	३१,५०	३१,५०				०			
नेदरल्याण्ड - एस एन भी	१,५०,००	१,५०,००		१,५०,००			०			
नर्वे	१,१९,६४,६९	१,०७,०४,६९	२०,०२,०९	८७,०२,६०			१२,६०,००		१२,६०,००	
नर्वे	९१,६८,६९	९१,६८,६९	४,६६,०९	८७,०२,६०			०			
नर्वे - शान्ति कोष	१५,३६,००	१५,३६,००	१५,३६,००				०			
नर्वे - संयुक्त कोष	१२,६०,००	०					१२,६०,००		१२,६०,००	
स्वीट्जरल्याण्ड	४,०४,९४,४५	४,०४,९४,४५	२६,३७,०३	३,२७,७९,६४	५०,७७,७८		०			
स्वीट्जरल्याण्ड	७५,००,००	७५,००,००		७५,००,००			०			
स्वीट्जरल्याण्ड - एस डी सी	२,७९,४०,२५	२,७९,४०,२५	६,३७,०३	२,२२,२५,४४	५०,७७,७८		०			
स्वीट्जरल्याण्ड - हेल्भिटास	३०,५४,२०	३०,५४,२०		३०,५४,२०			०			
स्वीट्जरल्याण्ड - शान्ति कोष	२०,००,००	२०,००,००	२०,००,००				०			

दातृसंस्था	जम्मा	अनुदान				ऋण				
		जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना	वस्तुगत	जम्मा	नगद	सोझै भुक्तानी	सोध भर्ना
साउदी विकास कोष	१९,३२,७५	०					१९,३२,७५			१९,३२,७५
साउदी कोष	१९,३२,७५	०					१९,३२,७५			१९,३२,७५
बेलायत	२,५२,८१,७४	२,५२,८१,७४	१,३५,००,००	७०,८५,००	४६,९६,७४		०			
बेलायत	१,४२,८१,७४	१,४२,८१,७४	२५,००,००	७०,८५,००	४६,९६,७४		०			
बेलायत - डी आर एफ	१,१०,००,००	१,१०,००,००	१,१०,००,००				०			
यू एस ए	८१,८२,४४	८१,८२,४४		५२,८१,९४	१०,००,५०	१९,००,००	०			
यु एस एड	८१,७८,९४	८१,७८,९४		५२,७८,९४	१०,००,५०	१९,००,००	०			
एच आर आई	३,५०	३,५०		३,५०			०			
एस.एस.आर.पी	१४,५२,२९,३४	१४,५२,२९,३४			१४,५२,२९,३४		४०,००,००			४०,००,००
एस.एस.आर.पी	१४,५२,२९,३४	१४,५२,२९,३४			१४,५२,२९,३४		४०,००,००			४०,००,००
युरोपियन युनियन	७९,५८,०१	७९,५८,०१	५०,००,००	२,३६,५१	२७,२१,५०		०			
युरोपियन युनियन	२९,५८,०१	२९,५८,०१		२,३६,५१	२७,२१,५०		०			
युरोपियन युनियन - शान्ति कोष	५०,००,००	५०,००,००	५०,००,००				०			
अन्य	१२,४८,०६,५१	११,२३,०६,५१	४,५३,९०,८२		१,२५,००,००	१,०५,७१,८१	१,२५,००,००		७७,१४,९८	४,८६,२८,९०
जेफटघाम	१,८७,६४,८८	१,८७,६४,८८	६०,२९,६३	६५,३८,४४		६१,९६,८१	०			
जेफम्याट	१,८७,६४,८८	१,८७,६४,८८	६०,२९,६३	६५,३८,४४		६१,९६,८१	०			
प्लान ईन्टरनेशनल	२,०७,०४	२,०७,०४		२,०७,०४			०			
प्लान ईन्टरनेशनल	२,०७,०४	२,०७,०४		२,०७,०४			०			
केयर नेपाल	७,७०	७,७०		७,७०			०			
केयर नेपाल	७,७०	७,७०		७,७०			०			
गाभी	४८,३०,००	४८,३०,००	४,५५,००			४३,७५,००	०			
गाभी	४८,३०,००	४८,३०,००	४,५५,००			४३,७५,००	०			
सेभ ड चिल्ड्रेन	७,५२,००	७,५२,००		७,५२,००			०			
सेभ ड चिल्ड्रेन	७,५२,००	७,५२,००		७,५२,००			०			
दाताको संयुक्त कोष	१०,००,३५,०९	८,७५,३५,०९	३,८९,०६,१९			४,८६,२८,९०	१,२५,००,००			१,२५,००,००
दाताको संयुक्त कोष	१०,००,३५,०९	८,७५,३५,०९	३,८९,०६,१९			४,८६,२८,९०	१,२५,००,००			१,२५,००,००
वान हार्ट वोल्ड वाइड	२,०९,८०	२,०९,८०		२,०९,८०			०			
वान हार्ट वोल्ड वाइड	२,०९,८०	२,०९,८०		२,०९,८०			०			
कुल जम्मा	१,१३,२४,००,००	६९,५३,६१,०३	१२,०१,८८,६१	१८,७६,२९,६१	३७,०५,०२,४४	१,७०,४०,३७	४३,७०,३८,९७	२,९०,००,००	२५,९२,२३,५४	१४,८८,१५,४३

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को जलवायु परिवर्तन बजेट अनुसारको व्यय अनुमान
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची -१६
(रु. हजारमा)

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	५८,०७,९८	१,५०	०	०	८९,३९,२०,४५	५०,७५,८९,८३	१,४०,७३,१९,७६
१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	०	०	०	०	५९,७०,८५,६५	२४,१९,२४,४२	८३,९०,१०,०७
१०१ राष्ट्रपति	०	०	०	०	६,८४,३६	१४,२६,००	२१,१०,३६
१०२ उपराष्ट्रपति	०	०	०	०	२,८७,७०	२५,५०	३,१३,२०
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	०	०	०	०	७८,९१,४८	२,८३,००	८१,७४,४८
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	०	०	२३,२०,२१	४,१८,००	२७,३८,२१
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	०	०	३४,४०,९५	१०,१८,६१	४४,५९,५६
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	३,४०,२६,६१	१,११,००	३,४९,३७,६१
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	६,०३,००,५८	१,००,०१,२२	७,०३,०१,८०
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	१,९४,२८,४८	३६,३९,४३	२,३०,६७,९१
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	७,९२,३९	२,१०,००	१०,०२,३९
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	२३,६४,८०	५,६२,१५	२९,२६,९५
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	०	०	३,१५,७२	०	३,१५,७२
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,१३,८६	१,४०,००	२७,५३,८६
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,००,००,००	१,००,००,००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	०	०	३,५९,२१,६६	१३,७५,३५,१२	१७,३४,५६,७८
५०४ अर्थ मन्त्रालय- वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	०	०	८९,५०,१८	३,४८,७७,७९	४,३८,२७,९७
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	०	०	२९,१३,८१,५०	०	२९,१३,८१,५०
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	०	०	१२,६३,६५,१७	४,१६,७६,६०	१६,८०,४१,७७
१.३ सामान्य सेवा	०	०	०	०	२,३०,९६,६६	४६,६१,६७	२,७७,५८,३३
२१० लोक सेवा आयोग	०	०	०	०	३२,२३,७७	६,४०,००	३८,६३,७७
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	१२,७३,६४	१,००,००	१३,७३,६४
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	३३,३३,२९	१,३१,५०	३४,६४,७९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१९,३०,४२	१८,७५,९०	३८,०६,३२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	०	०	७०,६२,१८	३,३६,४०	७३,९८,५८
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	०	०	०	०	६२,७३,३६	१५,७७,८७	७८,५१,२३
१.५ सामान्य अनुसन्धान तथा विकास सेवा	०	०	०	०	२,१९,०१	४४,८०	२,६३,८१
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	६५,९३	४२,००	१,०७,९३
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	१,५३,०८	२,८०	१,५५,८८
१.६ सामान्य सेवा	०	०	०	०	५०,५६,९२	९२,८८,३३	१,४३,४५,२५
२१२ निर्वाचन आयोग	०	०	०	०	३२,७१,७२	५,२०,००	३७,९१,७२
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	०	०	११,३१,७१	५५,००	११,८६,७१
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	९८,३५	५६,७५,५३	५७,७३,८८

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा	
	चालु खर्च	पूजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था		
३३७	भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	५५,१४	५,००,००	५,५५,१४
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	१०,००,००	१०,००,००
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	५,००,००	२,००,००	७,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,३७,८०	१३,३७,८०
१.७	सार्वजनिक ऋण कारोबार	०	०	०	०	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	०	०	१४,१६,६२,२१	२५,१६,७०,६१	३९,३३,३२,८२
१.८	विभिन्न तहका सरकारहरू बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	५८,०७,९८	०	०	०	१२,६८,००,००	०	१३,२६,०९,४८
३६५	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०७,९८	१,५०	०	०	१२,६८,००,००	०	१३,२६,०९,४८
०२	रक्षा	०	०	०	०	२५,३०,१५,९५	४,००,१७,६७	२९,३०,३३,६२
२.१	सैनिक सुरक्षा	०	०	०	०	२५,२३,०८,९८	२,१६,६२,५०	२७,३९,७१,४८
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१५,०३,८४	१६,००,००	३१,०३,८४
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	२५,०८,०५,१४	२,००,६२,५०	२७,०८,६७,६४
२.२	नागरिक सुरक्षा	०	०	०	०	७,००,००	१,७६,११,५०	१,८३,११,५०
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	७,००,००	०	७,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,७६,११,५०	१,७६,११,५०
२.५	रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
३४७	शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	६,९७	७,४३,६७	७,५०,६४
०३	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	०	०	०	०	३८,५२,५९,१३	६,१८,४६,४१	४४,७१,०५,५४
३.१	प्रहरी सेवा	०	०	०	०	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	३१,१८,५६,५५
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	२९,०५,६५,५२	२,१२,९१,०३	३१,१८,५६,५५
३.२	अग्नी नियन्त्रण सेवा	०	०	०	०	५७,८२	३,००	६०,८२
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	५७,८२	३,००	६०,८२
३.३	न्यायालय	०	०	०	०	२,९८,१६,६८	१,०६,१५,९०	४,०४,३२,५८
२०४	अदालत	०	०	०	०	२,४०,२६,६९	९१,८०,००	३,३२,०६,६९
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	०	०	४३,०९,२४	१२,७६,००	५५,८५,२४
२१८	न्याय परिषद्	०	०	०	०	२,०६,३१	३५,००	२,४१,३१
३११	कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	०	०	०	०	११,९३,५०	१,२४,६०	१३,१८,१०
३७१	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	०	०	८०,९४	३०	८१,२४
३.४	कारागार	०	०	०	०	८२,९४,६२	१७,४९,००	१,००,४३,६२
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	८२,९४,६२	१७,४९,००	१,००,४३,६२
३.६	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	५,६५,२४,४९	२,८१,८७,४८	८,४७,११,९७
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२०,५१,०८	१,२९,२४,५७	१,४९,७५,६५
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१,९९,३३,४१	३८,०५,६३	२,३७,३९,०४

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	३,४५,४०,००	१,१४,५७,२८	४,५९,९७,२८
०४ आर्थिक मामिला	६,३७,८६,९६	७,५१,१३,५८	१०,२३,१७,२७	१४,०३,१३,०९	४५,३६,७२,७४	५९,१५,६६,१६	१,४२,६७,६९,८०
४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	०	०	०	०	१२,९७,१७,३५	९४,६४,९३	१३,९१,८२,२८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२,२९,५३	१०,५०,००	१२,७९,५३
३३० वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	९२,६१,८५	२१,७२,३०	१,१४,३४,१५
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	२८,७४,३९	७०,००	२९,४४,३९
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	११,१२,४३,१२	४८,६०,३१	११,६१,०३,४३
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	०	०	६१,०८,४६	१३,१२,३२	७४,२०,७८
४.२ कृषि, वन, मत्स्यपालन तथा शिकार	२,५२,७४,७२	५,६८,४८,८३	१०,२१,८५,१४	५,६८,४८,८३	१६,४५,५९,२७	४,९२,६२,९८	४६,१२,२९,०९
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	७२,०४,०३	२७,४५,००	९,६६,३७,१४	४९,१८,८६	८,२३,९१,९०	१,९४,९५,९१	२१,३३,९२,८४
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	६९,५१,५८	१,३८,५१,१५	३९,४२,९९	१,४५,८९,६९	४,५७,४१,७८	४,२५,७५	८,५५,०२,९४
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	०	०	२,५५,७२,६८	५४,७३,२५	३,१०,४५,९३
३५२ सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय	०	०	०	०	३३,८२,९९	३,०६,४०	३६,८९,३९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	१९,८४,७४	४,५६,२०,३५	१६,०५,०१	३,७३,४०,२८	७४,६९,९२	१,८५,६१,६७	११,२५,८१,९७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	९१,३४,३७	८,८१,६५	०	०	०	०	१,००,१६,०२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	५०,००,००	५०,००,००
४.३ इन्धन तथा उर्जा	३,८१,४४,५७	७,००,५४,२६	०	७,००,५४,२६	१०,६३,११	१८,१९,१५,१३	२९,९९,१९,५०
३०७ उद्योग मन्त्रालय	२,३५,३९	५,५०	०	०	९७,१०	१,४६,८५	४,८४,८४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	६,३९,२२	८५,६१,२९	०	०	९,६६,०१	१४,८८,४०	१,१६,५४,९२
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	३,७२,६९,९६	१,७५,६४	०	०	०	०	३,७४,४५,६०
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	७,००,५४,२६	०	१८,०२,७९,८८	२५,०३,३४,१४
४.४ खानी, उत्पादन तथा निर्माण	०	०	०	०	६,५१,३३	१,३२,९३,५०	१,३९,४४,८३
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	६,५१,३३	९३,५०	७,४४,८३
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	०	०	०	०	०	१,३२,००,००	१,३२,००,००
४.५ यातायात	३८,६८	१,३४,१०,००	१,३२,१३	१,३४,१०,००	९,६४,१६,५१	३०,७१,४१,२९	४२,००,८३,६१
३३७ भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	३८,६८	२९,४५,००	१,००,००	१,१४,००,००	५,२५,८९,५०	२७,१९,३९,६४	३३,९०,१२,८२
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	३२,१३	२०,१०,००	२४,५९,३५	२२,०६,५०	६७,०७,९८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	४,१३,६७,६६	१,९८,४५,१५	६,१२,१२,८१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,३१,५०,००	१,३१,५०,००
४.६ संचार	३,२८,९९	०	०	०	३,२८,९९,०७	७६,८७,८०	४,११,६३,८६
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	३,२८,९९	३,२८,००	०	०	२५,३६,४२	१४,८८,५०	४६,८९,९१
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	०	०	३,०२,८२,६५	३७,९९,३०	३,४०,८१,९५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	२४,००,००	२४,००,००

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.७ अन्य उद्योगहरू	०	०	०	०	२,२४,५३,२०	१,८९,०१,२७	४,१३,५४,४७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१,४०,७५,८४	१,४०,७७,४२	२,८१,५३,२६
३१२ कृषि विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	४,७८,०३	१,६०,४०	६,३८,४३
३२५ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	७७,८०,७८	४४,०९,००	१,२१,८९,७८
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	१,१८,५५	२,५४,४५	३,७३,००
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	०	०	०	०	५४,६७,६८	२५,१२,२६	७९,७९,९४
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	५०,०५,७५	१,५०	५०,०७,२५
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	०	०	४,६१,९३	२५,१०,७६	२९,७२,६९
४.९ आर्थिक मामिला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	५,२५,२२	१३,८७,००	१९,१२,२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	५,२५,२२	६७,००	५,९२,२२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१३,२०,००	१३,२०,००
०५ वातावरण संरक्षण	८४,५३,८४	१,०७,७५,२८	१,६६,३५	१,०५,६३,९०	२,४४,३७,६०	२,३५,३४,९५	७,७९,३१,९२
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	०	०	०	०	१२,७५,९९	२,२३,६०,००	२,३६,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१२,७५,९९	२,०७,९,००	३३,५४,९९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	२,०२,८१,००	२,०२,८१,००
५.२ ढल व्यवस्थापन	०	१,०४,४०,३०	१,११,१९	१,०४,४०,३०	१२,८४,५०	०	१,१८,३५,९९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	१५,३९	४,३५,३०	१२,८४,५०	०	१७,३५,९९
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	९५,८०	१,००,०५,००	०	०	१,०१,००,८०
५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण	२,७९,४३	०	०	०	०	०	३,१४,४३
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,७९,४३	३५,००	०	०	०	०	३,१४,४३
५.५ अनुसन्धान तथा विकास पर्यावरण संरक्षण	०	०	०	०	०	०	१२,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१२,००,००	०	०	०	०	१२,००,००
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	८१,७४,४१	१,२३,६०	५५,१६	१,२३,६०	२,१८,७७,११	११,७४,९५	४,०९,४५,५१
३२९ वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,५९,१८	०	०	०	०	०	१,५९,१८
३३१ विज्ञान, प्रविधि तथा वातावरण मन्त्रालय	७४,४८,३७	३९,४४,७८	०	०	१८,७९,४७	१०,०९,४५	१,४२,८२,०७
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	५,६६,८६	५५,९५,५०	५५,१६	१,२३,६०	१,९९,९७,६४	१,६५,५०	२,६५,०४,२६
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	६,७६,४८,५१	४,४४,०३,१३	०	३९,७०,३२	१,८५,२२,८७	४,५३,२०,७९	१७,९८,६५,६२
६.१ आवास विकास	०	०	०	०	१,२१,७३,६०	२,२५,४०,७९	३,४७,१४,३९
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१,२१,७३,६०	१,६५,४०,७९	२,८७,१४,३९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	६०,००,००	६०,००,००
६.३ खानेपानी	६,७६,४८,५१	३९,७०,३२	०	३९,७०,३२	८,९६,००	१,३६,३४,५०	१३,०५,५२,४६
३४७ शहरी विकास मन्त्रालय	६,१८,४५,३१	४,४४,०३,१३	०	०	८,९६,००	३०,१०,५०	११,०१,५४,९४
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	५८,०३,२०	०	०	०	०	०	५८,०३,२०

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३९,७०,३२	०	१,०६,२४,००	१,४५,९४,३२
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	०	०	०	०	५४,५३,२७	९१,४५,५०	१,४५,९८,७७
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	५४,५३,२७	९१,४५,५०	१,४५,९८,७७
०७ स्वास्थ्य	०	०	०	०	२८,३४,१६,१८	५,३५,८०,८३	३३,६९,९७,०१
७.१ औषधी उत्पादन, उपकरण तथा औजार	०	०	०	०	५८,०३,९३	५४,८२,१८	१,१२,८६,११
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	५८,०३,९३	५४,८२,१८	१,१२,८६,११
७.२ बहिरङ्ग सेवा	०	०	०	०	४,२२,१२,७३	४१,५०,२१	४,६३,६२,९४
३३० वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	०	०	१३,००,००	०	१३,००,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	४,०९,१२,७३	४१,५०,२१	४,५०,६२,९४
७.३ अस्पताल सेवा	०	०	०	०	८,१९,०७,३०	९७,७६,०४	९,१६,८३,३४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	१९,८९,८५	१४,७९,४९	३४,६९,३४
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	४५,६६,२९	३,३१,५०	४८,९७,७९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	५,०३,५१,१६	७९,६९,०५	५,८३,१६,२१
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत्त सुविधा	०	०	०	०	२,५०,००,००	०	२,५०,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	०	०	०	०	११,९८,९९,५४	३,०३,३७,८०	१५,०२,३७,३४
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	११,९८,९९,५४	३,०३,३७,८०	१५,०२,३७,३४
७.५ अनुसन्धान सेवा	०	०	०	०	३,३५,९२,६८	३८,३४,६०	३,७४,२७,२८
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	३,३५,९२,६८	३८,३४,६०	३,७४,२७,२८
०८ मनोरंजन, संस्कृति तथा धर्म	०	०	०	०	२,८६,२४,१०	४२,३०,४८	३,२८,५४,५८
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरू	०	०	०	०	१,२६,०२,६७	५५,००	१,२६,५७,६७
३४३ युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	०	०	०	०	१,२६,०२,६७	५५,००	१,२६,५७,६७
८.२ सांस्कृतिक सेवा	०	०	०	०	१,३७,०८,१६	१७,७७,२०	१,५४,८५,३६
३२५ संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	०	०	१,३७,०८,१६	१७,७७,२०	१,५४,८५,३६
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	६,००,५०	३३,५०	६,३४,००
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	०	०	०	०	२३,१३,२७	२३,९८,२८	४७,११,५५
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	०	०	२३,१३,२७	२३,९८,२८	४७,११,५५
०९ शिक्षा	१३,५९,११	१,४४,३४	०	०	८०,६०,९१,४५	१९,८५,९०	८०,९५,८०,८०
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	०	०	०	०	२६,४०,७९,५७	२०,५०	२६,४१,००,०७
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	२६,४०,७९,५७	२०,५०	२६,४१,००,०७
९.२ माध्यमिक शिक्षा	०	०	०	०	१३,५०,५३,९६	०	१३,५०,५३,९६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	१३,५०,५३,९६	०	१३,५०,५३,९६
९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	१३,५९,११	०	०	०	२५,८७,७४,०८	१३,७६,१०	२६,१६,५३,६३
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१३,५९,११	१,४४,३४	०	०	२५,८७,७४,०८	१३,७६,१०	२६,१६,५३,६३

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	०	०	०	०	१३,८०,४१,१४	२,०१,३०	१३,८२,४२,४४
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	१३,८०,४१,१४	२,०१,३०	१३,८२,४२,४४
१.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	१,०१,४२,७०	३,८८,००	१,०५,३०,७०
३५० शिक्षा मन्त्रालय	०	०	०	०	१,०१,४२,७०	३,८८,००	१,०५,३०,७०
१० सामाजिक सुरक्षा	०	०	०	०	१३,७६,७४,२७	२,३२,६७,०८	१६,०९,४१,३५
१०.३ उत्तर जिबी	०	०	०	०	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,९९,१५,६५	१,९९,१५,६५
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण	०	०	०	०	७५,९२,०६	३,०६,०२	७८,९८,०८
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	५५,९९,९८	३,०६,०२	५९,०६,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	१९,९२,०८	०	१९,९२,०८
१०.७ सामाजिक असमावेशी	०	०	०	०	११,४९,७७,२७	३,९९,००	११,५३,७६,२७
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	०	०	०	०	२,३६,७३	४९,००	२,८५,७३
३६५ संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	११,४७,४०,५४	३,५०,००	११,५०,९०,५४
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	०	०	०	०	६,३२,६९	२,७२,००	९,०४,६९
३७१ श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	०	०	०	०	६,३२,६९	२,७२,००	९,०४,६९
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	०	०	०	१,४४,७२,२५	२३,७४,४१	१,६८,४६,६६
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	०	०	०	०	१,४४,७२,२५	१३,७४,४१	१,५८,४६,६६
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	१०,००,००	१०,००,००
कुल खर्च	१४,७०,५६,४०	१३,०४,३७,८३	१०,२४,८३,६२	१५,४८,४७,३१	३,२८,४६,३४,७४	१,३५,२९,४०,१०	५,१७,२४,००,००
जम्मा	२७,७४,९४,२३		२५,७३,३०,९३		४,६३,७५,७४,८४		

संकेत	जलवायु परिवर्तन बजेट	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष	२७७४९४२३	५.३६
२	अप्रत्यक्ष	२५७३३०९३	४.९८
३	तटस्थ	४६३७५७४८४	८९.६६